

ABSTRACT BOOK

AKDENİZ 7.ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

AKDENİZ SUMMIT

7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

ISBN : 978-625-7341-97-4

*AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
MARCH 12-13, 2022
MERSİN*

Edited By

*DR. GÜLTEKİN GÜRÇAY
KHORRAM MANAFİDİZAJİ*

All rights of this book belong to UBAK Publishing house.

Without permission can't be duplicate or copied.

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

UBAK Publications – 2022©

Issued: 25.03.2022

ISBN: 978-625-7341-97-4

CONGRESS ID

**AKDENİZ SUMMIT
7TH INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS**

DATE – PLACE

MARCH 12-13, 2022
MERSİN

ORGANIZATION

UBAK International Sciences Academy

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Organizing Board: Dr Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Dr. Amaneh Manafidizaji
Organizing Committee Member: Dr. Nadire Kantarcıoğlu
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Hülya çiçek Kanbur
Organizing Committee Member: Dr. leman Kuzu
Organizing Committee Member: Editor of the EuroAsia Journal
Organizing Committee Member: Editor of UBAK Publishing house.

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES

Turkey –India- Azerbaijan- Algeria – Egypt – Vietnam – Kazakhstan- Morocco

PRESENTATION

Oral presentation

LANGUAGES

Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV
Ufa State Petroleum Technological University

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ
Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Hülya BALKAYA
Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Fırat BARAN
Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Amina Salihi BAYERO
Yusuf Maitama Sule Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Baurcan BOTAKARAEV
Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER
Ürdün Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Abbas GHAFARI
Tebriz Üniversitesi

Prof.Dr. Ariz Avaz GOZALOV
Moskova Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Ebru GÖZÜKARA
İstanbul Arel Üniversitesi

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA
Bakü Avrasya Üniversitesi

Dr. Gültekin GÜRÇAY

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA
Özbekistan Bilimler Akademisi

Dr. Mehdi Meskini Heydarlou

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA
K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşılı JAYLIBAY
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mamatkuli Jurayev
Özbekistan Bilim Akademisi

Dr. Kalemkas KALIBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bouaraour Kamel
Ghardaia Üniversitesi

Prof. Dr. Ergün KOCA
Girne Amerikan Üniversitesi

Prof Dr. Bülent KURTIŞOĞLU
Ardahan Üniversitesi

Dr. Leman KUZU
İstanbul Kültür Üniversitesi

Sonali MALHOTRA
Delhi Balbahtri Academy

Dr. Alia R. MASALİMOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Muntazir MEHDI
Pakistan Language Academy

Dr. Amanbay MOLDİBAEV
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ÖZTÜRK
Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ
Munzur Üniversitesi

Dr. Aysulu B. SARSEKENOVA
Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA
Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE
Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Özkan TİMURKAN
Atatürk Üniversitesi

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Korkut ULUDAĞ
Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Fahriye Oben ÜRÜ
İstanbul Arel Üniversitesi

Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ
Urumiye Üniversitesi

Doç. Dr. C. VIJAI
St.Peter's Institute

Dr. Yang ZİTONG
Wuhan Üniversitesi

AKDENIZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

AKDENIZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

CONGRESS PROGRAM
Online (with Video Conference) Presentation

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID
- or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 1 SESSION: 1	MODERATOR: F.Ü. F. D., DOSENT KƏRİMOVA İRADƏ MƏZAHİM QIZI	
F.Ü.F.D. DOSENT RƏHİLƏ HÜMMƏTOVA	Linqvistik Təhlilin Fəndaxili Və Fənlərarası İnteqrasiyanın Qurulmasında Rolu	
DOKTORANT, MÜƏLLİM AYTƏN HEYBƏTOVA	Paşa Qəlbinur Yaradıcılığında Sərbəst Şeir	
FİL.Ü.F.D. BABAYEVA MƏLAHƏT RAMİZ QIZI	Hüseyn Cavid Yaradıcılığında Təşbeh	
DR. ÖGR. ÜYESİ NAZIM GÖKEL	Envatted Brains In Physically Possible Worlds	
DR. ARŞ. GÖR. UMUT DAĞ	Aristoteles Felsefesinde Dostluk Kavramı Üzerine Bir İnceleme	
T.Ü.F.D. HİCRAN MAHMUDOVA	Azərbaycanda Erkən Dəmir Dövründə Hərb İşı	
F.Ü. F. D., DOSENT KƏRİMOVA İRADƏ MƏZAHİM QIZI	“Kök//Gög//Göy” Apelyativli Göytürk Etnonimi	
DR. ARŞ. GÖR. AYMAN KARA	Rousseau'nun Siyasal Düşüncesinde Toplum Sözleşmesi Ve Devletin Ortaya Çıkışı	
DR. ARŞ. GÖR. AYMAN KARA	Locke'un Doğa Durumu Ve Toplum Sözleşmesinin Mülkiyet Hakkı Çerçevesinde İncelenmesi	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		10: 00 – 12:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 2	SESSION: 1	MODERATOR:	DR. ÖĞR.GÖR. SERKAN GÖKALP
FUNDA AYTEN TÖREDİ		Yoksulluk Ve Eğitim Harcamaları İlişkisi	
DR. ÖĞR.GÖR. SERKAN GÖKALP		İlkokul Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Ve Örgütsel Sinizm Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
DR. ÖĞR.GÖR. SERKAN GÖKALP		İlkokul Öğretmenlerinin Sosyal Sermaye Ve Psikolojik Sermaye Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
DİLŞAD GÜVEN AKDENİZ		İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretiminde Eşitlik Algıları	
DR. RAMAZAN ÖZKUL DR. DİLEK KIRNIK		Öğrenme Süreçlerinde Dijital İçerik Geliştirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri	
DR. RAMAZAN ÖZKUL DR. DİLEK KIRNIK		Okul Güvenliği Ve Sağlığı Konuları Üzerine Değerlendirme:Malatya İli Örneği	
ŞEYMA NUR KILIÇ MUSTAFA ARSLAN		Stem Uygulamalarının Değerler Eğitimine Katkısı	
VEYSİ AKTAŞ TUĞBA YAMAN İLYAS KARA		Fransa Ortaokullarında Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Okutulan Ders Kitaplarındaki Görsellerin Çokkültürlülük Bağlamında İncelenmesi	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		10: 00 – 12:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 3	SESSION: 1	MODERATOR:	DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE ÇAKIR
ESRA GÖKBULUT DR. ÖĞR. ÜYESİ JADE CEMRE ERCİYES		Sosyal Hizmet Perspektifinden Erken Evlilik Gerçekleştirmiş Suriyeli Kadınların Yaşadıkları Sorunlar Ve Gereksinimleri	
MÜGE KÜÇÜKAL ÜMİT SAHRANÇ		İnternet Bağımlılığı İle Erteleme Eğilimi, Algılanan Sosyal Destek Ve Anksiyete Duyarlılığı Arasındaki İlişkiler	
ERHAN ECE TACETTİN GÖKHAN ÖZÇELİK		Jön Türklerinin Türk Modernleşmesine Olan Etkileri Üzerine Bir İnceleme	
ÖĞR. GÖR. HABİBE KULLE GÜN		Bürokratik Tabakalaşmadan Kültürel Tabakalaşmaya: Weber, Ülgener Ve Bourdieu İncelemesi	
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE ÇAKIR		Toplumsal Uygulama Ve Ritüellerin Kutsal Nesnesi: Kur'an-I Kerim	
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE ÇAKIR		Kutadgu Bilig'de Adın Ölümsüzlüğü Üzerine Ontolojik Bir Yaklaşım	
PROF. DR. BÜLENT CERCİS TANRITANIR SÜMEYYE ÇİFTÇİ		Voice of Women through Gender Criticism and Feminism: Erendiz ATASÜ's Kadınlar da Vardır and Alice Walker's The Color Purple	
HAVA YAŞBAY KOBAL		Hakkârî'de Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Çerçevesinde Bir Değerlendirme	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 4 SESSION: 1	MODERATOR: DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET MURAT CEYLAN	
ABDIAZİZ ABADIR ABDULLAHI DR. ÖĞR. ÜYESİ TAHİR SAĞ	Levy Flight Dağılımının Güncel Metasezgisel Optimizasyon Algoritmaları Üzerindeki Etkisinin Araştırılması	
FERHAT KILINÇ	Farklı Sıcaklıklardaki Jeotermal Kaynaklar için Organik Rankine Çevrimi Analizi	
ASSIST. PROF. DR. KEMAL TOKER	Zero-Divisor Graphs Of Symmetric Inverse Semigroups	
ARŞ. GÖR. DR. DÜNYA KARAPINAR PROF. DR. ALİ ARSLAN ÖZKURT	Orbit Uzaylarının Kompaktlamalarının Sürekli Ve Sınırlı Fonksiyon Halkası İle Tanımlanması Üzerine	
ARŞ. GÖR. DR. DÜNYA KARAPINAR	Orbit Uzayının Bir Kompaktlaması	
CUMA KILINÇ	Işık Tekniği Kullanan Yüksek Performanslı Fotovoltaik/Termal (FV/T) Sistemler	
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET MURAT CEYLAN	Lipid Oksidasyonu Ölçme Yöntemleri	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		14: 00 – 16:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 1 SESSION: 2	MODERATOR: DR. ÖĞR. ÜYESİ NEVİN ÖZER	
AHMET İLKER AKBABA	Kripto Para Bilinirliği: Üniversite Ve Banka Çalışanları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma	
HABİBE ALDAĞ	Youtube Yorumlarının Bir Analizi: Kişilerarası İletişimde İnfomal Öğrenme	
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET GÜNLÜK	Muhasebe Manipülasyonlarının Beneish Modeli İle Tespit Edilmesi: Bist Gıda, İçecek Ve Tütün Alt Sektöründe Bir Uygulama	
ZEHRA TANYELİ AKSOY DR. ÖĞR. ÜYESİ NEVİN ÖZER	Bitcoin İle Seçilmiş Dünya Borsa Endeksleri Arasındaki İlişki	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ASLIHAN GÜZİN SELÇUK HİKMET AŞŞIK	Sistemleri Dönüştürecek Güç: Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Girişimcilik Motivasyonunun Temelleri	
ÜMİT ARSLAN	Covid-19 Döneminde Helikopter Ambulans Hizmetlerinin Yönetimi	
ÖĞR. GÖR. SONGÜL ÇOBAN ÖĞR. GÖR. SELMA LUBABE ERDOĞAN	Mutfaklarda Çalışan Kadınların Üst Düzey Yönetimdeki Yeri	
SEZGİN SARAÇOĞLU PROF. DR. TAHİR AKGEMCİ ARŞ. GÖR. DR. SERAP KALFAOĞLU	Vizyoner Liderlik İle İhracat Performansı Arasındaki İlişki: İmalat Sektöründe Bir Araştırma	
EYLÜL CANSU YAVUZ PROF. DR., HASAN GÜL	İşgören Sessizliği Ve Kırık Camlar Teorisi Arasındaki İlişkiler	
TEA KOCHALIZDE CENAY BABAOĞLU	Gürcistan'ın Avrupa Birliğine Giriş Politikası	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		14: 00 – 16:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 2 SESSION: 2	MODERATOR: DOÇ. DR. SEBİLE BAŞOK DİŞ	
DR. SÜLEYMAN ORHUN ALTIPARMAK	To What Extent Does Audi Honey Fit The Biodiversity Governance?	
DOÇ. DR. SEBİLE BAŞOK DİŞ	Bir İyi Yaşam Örneği Olarak Sokrates'in Yaşamı	
DOÇ. DR. SEBİLE BAŞOK DİŞ	Martha C. Nussbaum'un Yapabilirlikler Yaklaşımı	
EMİNE DEMİL	Hadisler Bağlamında Ailede Mahremiyet	
EMİNE YUSUFOĞLU	Çocukları Ağır Engel Tanısı Almış Ebeveynlerde Travma Sonrası Büyüme Ve Psikososyal Faktörler Arasındaki İlişki	
NURUŞOVA GÜNEL QIYAS QIZI	Adət Hüququnun Nəzəri Məsələləri Və Şəriət	
HANIM KETTENİ	Evlilikte Anlamı Etkileyen Bireysel Psikolojik Faktörler	
T.Ü.F. D. FƏXRİYYƏ HƏVİL QIZI HƏVİLOVA	Kraniometrik Göstəricilər Və Göyçə Mahalı Əhalisinin Etnik Antropologiyası	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		14: 00 – 16:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 3	SESSION: 2	MODERATOR: DR. LEMAN KUZU
DR. SUNA KÖSE	İçsel İhbarcılık (Internal Whistleblowing) Ve Misilleme İlişkisi Üzerine Bir Araştırma	
DR. SUNA KÖSE	Dijital Vatandaşlık: Kavramsal Bir İnceleme	
GÜLÇİN ALGAN ÖZKÖK AGİL NOVRUZOV	Pandemi Sürecinde Otel Restoranlarında Alınan Covid-19 Önlemleri Ve Uyum Durumlarının İncelenmesi	
SENA ÇEBİ DR. ÖĞR. ÜYESİ İLKNUR UNCUOĞLU YOLCU	Proaktif Kişilik İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
ARŞ. GÖR. DR. GÖNÜL TEKKURŞUN DEMİR	11-17 Yaş Grubundaki Gençlerin Metaforik Yaklaşımlarında Fiziksel Aktivite Nedir Ve Neden?	
HALİDE TIRNOVA	Sağlık Haberlerine Duyulan Güven: Eskişehir İli Örneği	
YUNUS KAYA RABİYE AKIN IŞIK	Beliren Yetişkinlik Döneminde Olan Kadınların Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançları, Bağlanma Stilleri Ve Babaya Bağlanma Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi	
HAMDİYE ŞEYMA SERİMER ELİF BAHADIR	İşlemsel Düşünme İle Bütünleştirilmiş Öğretim Modülünün Etkililiğinin İncelenmesi	
ÇAĞLA NUR ÖZKAN SEDA OKUMUŞ	Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algılarının Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

12. 03. 2022		14: 00 – 16:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 4 SESSION: 2		MODERATOR: FATİH ERCİ	
SELİNSU DİKİM PROF. DR. NURŞEN SARI	Schiff Bazı İçeren Organometalik Türevli Bileşiklerin Sentezi Ve Karakterizasyonu	FATİH ERCİ	Quercetin-Mediated Silver Nanoparticles Stabilized By Carboxymethyl Cellulose and Their Biological Activities
HACI SOGUKPİNAR ISMAİL BOZKURT MEHMET KARAKİLCİK AYHAN ATİZ	Hidrojen Gazı Ve Sıvı Sodyum Hidroksit Üretimi İçin Membran Hücre Prosesinin Sayısal İncelenmesi	ARŞ. GÖR. DR. EMİNE ELİBOL	Üniversite Öğrencilerinde Beğenilme Arzusunun, Beden Memnuniyeti Ve Yeme Davranışı Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi
AYHAN ATİZ MEHMET KARAKİLCİK HACI SOGUKPİNAR ISMAİL BOZKURT	Su Soğutmalı Farklı Yüzey Alanlı Fotovoltaik Termal (PV-T) Güneş Kolektörlerinin Enerji Performansının İncelenmesi	ASSIS. PROF. K.R. PADMA READER K.R.DON	Genetically Engineered Novel Enzymes Revealed Degradation of Synthetic Plastics
HACI SOGUKPİNAR ISMAİL BOZKURT AYHAN ATİZ MEHMET KARAKİLCİK	Silindirik Güneş Havuzunun Üç Boyutlu Modellenmesi	OZGUR MASALCI	Determination To Overlap Concentration of Polyvinylpyrrolidone (PVP) In Aqueous Solutions
DR. SEHER TAŞ ANLI MEHMET CAN TAPLI	Seramik Sırının Renklendirilerek Dijital Mürekkep Kullanımının Azaltılması		

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 1 SESSION: 1	MODERATOR: DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞENOL ÖZTÜRK	
KORAY DOĞANAY	Türkiye’de Kamu Borçlarının Özel Sektör Yatırımları Üzerindeki Etkisi	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞENOL ÖZTÜRK	Demografik Yaşlanma Sürecinde Beşeri Sermaye Oluşumu Ve Pozitif Dışsallık Sorunu	
GÖKSEL KARAŞ	Türkiye’de Yatırım Teşvikleri İle Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisinin İncelenmesi	
ZEHRA YOLOĞLU SERTER	Döviz Kuru Ve Dış Ticaret Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Belirlenmesi: Türkiye Örneği	
ZEHRA YOLOĞLU SERTER	Blok Zinciri Teknolojisinde Avantaj Ve Dezavantajların İncelenmesi	
EVŞEN ALTUN-ASLAN	Kültürel Sermaye Kaynağı Olarak Okul: İlköğretim Müfredatı Ekseninde Bir Analiz	
MOKRANE SELMA	Predicting the Success of Bank Telemarketing Using Artificial Neural Network	
YASİN KILIÇLI	Entelektüel Sermaye Bileşenlerinin Rekabet Avantajı Üzerindeki Etkisi	
YASİN KILIÇLI EMRULLAH KIPÇAK	Sahiplik Yapısı, Denetim Komitesi Ve Yönetim Kurulu Büyüklüğü’nün Finansal Performans Üzerindeki Etkisi	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 2 SESSION: 1	MODERATOR: PROF. F.E.D İSMAYILOVA MİRVARİ ABBAS QIZI	
MERVE GÜL MAZI KAMIL ARIF KIRKIÇ KADRIYE GÜRDAĞ	Üniversite Öğretim Elemanları Ve Öğrencilerinin Öğretim Ve Öğrenmeyi Geliştirme Uygulama Ve Araştırma Merkezinden Bekledikleri Eğitimler	
İLYAS KARA AHMET İNANOĞLU	Fransa Eğitim Sisteminin İncelenmesi	
P. Ü. F. D., DOSENT SƏFƏRƏLİYEVƏ FƏRİDƏ AKİF QIZI	İbtidai Sınıflarda Dil Qaydaları İlə Bağlı Məsələlər	
DR. ZEYNEP TÜRKKAN	Eleştirel Düşünmeye Etkisi Açısından İlahiyat Eğitimi: SDÜ İlahiyat Fakültesi Örneği	
AHMET TOKMAK PROF. DR. ALİ YILMAZ DOÇ. DR. MUSTAFA ŞEKER	Harezmi Eğitim Modeli İle Sosyal Bilgiler Öğretimi	
PROF. F.E.D İSMAYILOVA MİRVARİ ABBAS QIZI	Akademik Natiqliyin Funksional Səciyyəsi	
MERVE BOZKURT DOÇ. DR. SOMAYYEH SOYSAL	Okul Öncesi Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Belirli Değişkenler Açısından İncelenmesi	
AHMED AMIN MOUSA MONA YACOUB	The Impact of Scientific Content of National Geographic Channel on Drawing Style of Kindergarten Children	
DR. ÖGR. ÜYESİ BURCU GEZER ŞEN	Eğitimin Etkiliğine İlişkin Yaklaşımlar	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		10: 00 – 12:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 3	SESSION: 1	MODERATOR:	PROF. DR. HÜLYA ÇİÇEK
İŞGÖR MEHMET MUSTAFA KÜÇÜKGÜL ALTUĞ ÖNEL SÜLEYMAN ERCÜMENT		Hidrojen Peroksit Uyarımlı Oksidatif Streste Escinin Biyoetkinliğinin Araştırılması	
KESKİN KAMBER KÜÇÜKGÜL ALTUĞ İŞGÖR MEHMET MUSTAFA		<i>In Vitro</i> Hidrojen Peroksit Uyarımlı Karaciğer Oksidatif Stres Modelinde 3-(4-Hidroksifenil) Propiyonik Asidin Etkinliğinin Araştırılması	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÇAĞRI TURAN		İzotretinoin Kaynaklı Keilit Tedavisinde Dekspantenol İle Dudak Mezoterapisi	
MOHAMED ABDULLAHI MOHAMUD PROF.DR. ALPER YILMAZ		Somalideki Hayvancılık Durumu Ve Mera Kaynaklar	
HASSAN HUSSEIN ABDI PROF.DR. ALPER YILMAZ		Deve (Tek Hörgüçlü-C.Dromedary Ve Çift Hörgüçlü C.Bacterian) Yetiştiriciliği Genel Durumu	
ABDULLAH NAVRUZ AHMET EMRE PAKSOY MUSTAFA ABDULLAH ÖZDEMİR		Başparmak Kökü Kireçlenmelerinde Artroskopik Tedavi	
AYŞE BARAN MEHMET NURI ATALAR		Covid-19' A Karşı <i>Glycyrrhiza Glabra</i> Kökünün Koruyucu Etkisi	
DR. ÖMER AYIK		Uykuda Bilek Ve Dirsek Pozisyon Modifikasyonun Tuzak Nöropatiler Üzerine Etkisi	
NURSEL ALP DAL ARZU TUNA TUĞBA YAVUZ		Jinekolojik Kanserler Hakkında Farkındalık Oluşturmada Arkadaş Eğitimi Etkili Mi?	
SAULE MUSSABEKOVA		Forensic Medical Capacities Of Research Of Saliva Stains On Physical Evidence After Washing	
DR. ÖĞRENCİSİ RUMEYSA DUYURAN PROF. DR. METİN KILINÇ PROF. DR. HÜLYA ÇİÇEK		Değişik Nedenlerle Hastaneye Başvuran Kişilerde Demir Eksikliği Ve Demir Eksikliği Anemisi Sıklığının Araştırılması	
HÜSEYİN CEM GÜLER		Etlik Piliçlerde Göğüs Kası Anormallliği: Spagetti Et	

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		14: 00 – 16:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 1 SESSION: 2	MODERATOR: ARŞ. GÖR. DR. ZEHRA KAPLAN		
HÜSEYİN ADEM TULÜCE	Felsefedeki Mimemis Kavramı Bağlamında Sinemada Öykünme		
ARŞ. GÖR. DR. RABİA ZAMUR TUNCER	Özne-Deneyim-Hatıra İlişkinine 15 Temmuz Darbe Girişimini “Yaşayanların” Gözünden Bakmak		
MİYASE OKUR MÜNÜR BİLGİLİ	Kültürel Dönüş/Coğrafi Dönüş: Yeni Kültürel Coğrafya		
ARŞ. GÖR. DR. ZEHRA KAPLAN	Oğuz Atay’ın Unutulan Hikâyesinde Psikanalizme Uzanan Fantastik Doku		
DOKTORANT ŞABANOVA ALMAZ	İnsanların Mənəvi Dünyası Və Rənglər		
DR. ŞAHİN BÜTÜNER	Geçiş Dönemi Ritüellerinde Söylenen İlişki Sözlerinin Sözedimsel Bağlamda İncelenmesi		
MEHMET FIRAT ÖZGÜR ELİF AYDIN	21. Yüzyıl Modernitesinde Hegemonya Ve Rıza: ‘Don’t Look Up’ Filmi		
NGUYEN VIET TAN	Identifying the Traditional Color Scheme in Decorative Patterns Used by the Bahnar Ethnic Group in the Central Highlands of Vietnam		
DR. HASAN YÜCEL	Geçmişten Günümüze Mushaflardaki Değişimler Üzerine		
ÖĞR. GÖR. M. ALİ YILDIZ	Ölüm Anlayışı Bağlamında Arthur Schopenhauer’in Din Karşıtlığı		

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		14: 00 – 16:00	
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322	
HALL: 2	SESSION: 2	MODERATOR: DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET HAKAN BAŞ	
DEMET AYDINLI GÜRLER	Ferhunde Erkin'in Müzik Yaşantısına Genel Bir Bakış		
DR. ÖĞR. ÜYESİ CEMAL MEYDAN GÖZDE AĞCA	Performans Sanatı Çalışmalarında Lif Sanatının Bir İfade Biçimi Olarak Kullanımı Üzerine Bir İnceleme		
ARŞ. GÖR. EDA SEDA TOSUN	Ressam Frida Kahlo'nun Otoportrelerinde Acının İzleri		
AHMET HAKAN BAŞ	Türk Müziği Keman Eğitimi İçin Bestelenmiş Özgün Saz Eserleri İle İlgili Bir İnceleme		
UZM. SEVGİ ÖZKIYIKCI DOÇ. DR. YÜCEL YAZGIN	Kapı Tokmaklarının İşlevleri Ve Görsel/Formsal Olarak İncelenmesi		
DR. ÖĞR. ÜYESİ SÜHEYLA ERİKLİ PINAR SALİH	Dijital Dönüşümün Gereği Olarak 21. yy. Becerileri		
MEHMET AKİF ÖZDAL	Çağdaş Dijital Sanat		
MEHMET AKİF ÖZDAL	Barok Dönemi "Gece Nöbeti" İsimli Yapıtın Sanatsal Eleştirisi		

AKDENİZ SUMMIT
7th INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
7th INTERNATIONAL APPLIED SCIENCES CONGRESS
March 12-13, 2022
Mersin

Meeting ID: 822 8964 5390
Passcode: 121322

13. 03. 2022		14: 00 – 16:00
Meeting ID: 822 8964 5390		Passcode: 121322
HALL: 3 SESSION: 2	MODERATOR: DR. ÖĞR. ÜYESİ ERMAN ÜLKER	
DR. ÖĞR. ÜYESİ ERMAN ÜLKER	Karşiyaka Yağmur Suyu Hasat Sistemleri Fizibilite Çalışması	
ARŞ. GÖR. SİMGE ÇİZGEN TAN DOÇ. DR. SERHAT URSAVAŞ	Türkiye Briyofitlerinin Güncel Durumu	
DOÇ. DR. TÜLAY ERBESLER AYAŞLIGİL YUNUS EMRE ÇELİK	Avrupa'nın Arka Bahçesi Almeri A Örneğinde Sürdürülebilir Tarım Ve Sera Alanları	
DOÇ. DR. TÜLAY ERBESLER AYAŞLIGİL MÜGE CEREN ÇOŞKUN	Sürdürülebilir Tarımda Topraksız Tarım Ve Hidroponik Sistemlerin Önemi	
MOHAMMED SGHIR TALEB	Aromatic And Medicinal Plants In Morocco: Diversity And Socio-Economic Role	
BURAK ALAYLAR MUCİP GENİŞEL MEDİNE ŞİPAK	The Ameliorative Effects Of PGPR Strains Isolated From Agricultural Areas On Oxidative Damage In Maize Seedlings Under Salt Stress	
DOÇ. DR. İSMAİL ÇÖLKESEN ÖĞR. GÖR. AYŞE ÇELİK	Nesne Tabanlı Arazi Örtüsü Ve Arazi Değişimi Tespiti Analizi: Konya Yunak Örneği	

CONTENT

CONGRESS ID	
SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE	
PROGRAM	
CONTENT	
ABSTRACT OF PRESENTED PAPERS IN THE CONGRESS	
Rəhilə Hümətova	1
LİNQVİSTİK TƏHLİLİN FƏNDAXİLİ VƏ FƏNLƏRARASI İNTEQRASİYANIN QURULMASINDA ROLU	
Aytən Heybətova	3
PAŞA QƏLBİNUR YARADICILIĞINDA SƏRBƏST ŞEİR	
Babayeva Mələhət Ramiz qızı	4
HÜSEYN CAVİD YARADICILIĞINDA TƏŞBEH	
Nazım Gökel	6
ENVATTED BRAINS IN PHYSICALLY POSSIBLE WORLDS	
Umut DAĞ	7
ARİSTOTELES FELSEFESİNDE DOSTLUK KAVRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME	
HİCRAN MAHMUDOVA	8
AZƏRBAYCANDA ERKƏN DƏMİR DÖVRÜNDƏ HƏRB İŞİ	
Kərimova İradə Məzahim qızı	10
“KÖK//GÖG//GÖY” APELYATİVLİ GÖYTÜRK ETNONİMİ	
Ayman Kara	12
ROUSSEAU'NUN SİYASAL DÜŞÜNCESİNDE TOPLUM SÖZLEŞMESİ VE DEVLETİN ORTAYA ÇIKIŞI	
Ayman Kara	14
LOCKE'UN DOĞA DURUMU VE TOPLUM SÖZLEŞMESİNİN MÜLKİYET HAKKI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ	
Funda Ayten Töredi	16
YOKSULLUK VE EĞİTİM HARCAMALARI İLİŞKİSİ	
Serkan Gökalp	17
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL SİNİZM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	

Serkan Gökcalp	19
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL SERMAYE VE PSİKOLOJİK SERMAYE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	
Dilşad GÜVEN AKDENİZ	21
İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE EŞİTLİK ALGILARI	
Ramazan ÖZKUL & Dilek KIRNIK	23
ÖĞRENME SÜREÇLERİNDE DİJİTAL İÇERİK GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	
Ramazan ÖZKUL & Dilek KIRNIK	26
OKUL GÜVENLİĞİ VE SAĞLIĞI KONULARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME: MALATYA İLİ ÖRNEĞİ	
Şeyma Nur KILIÇ & Mustafa Arslan	28
STEM UYGULAMALARININ DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI	
Veysi Aktaş & Tuğba Yaman & İlyas Kara	30
FRANSA ORTAOKULLARINDA SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA OKUTULAN DERS KİTAPLARINDAKİ GÖRSELLERİN ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	
Esra Gökbulut & Jade Cemre Erciyes	31
SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN ERKEN EVLİLİK GERÇEKLEŞTİRMİŞ SURİYELİ KADINLARIN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE GEREKSİNİMLERİ	
Müge KÜÇÜKAL & Ümit SAHRANÇ	32
İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE ERTELEME EĞİLİMİ, ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE ANKSİYETE DUYARLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLER	
Erhan ECE & Tacettin Gökhan ÖZÇELİK	33
JÖN TÜRKLERİNİN TÜRK MODERNLEŞMESİNE OLAN ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	
Habibe Kulle Gün	34
BÜROKRATİK TABAKALAŞMADAN KÜLTÜREL TABAKALAŞMAYA: WEBER, ÜLGENER VE BOURDİEU İNCELEMESİ	
Emine ÇAKIR	35
TOPLUMSAL UYGULAMA VE RİTÜELLERİN KUTSAL NESNESİ: <i>KUR'AN-I KERİM</i>	
Emine ÇAKIR	37
KUTADGU BİLİĞ'DE ADIN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ ÜZERİNE ONTOLOJİK BİR YAKLAŞIM	
Bülent CERCİS TANRITANIR & Sümeyye ÇİFTÇİ	39
VOICE OF WOMEN THROUGH GENDER CRITICISM AND FEMINISM: ERENDİZ ATASÜ'S <i>KADINLAR DA VARDIR</i> AND ALICE WALKER'S <i>THE COLOR PURPLE</i>	

Hava YAŞBAY KOBAL	40
HAKKÂRÎ'DE KADININ ÇALIŞMA YAŞAMINA KATILIMI: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME	
Ahmet İlker AKBABA	41
KRİPTO PARA BİLİNİRLİĞİ: ÜNİVERSİTE VE BANKA ÇALIŞANLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA	
Habibe Aldağ	42
YOUTUBE YORUMLARININ BİR ANALİZİ: KİŞİLERARASI İLETİŞİMDE İNFORMAL ÖĞRENME	
Mehmet GÜNLÜK	44
MUHASEBE MANİPÜLASYONLARININ BENEİŞH MODELİ İLE TESPİT EDİLMESİ: BİST GIDA, İÇECEK VE TÜTÜN ALT SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA	
Zehra Tanyeli AKSOY & Nevin ÖZER	46
BİTCOİN İLE SEÇİLMİŞ DÜNYA BORSA ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	
Aslıhan Güzin SELÇUK & Hikmet AŞŞIK	48
SİSTEMLERİ DÖNÜŞTÜRECEK GÜÇ: SOSYAL GİRİŞİMCİLİK VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK MOTİVASYONUNUN TEMELLERİ	
Ümit ARSLAN	49
COVID-19 DÖNEMİNDE HELİKOPTER AMBULANS HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ	
Songül ÇOBAN & Selma Lubabe ERDOĞAN	51
MUTFAKLARDA ÇALIŞAN KADINLARIN ÜST DÜZEY YÖNETİMDEKİ YERİ	
Sezgin SARAÇOĞLU & Tahir AKGEMCİ & Serap KALFAOĞLU	52
VİZYONER LİDERLİK İLE İHRACAT PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ: İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA	
Eylül Cansu YAVUZ & Hasan GÜL	54
İŞGÖREN SESSİZLİĞİ VE KIRIK CAMLAR TEORİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER	
Tea KOCHALİDZE & Cenay BABAOĞLU	55
GÜRCİSTAN'IN AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞ POLİTİKASI	
Göksel Kardeş	57
TÜRKİYE'DE YATIRIM TEŞVİKLERİ İLE BÜYÜME ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	
Süleyman Orhun Altıparmak	59
TO WHAT EXTENT DOES AUDI HONEY FIT THE BIODIVERSITY GOVERNANCE?	

Sebile Başok Dış	60
BİR İYİ YAŞAM ÖRNEĞİ OLARAK SOKRATES'İN YAŞAMI	
Sebile Başok Dış	61
MARTHA C. NUSSBAUM'UN YAPABİLİRLİKLER YAKLAŞIMI	
Emine DEMİL	63
HADİSLER BAĞLAMINDA AİLEDE MAHREMİYET	
Emine YUSUFOĞLU	65
ÇOCUKLARI AĞIR ENGEL TANISI ALMIŞ EBEVEYNLERDE TRAVMA SONRASI BÜYÜME VE PSİKOSOSYAL FAKTÖRLER ARASINDAKİ İLİŞKİ	
Nuruşova Günel Qiyas qızı	66
ADƏT HÜQUQUNUN NƏZƏRİ MƏSƏLƏLƏRİ VƏ ŞƏRİƏT	
Hanım KETTENİ	67
EVLİLİKTE ANLAMI ETKİLEYEN BİREYSEL PSİKOLOJİK FAKTÖRLER	
Fəxriyyə Həvil qızı Həvilova	68
KRANIOMETRİK GÖSTƏRİCİLƏR VƏ GÖYÇƏ MAHALI ƏHALİSİNİN ETNİK ANTROPOLOGİYASI	
Suna Köse	70
İÇSEL İHBARCILIK (INTERNAL WHISTLEBLOWING) VE MİSİLLEME İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	
Suna Köse	71
DİJİTAL VATANDAŞLIK: KAVRAMSAL BİR İNCELEME	
Gülçin Algan Özkök & Agil Novruzov	72
PANDEMİ SÜRECİNDE OTEL RESTORANLARINDA ALINAN COVID-19 ÖNLEMLERİ VE UYUM DURUMLARININ İNCELENMESİ	
Sena ÇEBİ & İlknur UNCUOĞLU YOLCU	74
PROAKTİF KİŞİLİK İLE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	
Gönül Tekkurşun Demir	76
11-17 YAŞ GRUBUNDAKİ GENÇLERİN METAFORİK YAKLAŞIMLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTE NEDİR VE NEDEN?	
Halide Tırnova	78
SAĞLIK HABERLERİNE DUYULAN GÜVEN: Eskişehir İli Örneği	

Yunus Kaya & Rabiye Akın Işık	79
BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE OLAN KADINLARIN ROMANTİK İLİŞKİDE AKILCI OLMAYAN İNANÇLARI, BAĞLANMA STİLLERİ VE BABAYA BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ Hamdiye Şeyma Serimer & Elif Bahadır	81
BİLGİ İŞLEMSEL DÜŞÜNME İLE BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM MODÜLÜNÜN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ Çağla Nur Özkan & Seda Okumuş	83
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ Koray Doğanay	85
TÜRKİYE'DE KAMU BORÇLARININ ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ Şenol ÖZTÜRK	86
DEMOGRAFİK YAŞLANMA SÜRECİNDE BEŞERİ SERMAYE OLUŞUMU VE POZİTİF DIŞSALLIK SORUNU Zehra YOLOĞLU SERTER	87
DÖVİZ KURU ve DIŞ TİCARET ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ Zehra YOLOĞLU SERTER	88
BLOK ZİNCİRİ TEKNOLOJİSİNDE AVANTAJ ve DEZAVANTAJLARIN İNCELENMESİ Mokrane Selma	89
PREDICTING THE SUCCESS OF BANK TELEMARKEETING USING ARTIFICIAL NEURAL NETWORK Evşen Altun-Aslan	90
KÜLTÜREL SERMAYE KAYNAĞI OLARAK OKUL: İLKÖĞRETİM MÜFREDATI EKSENİNDE BİR ANALİZ Yasin KILIÇLI	91
ENTELEKTÜEL SERMAYE BİLEŞENLERİNİN REKABET AVANTAJI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ Yasin KILIÇLI & Emrullah KIPÇAK	93
SAHİPLİK YAPISI, DENETİM KOMİTESİ ve YÖNETİM KURULU BÜYÜKLÜĞÜ'NÜN FİNANSAL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ Merve Gül Mazı & Kamil Arif Kırkıç & Kadriye Gürdağ	95
ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM VE ÖĞRENMEYİ GELİŞTİRME UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİNDEN BEKLEDİKLERİ EĞİTİMLER İlyas KARA & Ahmet İNANOĞLU	97
FRANSA EĞİTİM SİSTEMİNİN İNCELENMESİ	

Səfərəliyeva Fəridə Akif qızı	99
İBTİDAİ SİNİFLƏRDƏ DİL QAYDALARI İLƏ BAĞLI MƏSƏLƏLƏR	
Ahmet Tokmak & Ali Yılmaz & Mustafa Şeker	101
HAREZMİ EĞİTİM MODELİ İLE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ	
İsmaylova Mirvari Abbas qızı	103
AKADEMİK NATİQLİYİN FUNKSİONAL SƏCİYYƏSİ	
Ahmed Amin Mousa & Mona Yacoub	107
THE IMPACT OF SCIENTIFIC CONTENT OF NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL ON DRAWING STYLE OF KINDERGARTEN CHILDREN	
MERVE BOZKURT & SOMAYYEH SOYSAL	108
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	
Burcu GEZER ŞEN	109
EĞİTİMİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR	
Hüseyin Adem TULÜCE	111
FELSEFEDEKİ MİMEMİS KAVRAMI BAĞLAMINDA SİNEMADA ÖYKÜNME	
Rabia ZAMUR TUNCER	112
ÖZNE-DENEYİM-HATIRA İLİŞKİSİNE 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİ “YAŞAYANLARIN” GÖZÜNDEN BAKMAK	
Miyase OKUR & Münür BİLGİLİ	114
KÜLTÜREL DÖNÜŞ/COĞRAFİ DÖNÜŞ: YENİ KÜLTÜREL COĞRAFYA	
Zehra Kaplan	115
OĞUZ ATAY’IN UNUTULAN HİKÂYESİNDE PSİKANALİZME UZANAN FANTASTİK DOKU	
Şabanova Almaz	116
İNSANLARIN MƏNƏVİ DÜNYASI VƏ RƏNGLƏR	
Şahin BÜTÜNER	118
GEÇİŞ DÖNEMİ RİTÜELLERİNDE SÖYLENEN İLİŞKİ SÖZLERİNİN SÖZEDİMSEL BAĞLAMDA İNCELENMESİ	
Mehmet Fırat ÖZGÜR & Elif AYDIN	119
21. YÜZYIL MODERNİTESİNDE HEGEMONYA VE RIZA: ‘DON’T LOOK UP’ FİLMİ	

Nguyen Viet Tan	120
IDENTIFYING THE TRADITIONAL COLOR SCHEME IN DECORATIVE PATTERNS USED BY THE BAHNAR ETHNIC GROUP IN THE CENTRAL HIGHLANDS OF VIETNAM	
Hasan Yücel	121
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MUSHAFLARDAKİ DEĞİŞİMLER ÜZERİNE	
M. Ali YILDIZ	122
ÖLÜM ANLAYIŞI BAĞLAMINDA ARTHUR SCHOPENHAUER'İN DİN KARŞITLIĞI	
Demet AYDINLI GÜRLER	123
FERHUNDE ERKİN'İN MÜZİK YAŞANTISINA GENEL BİR BAKIŞ	
Cemal Meydan & Gözde Ağca	124
PERFORMANS SANATI ÇALIŞMALARINDA LİF SANATININ BİR İFADE BİÇİMİ OLARAK KULLANIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME	
Eda Seda TOSUN	125
RESSAM FRİDA KAHLO'NUN OTOPORTELERİNDE ACININ İZLERİ	
Ahmet Hakan BAŞ	127
TÜRK MÜZİĞİ KEMAN EĞİTİMİ İÇİN BESTELENMİŞ ÖZGÜN SAZ ESERLERİ İLE İLGİLİ BİR İNCELEME	
SEVGİ ÖZKIYIKCI & YÜCEL YAZGIN	128
KAPI TOKMAKLARININ İŞLEVLERİ VE GÖRSEL/FORMSAL OLARAK İNCELENMESİ	
Süheyla Erikli & Pınar Salih	129
DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN GEREĞİ OLARAK 21. YY BECERİLERİ	
Mehmet Akif Özdal	130
ÇAĞDAŞ DİJİTAL SANAT	
Mehmet Akif Özdal	132
BAROK DÖNEMİ "GECE NÖBETİ" İSİMLİ YAPITIN SANATSAL ELEŞTİRİSİ	

LİŖVİSTİK TƏHLİLİN FƏNDAXİLİ VƏ FƏNLƏRARASI İNTEQRASIYANIN QURULMASINDA ROLU

Rəhilə Hümətova, f.ü.f.d. dosent
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Xülasə

Dilçilik üzrə verilmiş biliklərin mənimsənilməsi, bacarığa çevrilməsi spesifik metod olan linqvistik təhlillə sıx bağlıdır. Tələbə dilçilik üzrə həm müstəqil tədqiqatçı, həm də hərtərəfli, günün tələblərinə cavab verən müəllim olmaq istəyirsə, linqvistik təhlilə, onun nəzəri-metodoloji əsaslarına yiyələnməli, linqvistik təhlilin növləri üzrə təhlil etmə qabiliyyətinə sahiblənməlidir.

Linqvistik təhlilin sadə formaları ibtidai siniflərdən başlanır. Yuxarı siniflərdə isə dilçiliyin bölmələri üzrə linqvistik təhlillər aparılır. Linqvistik təhlil nəzəri dilçiliyin bölmələrini daha dərinləndirən dərk etməyə yönəldilmiş əsas metod kimi tətbiq edilir. Bu da imkan yaradır ki, dilçiliyin şöbələri üzrə dərin bilik əldə edən, zəruri bacarıqlara yiyələnən şagirdlər linqvistik təhlilin mahiyyəti, məzmunu, elmi-metodik əsasları haqqında mükəmməl bilik və bacarıqlara sahib olsun.

Sosial müstəvidə baş verən proseslər təhsilin inkişafında xüsusi tələblər irəli sürür. Cəmiyyətə daha çox mövzunu öyrənən yox, öyrəndiklərini tətbiq etməyi bacaran insan lazımdır. Linqvistik təhlilə bu cür yanaşsaq, onun praktik əhəmiyyətinin nə qədər böyük olduğunu sübut etmiş olarıq.

Məqalədə linqvistik təhlilin integrativ əsaslı təlim prosesindəki rolu, aparılma mexanizmi müəyyənləşdirilib, integrativlik prinsipi müasir dərsin əsas tələbi kimi qabarıq verilib. Linqvistik təhlilin fəndaxili, fənlərarası, xüsusilə ədəbiyyat fənni ilə inteqrasiyanın qurulmasındakı rolu konkret nümunələrlə əksini tapıb. Məqalədə sözlərin leksik-semantik xüsusiyyətlərinin mənimsədilməsi morfolojiya və leksikologiyanın tərkibində, integrativliyə əsaslanaraq tədrisi məsələsi önə çəkilib. Çünki bu bölmələrdə sözün leksik-qrammatik mənası qarşılıqlı mənimsədilsə, onların fərqi, qarşılıqlı münasibəti daha dərinləndirən dərk edilir.

Məqalədə təlim prosesində qarşıya çıxan problemlərin həllinə pedaqoji-psixoloji və metodik baxımdan yanaşılıb, təhsilənlərin nitqinin düzgün, dəqiq ifadə olunmasında sözdən, onun məna çalarlarından səmərəli istifadənin əhəmiyyəti leksik təhlil müstəvisində həll edilib. Bu amil təhsilənlərin təfəkkürlərinin, nitq mədəniyyətinin formalaşmasına, leksikonlarının zənginləşdirilməsinə, bədii təsvir, ifadə vasitələri haqqında təsəvvürlərinin genişlənməsinə, konkretləşməsinə təminat verir.

Məqalədə səsələrin yaratdığı emosional-ekspressiv ovqat, yüksək poetik siqlət əksini tapıb, elmi üslubla bədii üslubun harmoniyası yaradılıb.

Açar sözlər: linqvistik təhlil, inteqrasiya, fəndaxili əlaqə

The role of linguistic analysis in building interdisciplinary and interdisciplinary integration

Summary

The acquisition and transformation of linguistic knowledge into skills is closely linked to linguistic analysis, which is a specific method. If a student wants to be both an independent researcher in linguistics and a comprehensive teacher who meets the requirements of the day, he must master linguistic analysis, its theoretical and methodological bases, and have the ability to analyze the types of linguistic analysis.

Simple forms of linguistic analysis begin in the elementary grades. In the upper grades, linguistic analysis is conducted by sections of linguistics. Linguistic analysis is used as the main method aimed at a deeper understanding of the sections of theoretical linguistics. This allows students who have acquired in-depth knowledge of linguistics departments and have the necessary skills to have excellent knowledge and skills about the essence, content, scientific and methodological bases of linguistic analysis.

The processes taking place in the social sphere place special demands on the development of education. Society needs someone who is able to apply what they learn, not just learn more. If we approach linguistic analysis in this way, we can prove how great its practical significance is.

The article defines the role of linguistic analysis in the process of integrative learning, the mechanism of its implementation, and emphasizes the principle of integrative as the main requirement of modern education. The role of linguistic analysis in the integration of interdisciplinary, interdisciplinary, especially with the subject of literature is reflected in concrete examples. The article focuses on the teaching of lexical-semantic features of words in morphology and lexicology, based on integrative. Because if the lexical-grammatical meaning of the word is mastered in these sections, their differences and mutual relations will be understood more deeply.

The article approaches the solution of problems encountered in the learning process from a pedagogical-psychological and methodological point of view, the importance of effective use of words and their shades of meaning in the correct and accurate expression of students' speech is solved in the field of lexical analysis. This factor ensures the formation of students' thinking, speech culture, enrichment of lexicons, broadening and concretization of their ideas about artistic description and means of expression.

The article reflects the emotional-expressive mood created by the voices, the high poetic gesture, and creates a harmony of scientific style with artistic style.

Keywords: linguistic analysis, integration, interdisciplinary communication

PAŞA QƏLBİNUR YARADICILIĞINDA SƏRBƏST ŞEİR

Aytən Heybətova

ADPU-nun doktorantı, müəllim

Özət

Sərbəst şeir mühitində sənətkar imkanlarının və çatdırma üsullarının rəngarəngliyi, həm də onun janr səviyyəsində əldə etdiyi uğurlara bağlanır. Fikrin və məzmunun yaratdığı ritm sərbəst şeirdə çoxcəhətli (həm də çoxşaxəli) yön və istiqamətlərlə, enmə və yüksəlmələrlə bədii mətnə əlavə ovqat gətirir. Sözün sözə, fikrin fikrə hopması, sintaktik səviyyənin geniş mündəricəsi ilə fəlaklaşır və bədii axarda misralararası, sözlərarası fasilələr bir növ məzmun yaradıcı funksiya daşıyır. Bütün bunlar Azərbaycan poeziya mühitinin invariantlarını aydınlaşdırmaq, genetik amplusında özünü göstərən məzmunun sxemlərini müəyyənləşdirmək üçün mükəmməl fakt rolunu oynayır. Paşa Qəlbınur poeziyasının daxili dinamikası dil imkanlarına və fikrin obrazlılıq səviyyəsinin aparıcılığına əsaslanır. Onun yaradıcılığının ümumi sistemi ədəbi-nəzəri təfəkkürdə müəyyənləşmiş sərbəst şeir qanunauyğunluğuna hesablanmaqla bədii mətnin özünün ortaya qoyduğu bütövlüklə fəlaklaşır.

FREE POETRY IN THE WORKS OF PASHA GALBINUR

Summary

The diversity of the artist's abilities and delivery methods in a free poetic environment also depends on his success at the genre level. The rhythm created by thought and content brings additional nourishment to the literary text in multifaceted (as well as multifaceted) directions and directions, descents and ascents in free poetry. Word-for-word, thought-for-thought absorption is factualized with a wide range of syntactic levels, and inter-line and inter-word breaks in the artistic flow have a kind of content-creating function. All this plays the role of a perfect fact to clarify the invariants of the Azerbaijani poetic environment, to determine the schemes of content that manifest themselves in the genetic role. The internal dynamics of Pasha Galbinur's poetry is based on the possibilities of language and the level of imagery of thought. The general system of his work is based on the regularity of free poetry, defined in literary-theoretical thinking, and is fully factualized by the literary text itself.

Keywords: Pasha Galbinur, free poetry, art, content, form

HÜSEYN CAVID YARADICILIĞINDA TƏŞBEH

Fil.ü.f.d. Babayeva Mələhət Ramiz qızı

ADPU, Ədəbiyyat kafedrası

Özet

Hüseyn Cavidin bədii üslubunun zəngin və təsirli olmasında müstəsna əhəmiyyəti olan təşbehlər ən mükəmməl poetik kateqoriyalardandır. Təşbehlərlə H.Cavid həyat, cəmiyyət haqqında həqiqətləri daha dolğun və əhatəli şəkildə söyləmək imkanları qazanır. Onun çoxqatlı və mürəkkəb insan konsepsiyası, sosial hadisələrə davamlı və güclü marağı müqayisələr zəminində aşkarlanan obrazlarla canlandırılır. H.Cavid üslubunun əhəmiyyətli hadisəsi olaraq müqayisələri lirik vüsətini qiymətləndirərkən bir cəhəti xüsusi qeyd etmək yerinə düşər ki, şairin əsərlərinin daxili güşələrinə, poetikasına, lirik təhkiyəsinin keyfiyyətli əlamətlərinə nüfuz etmək üçün təşbehlər ən münasib obrazlı ifadələrdən biridir. Təşbehlərdən istifadə özünə məxsusluğu H.Cavidin sənətkar fərdiyyətinin mühüm tərəflərini müəyyənləşdirmək üçün olduqca önəmli faktlardır. H.Cavidin hikmətli şeir sətirlərində ifadə olunan müdrik fikirlərin ekspressivliyində təşbehlərin geniş şəkildə işləkliyi diqqətdən yayınmır.

H.Cavid poeziyasında təşbehlərin istifadə miqyası genişdir. Onun işlətməsindəki kəmiyyət çoxluğu misraların məna keyfiyyətinə uyğundur və şeirin poetik strukturunda aparıcı mövqedədir. Ona görə də H.Cavid şeirlərindəki məcazları məhdud çərçivə daxilində deyil, geniş üslubi aspektlərdə götürmək məqsədəuyğundur.

H.Cavid poeziyasında təşbehlərin çoxqatlı sistemi yaradılmışdır, məcazlar kompleksi içərisində onlar daha çox estetik çalarlıdır və H.Cavidin üslubi yaradıcılıq qəliblərinin, bənzətmələrin gözəlliyini şərtləndirən onların ecazkarlığıdır. Yaradıcılıq mizanı ilə mizanlanmış təşbehlər misra və bənd quruluşunun estetik ifadəsi olaraq çox tutumludur. Bədii mətndə onlar ilk növbədə poetik dəyərlər mənbəyidir. Eyni zamanda bədii idrak, sənət və sənətkarlıq meyarıdır. Təşbehlər Hüseyn Cavid şeirinə hikmət, dərin mündəricə, poetik mənalara gətirməklə bərabər yüksək sənət meyarları da gətirir, bəlağətli şeir nitqinin yaranmasında müstəsna rol oynayır.

Açar sözlər: Hüseyn Cavid, şeir, sənətkar, epitet, metafora, təşbeh

THE SIMILE IN THE WORK OF HUSSEIN JAVID

Summary

Parables, which are of exceptional importance in the richness and influence of Hussein Javid's artistic style, are among the most perfect poetic categories. With metaphors, H. Javid gets the opportunity to tell the truth about life and society in a fuller and more comprehensive way. His multi-layered and complex human conception, his persistent and strong interest in social events, is enlivened by images revealed through comparisons. When evaluating the lyrical scope of comparisons as an important event of H.Javid's style, it is necessary to

emphasize that metaphors are one of the most suitable figurative expressions to penetrate into the inner corners, poetics and qualitative features of the poet's lyrical works. The specificity of the use of metaphors is a very important fact to determine the important aspects of H. Javid's artistic individuality. The wide use of metaphors in the expressiveness of the wise thoughts expressed in the lines of H.Javid's wise poems does not escape attention.

The use of similes in H.Javid's poetry is wide. The multiplicity of quantities in his use corresponds to the quality of meaning of the verses and occupies a leading position in the poetic structure of the poem. Therefore, it is expedient to take the metaphors in H.Javid's poems not within a limited framework, but in broad stylistic aspects.

H.Javid's poetry has created a multifaceted system of metaphors, they are more aesthetic in the complex of metaphors, and H.Javid's style is their miracle, which determines the beauty of creative patterns and parables. The metaphors, balanced by the scale of creativity, are very capacious as an aesthetic expression of the structure of the verse and the paragraph. In a literary text, they are primarily a source of poetic values. It is also a criterion of artistic cognition, art and craftsmanship. The metaphors bring wisdom, deep content, poetic meanings to Hussein Javid's poetry, as well as high artistic standards, and play an exceptional role in the creation of eloquent poetic speech.

Keywords: Hussein Javid, poem, artist, epithet, metaphor, simile

ENVATTED BRAINS IN PHYSICALLY POSSIBLE WORLDS**Dr. Öğr. Üyesi Nazım Gökel**

Kilis 7 Aralık University

ORCID ID: 0000-0003-4356-8563

ABSTRACT

Putnam (1981) invites us to consider a physically possible scenario where someone's brain is removed from the body, planted in a vat of life-sustaining liquid and its nerve endings are artificially connected to a supercomputer such that this supercomputer transmits the same piece of information had one been around in the normal world perceiving, for instance, a tree in front of one's eyes. Then, there is no intrinsic difference in terms of the representation of a tree between an embodied brain and envatted brain. Furthermore, this envatted brain might go into a skeptical state of mind: "I might have been a brain in a vat all along". Could we all be brains in vats? According to Putnam's thesis of content externalism (Putnam 1975), when we say "I am a brain in a vat" in envatted worlds, the words "brain" and "vat" here do not actually refer to their customary referents. Thus, it is necessarily false that I am a brain in a vat (Putnam 1981). One may reject the whole setting on the ground that it is nothing but a mere fantasy of the mind (Dennett 1991). One may reject or restrain the use of our basic epistemic principle: " $Ka(\Phi \supset \Psi) \supset (Ka\Phi \supset Ka\Psi)$ " (Nozick 1981, Fitting & Mendelsohn 1998). Dennett's strategy is not fruitful, nor is it reasonable to reject our basic epistemic principle for this matter. I suggest taking a closer look at the case of envatted brains. What is actually being represented when an envatted brain entertains the envatted representation "I am a brain in a vat"? Is there a difference between propositions about self and propositions about external world when it comes to the truth-conditions of those propositions? In my presentation, I will explain the pivotal role of understanding the significance of these questions and, I believe, when we give a convincing answer to such questions to a certain extent, we may actually end up with slightly better solutions than the ones offered before.

Keywords : Brain-in-a-vat, Putnam, Perception, Possible Worlds, Truth-Conditions, Representation.

ARİSTOTELES FELSEFESİNDE DOSTLUK KAVRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME**Dr. Arş. Gör. Umut DAĞ**

Muş Alparslan Üniversitesi

0000-0002-2576-2146**ÖZET**

Aristoteles, etik ve politika üzerine yazdığı eserlerde dostluk kavramına oldukça önem verir. Aristoteles için dostluk evvela en önemli erdemlerden biridir. Aristoteles, erdem etiği temelinde geliştirdiği siyaset felsefesinde dostluk hem kişinin erdemli olmasını sağlarken hem de ortaya çıkardığı dayanışma ve paylaşma gibi değerler nedeniyle iyi yurttaş olmasını mümkün kılar. Burada erdem olarak anılan dostluk herkes arasında meydana gelen alelade dostluklar değil, onun yerine adalet, cesaret, ölçülülük ve bilgelik gibi diğer erdemlere sahip insanlar arasında meydana gelen dostluktur. Aristoteles, *Nikomakhos'a Etik* adlı eserinde dostluk üzerine konuşurken, dostluğun tek bir türü olmadığını söyler. Aristoteles'e göre farklı dostluk türleri vardır. Bu dostluk türleri sırasıyla iyiye yani erdeme dayalı dostluk, birbirini hoş tutmaya dayalı yani hazza dayalı dostluk ve çıkarlara yani faydaya dayalı dostluktur. Bunların her biri farklı kişilerde tezahür eder. Örneğin iyiye dayalı dostluk doğru düzgün kişilerin dostluğudur. Bu benzerler arasındaki dostluktur. Benzemezler arasındaki dostluk da fayda temelli dostluğa örnektir. Aristoteles bu sayılan dostluk türlerinin hepsinin de dostluğu ifade ettiğini belirtir. Bununla beraber, Aristoteles bu dostluk türleri arasında nitelik bakımından bir derecelendirme yapar. Ona göre erdemden doğan dostluk en iyi, fayda temelli dostluk en yaygın ve hazza dayalı dostluk da kaba ve alelade kişiler arasında bir dostluktur. Bu bakımdan kalıcı olan ve kalıcı olmayan dostluklar gibi bir ayırım yapan Aristoteles'e göre iyi değişmez olduğundan erdeme dayalı dostluklar da daha kalıcı olur. Fakat faydalılık değişken bir şey olduğundan faydaya dayalı dostluk da onunla beraber değişir ve uzun ömürlü olmaz. Hoş tutmaya dönük diye nitelendirilen hazza dayalı dostluk da böyledir. Fayda ve hazza dayalı dostluğun kalıcı olmamasının ve kısa sürmesinin nedeni dostluğu meydana getiren ya da başka bir deyişle kişileri dostluk bağıyla bağlayan fayda ve hazzın ortadan kalkması durumudur. Kalıcı olan ve insanın erdemli yaşamasına ve iyi yurttaş olmasına doğrudan katkıda bulunan dostluk erdeme dayalı dostluktur.

Anahtar Kelimeler: Dostluk, Erdem, Fayda, Haz

AZƏRBAYCANDA ERKƏN DƏMİR DÖVRÜNDƏ HƏRB İŞİ

T.Ü.F.D. HİCRAN MAHMUDOVA

Bakı Dövlət Universiteti,
ORCID NO: 0000-0003-0959-8419

ÖZET

Müasir qloballaşan dünyamızda inteqrasiya prosesləri getsə də, hazırkı iqtisadiyyat, siyasət müharibələrə və paralel olaraq, silahların təkmilləşdirilməsinə gətirib çıxarmaqdadır. Son tunc-erkən dəmir dövrlərindən etibarən tayfalararası toqquşmaların artması da iqtisadi səbəblərdən baş versə də, ərazi iddiaları, zəngin sərvətlər uğrunda müharibələr, eləcə də hücumlardan qorunmaq üçün silahlara ehtiyac atmışdı. Hücum silahlarına ox-yay, nizə, xəncər, qılınc, hərbi bıçaq, döyüş yabası, toppuz daxil idi. Qədim dövrün silahları və istehsalının öyrənilməsi bütövlükdə Azərbaycanın hərbi tarixini öyrənməyə imkan verir. Arxeoloji tədqiqatlar zamanı üzə çıxarılan çoxsaylı maddi mədəniyyət nümunələrinin içərisində müxtəlif tarix dövrlərində hərbi işini, onun əsas cəhətlərini göstərə bilən artefaktlara rast gəlinir. Təbii ki, belə tapıntılar tayfaları nəinki hərbi, həm də siyasi, iqtisadi, ideoloji və digər yönümlərdən öyrənməyə, yaratdıqları mədəniyyətlərin mövcudluğu, məhz olma səbəbləri kimi məsələləri də öyrənməyə imkan verir.

Bəşər cəmiyyətinin tarixində ilk dəmir dövrü qədim sivilizasiyaların qarşılıqlı mədəni, eləcə də iqtisadi əlaqələrinin genişləndiyi, eləcə də, yeni ərazi və qənimətlərin, iqtisadi üstünlüyün qazanılması uğrunda aparılan mübarizələr, toqquşmalar nəticəsində təkmilləşən hərbi işi ilə seçilir. Bu dövrdə istər ictimai bərabərsizliyin artması, istər tayfa ittifaqlarının güclənərək artıq sosial-mədəni birləşməyə çevrilməsi ilə dünyanın müxtəlif bölgələrində ilkin güc mərkəzlərinin formalaşması müşahidə olunur. Azərbaycanın da bu dövrdə İkiçayarası ilə qarşılıqlı əlaqələri təkcə iqtisadi-mədəni xarakter almamış, həmçinin, silahlı qarşıdurmalar da qaçılmaz olmuşdu. Məhz bu dövrdən etibarən müdafiə divarlarının, möhkəmləndirilmiş məskənlərin, siklopik tikililərin meydana gələrək yayılması bunu təsdiq edir. Arxeoloji araşdırmalar zamanı aşkar olunan qalın kül qatı, çoxsaylı silahların tapılması, bəzən mədəni təbəqənin sonradan lal təbəqə ilə əvəz olunması yaşayış yerlərinə edilən hücumların, döyüşlərin bu dövrdə daha çox baş verdiyini göstərir.

Açar sözlər: ilk dəmir dövrü, arxeologiya, qəbir abidəsi, silahlar, hərbi işi

MILITARY AFFAIRS IN AZERBAIJAN IN THE EARLY IRON AGE

ABSTRACT

Although integration processes are taking place in our modern globalized world, the current economy and politics are leading to wars and, in parallel, to the development of weapons. Although the increase in inter-tribal conflicts since the Late Bronze-Early Iron Age was also due to economic reasons, there was a need for weapons to defend against territorial claims, wars for wealth, and attacks. Assault weapons included bows and arrows, spears, daggers, swords, military knives, ammunition, and cannons. The study of ancient weapons and production allows us to study the military history of Azerbaijan as a whole. Among the numerous examples of material culture discovered during archeological excavations, there are artifacts that can show the military work and its main features in different historical periods. Of course, such findings allow tribes to learn not only from the military, but also from political, economic, ideological and other aspects, as well as the existence of the cultures they created, and the reasons for their existence.

The first Iron Age in the history of human society is marked by the expansion of mutual cultural and economic ties between ancient civilizations, as well as the military work that has improved as a result of the struggles and conflicts for new territory and spoils, economic gain. During this period, with the increase of social inequality and the strengthening of tribal alliances and their transformation into socio-cultural associations, the formation of primary centers of power in various parts of the world is observed. During this period, Azerbaijan's relations with the Two Rivers were not only economic and cultural, but also armed conflicts were inevitable. It is from this period that the appearance and spread of defensive walls, fortified settlements, cyclopean structures confirm this. Archaeological excavations have revealed a thick layer of ash, numerous weapons, and sometimes the subsequent replacement of the cultural layer with a dumb layer, indicating that attacks and battles on settlements were more common during this period.

Keywords: Early Iron Age, archeology, tombstone, weapons, military work

“KÖK//GÖG//GÖY” APELYATİVLİ GÖYTÜRK ETNONİMİ

Kərimova İradə Məzahim qızı

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti,

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

ORCID İD:0000-0002-8057-8333

ÖZET

Qədim türklər tarix boyunca qonşuluğunda yaşamış digər xalqlarla əlaqədə olmuş, onlarda ümumbəşəri dəyərlərin yaranıb formalaşmasında müstəsna rol oynamışdır. Belə türkdilli xalqlardan biri də göytürklərdir. Bunun xaqan tərəfindən əsası qoyulmuş Göytürk dövləti b.e.552-ci ildə yaradılmışdır. Bunun xaqan qədim türklərin çox nüfuzlu Aşina qəbiləsindən olmuşdur. Əfsanəyə görə, bu qəbilə qurddan törəmişdi. Aşina qəbiləsindən olanlara “göydən enmiş türklər” — göytürklər deyirdilər. Bunun xaqanın yaratdığı bu dövlət Göytürk xaqanlığı adlanırdı.

Göytürk xaqanlığının adı mənbələrdə müxtəlif adlarla xatırlanmaqdadır. Bilgə xaqan və Kül Tigin yazılarında “Türük”, “Kök Türük”, “Ökük Türük”, Tonyukuk abidələrində isə “Türk” şəklində rast gəlinir. Çin mənbələrində göytürklərin adına Tukyü formasında rast gəlmək olar. **Göytürk** etnoniminin leksik-semantik izahını verərkən qeyd etmək lazımdır ki, göytürk **köktürk** fonetik variantında olmuş sonralar deformasiyaya uğrayaraq indiki formasını almışdır.

Mənbələrdə göytürk sözünün Orxon abidələrindəki *Ökük Türük* sözündən törəndiyi və tələffüzünün sadələşdirilməsi üçün Göytürk şəklində qəbul olunduğu iddia olunur. Göytürk sözündəki ilk hissəciyinin **gök** və ya **ökük** olaraq qəbul edilməsi ilə müvafiq olaraq səmavi və ya dini mənə daşdığı ehtimal olunur.

“Göy” sözü ilə bağlı istər türkoloji, istərsə də Azərbaycan dilçiliyində müxtəlif araşdırmalar mövcuddur. Tarixi sənədlərdə, eləcə də Kül Tigin abidəsində VII-XIII əsrlərdə “səma” həm də “tanrı” anlamında işlənmişdir. Əvvəllər “tanrı” dini termin kimi (yaradıcı, Allah) mənalarını vermişdir. Sonrakı dövrlərdə, eləcə də orta əsrlərdə və Mahmud Kaşğarının “Divan”ında (XI əsr) **göy** sözü “səma” anlamındadır. Beləliklə, “göy” sözü Azərbaycan dilində *göy*, qazax dilində *kök*, tatar dilində *kuk*, özbək dilində *kuk*, türkmən dilində *gook*, qırğız dilində *kök*, altay dilində *kök* yazılışlarında işlənərək “mavi səma” mənasını bildirmişdir. Ümumiyyətlə, “göy” sözü haqqında onu da deyə bilərik ki, qədim türklərdə Göy tanrı (allah) anlamında işlənmişdir. Dilimizdə “göy” sözü bir sıra başqa mənalarda da işlənir: a) Göy – yer üzərində mavi bir qübbə kimi görünən fəza, boşluq; b) Göy – səma rəngi, mavi, göy rəng; c) Göy – yaşıl, göy meşə, göy çəmən və s.

Göytürk etnoniminin adında ikinci komponent olaraq işləmiş türk oniminin semantikasını ilə bağlı da bir sıra variantlar vardır. X əsrə aid uyğur yazılarında türk sözü “güc”, “qüvvə” mənasında işlənir. A.Vemberiyə görə türk sözü *törəmək* sözü ilə eynimənalı olub “törəyən, çoxalan” mənasına gəlir. Ziya Göyälpa görə türk sözü *törəli* sözü ilə eynimənalı olub “qanun sahibi” mənasına gəlir. Mahmud Kaşğari isə türk adının türklərə Tanrı tərəfindən verildiyini

qeyd edərək, sözün “gənclik”, “qüvvə”, “qüdrət” və ya “yetkinlik” mənalarında işləndiyini bildirmişdir.

Açar sözlər: apelyativ, toponim, etnonim, oronim, hidronim, komponent, areal

ROUSSEAU'NUN SİYASAL DÜŞÜNÇESİNDE TOPLUM SÖZLEŞMESİ VE DEVLETİN ORTAYA ÇIKIŞI

Dr. Arş. Gör. Ayman Kara

Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

- 0000-0002-7493-0150

ÖZET

Siyasal düşünceler tarihinde siyasal iktidarın ortaya çıkışı ve devletin oluşumu ile ilgili çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Bu teorilerden toplum sözleşmesi teorisi pek çok düşünür tarafından savunulmuş ve modern dönemde genel bir kabul görmüştür. Toplum sözleşmesi kuramını savunan düşünürler devletin olmadığı bir dönemi tasvir ederek toplum sözleşmesinin ve devletin niteliklerini bu dönemin niteliklerine göre belirlerler.

Rousseau da devletin oluşumunu toplum sözleşmesi kuramıyla açıklamış ve bu sözleşmeye götüren süreci bir doğa durumu betimlemesiyle ele almıştır. Ancak Rousseau kendinden önceki toplum sözleşmesi düşünürlerinin aksine toplum sözleşmesini ve devleti, kendi tasvir ettiği doğa durumunun zaruri bir neticesi olarak görmemiş, insanın doğa durumundan çıkmasıyla içine düştüğü durumun neticesi olarak kabul etmiştir. Rousseau'nun doğa durumunda insanların yaşayışlarının hayvanlardan farkı bulunmamakta, insanlar özgürlük ve genel bir eşitlik içerisinde yaşamaktadırlar. Ancak birtakım sebepler insanları bir arada yaşamaya zorlamış, bu da onlar arasında sınıflı toplum, zengin-yoksul ayrımı, eşitsizlik gibi durumların oluşması sonucunu doğurmuştur.

Doğa durumundan çıkışın oluşturduğu eşitsizliğin neticesinde toplumdaki sınıflı yapının meydana getirdiği çatışmalar da zengin kesimin yoksulları ve alt sınıfları denetim altında tutabilmek için siyasal iktidarı icat etmelerine ve devleti kendi çıkarları doğrultusunda kurmalarına sebep olmuştur. Ona göre bu sözleşme eşitsizliği doğuran bir sözleşme olup toplumdaki eşitlik ve özgürlüğü tekrar tesis edecek olan bir sözleşme yapılmalıdır. Bu yeni sözleşme yurttaşların iradelerinin toplamına dayanan bir sözleşme olmalıdır. Rousseau'ya göre ancak yurttaşların iradelerinin temel alındığı bir devlette gerçek özgürlük ve eşitlik sağlanabilecektir.

Bu çalışmada Rousseau'ya göre insanların doğa durumunda sahip oldukları özgürlük ve eşitliğin kaybolmasına yol açan bir unsur olarak toplum sözleşmesi ve devletin oluşumunun diğer modern dönem düşünürleri ile yer yer karşılaştırılarak incelenmesi ve kaybedilen özgürlük ve eşitliğin hangi özelliklere sahip bir devlette tekrar kazanılabileceğinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rousseau, Toplum Sözleşmesi, Devlet, Siyasal Düşünceler

SOCIAL CONTRACT AND EMERGENCE OF THE STATE IN THE POLITICAL THOUGHT OF ROUSSEAU

ABSTRACT

Various theories have been put forward about the emergence of the political power and formation of the state throughout the history of political thought. Among these theories, the theory of social contract, was defended by many philosophers and was generally accepted in the modern period. The philosophers who defend the theory of social contract depict a period in which the state does not exist and determine the qualities of the social contract and the state according to the qualities of this period.

Rousseau has also explained the formation of the state with the theory of social contract and discussed this process leading to the contract with a depiction of the state of nature. However, contrary to philosophers of social contract prior to him, Rousseau did not consider the social contract and the state as an indispensable result of the state of nature that he depicted, but as a result of the situation in which man fell into by leaving the state of nature. The way of people's living was no different than animals in Rousseau's state of nature and people lived in freedom and a general equality. However, various reasons forced people to live together and this caused the emergence of situations such as class society, rich-poor discrimination, and inequality among them.

As a result of the inequality created by leaving the state of nature, the conflicts caused by the class structure in the society also caused the rich people to invent political power and establish the state in line with their own interests in order to keep the poor and lower classes under control. According to him, this contract was a contract that created inequality and another contract that will establish equality and freedom in society again should be made. This new contract should be a contract based on the sum of the citizens' wills. According to Rousseau, real freedom and inequality can be achieved only in a state where wills of the citizens are taken as a basis.

It is aimed in this study to examine social contract, which according to Rousseau is an element that caused loss of freedom and equality people had in the state of nature, and formation of the state in comparison with other modern period philosophers and investigate how the lost freedom and equality can be regained in a state with which qualities.

Keywords: Rousseau, Social Contract, State, Political Thought

LOCKE'UN DOĞA DURUMU VE TOPLUM SÖZLEŞMESİNİN MÜLKİYET HAKKI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

Dr. Arş. Gör. Ayman Kara

Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

- 0000-0002-7493-0150

ÖZET

Siyasal düşünceler tarihi boyunca siyasal iktidarların oluşumu ve kökeni üzerine teoriler geliştirilmiştir. Modern dönem öncesinde siyasal iktidarların kökeninin dinsel olduğu, bu hakkın onlara Tanrı tarafından verildiği yönündeki teoriler ağırlıktadır. Modern döneme gelindiğindeyse siyasal iktidarların kökeni din dışı kaynaklara dayandırılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda modern dönem düşünürleri devletin olmadığı ve doğa durumu adını verdikleri dönemlerin niteliği üzerinde durarak teorilerini bunun üzerine kurmuşlardır. Yaptıkları doğa durumu tasvirleri üzerinden devletin özelliklerinin neler olması gerektiğini belirlemiştir. Doğa durumunda olumlu ya da olumsuz durumlar içerisinde bulunan bireyler bir araya gelerek karşılıklı anlaşma ve siyasal iktidarı ihdas etme gereği duymuşlardır.

En önemli siyasal düşünürlerden biri olan Locke'un da bir doğa durumu tasviri ve buna dayanan bir toplum sözleşmesi teorisi bulunmaktadır. Locke'un öne sürdüğü doğa durumunda herkes eşit bir halde yaşamakta olup bunu sağlayan şey akıl tarafından belirlenen doğa yasalarıdır. Doğa yasaları kimseye zarar vermeden yaşamayı, zarar veren kişiyi ise cezalandırmayı emreder. Ancak bir siyasal otorite olmadığından herkes cezalandırma işini bireysel olarak yapmakta, bu durum ise doğa durumunu bir çatışma ve savaş haline döndürebilmektedir. Bu çatışma ve savaş durumlarının yaşanmaması için toplum bir araya gelerek bir sözleşme yaparlar ve siyasal iktidarı kurarlar. Locke'un doğa durumu ve toplum sözleşmesi teorisinde mülkiyet hakkının özel bir yeri bulunmaktadır. O, doğa durumunda belli şartlar altında kişilerin mülk edindiklerini, bu mülkü koruma görevinin ise sözleşmenin neticesi olarak devlete ait olduğunu söyler.

Bu çalışmada Locke'un doğa durumu ve toplum sözleşmesi teorilerinin incelenmesi, onun siyasal iktidarın kuruluşunda hangi kriterleri kabul ettiğinin belirlenmesi ve mülkiyet hakkının siyasal iktidarın kuruluşundaki yerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Locke, Doğa Durumu, Toplum Sözleşmesi, Mülkiyet Hakkı, Siyasal Düşünceler

READING OF LOCKE'S STATE OF NATURE AND SOCIAL CONTRACT WITHIN THE FRAMEWORK OF PROPERTY RIGHT

ABSTRACT

Throughout the history of political thoughts, theories have been developed on the emergence and origin of political power. Theories prior to modern period are mostly in the direction that the origin of political power is religious and this right is given to them by the God. In the modern period, however, origin of the political power was started to be based on non-religious sources. In this respect, philosophers of the modern period focused on the nature of the periods when there was no state and they called the state of nature, and they built their theories on this. They determined what features should the state have from their depictions of the state of nature. Individuals, who were in positive or negative situations in the state of nature, felt the need to come together and create mutual agreement and political power.

Locke, one of the most important political philosophers, has a depiction of the state of nature and a social contract theory based on this. In the state of nature set forth by Locke, everyone lives an equal life and what makes this possible is the laws of nature determined by reason. The laws of nature command to live without harming anyone, and to punish the one who does harm. However, as there was no political authority, everyone did the punishment individually and this could turn the state of nature into a conflict and war. In order to avoid these conflict and war situations, society comes together, draws up a contract and establishes political power. Property right has a special place in Locke's state of nature and social contract theory. He claims that individuals acquire properties under certain conditions in the state of nature and the duty to protect this property belongs to the state as a result of the contract.

The aim of this study is to examine Locke's state of nature and social contract theories, determine which criteria he accepted in establishment of political power and determine the place of property right in the establishment of political power.

Keywords: Locke, State of Nature, Social Contract, Property Right, Political Thoughts

YOKSULLUK VE EĞİTİM HARCAMALARI İLİŞKİSİ

Funda Ayten Töredi

Kırıkkale Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-5609-2985

ÖZET

Yoksulluk yalnızca ülkemizin karşılaştığı bir problem olmayıp hemen hemen bütün ülkelerin baş etmek için mücadeleler verdiği küresel bir olgudur. Her ne kadar ülkeden ülkeye hatta bölgeden bölgeye tanımı, yoksulluğun boyutu ve derecesi farklılık gösterse de ülkeler devamlı yoksullukla mücadele etmişler ve yoksulluğu en aza indirebilmek için politikalar geliştirmeye çalışmışlardır. Yoksulluğun evrensel bir tanımının olmaması yoksullukla mücadelede de farklı politikaların geliştirilmesine neden olmuştur. Ülkemiz açısından da önemli olan yoksulluk sorununa nelerin sebep olduğu ve bunların sonuçlarının neler olduğu Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden yararlanarak ve kurumların yoksulluk ile mücadelede ne gibi politikaların uygulandığı ve bu politikaların etkinliği çalışmada analiz edilmeye çalışılmıştır.

Yoksulluktan kişisel ya da toplumsal olarak kurtulmanın en önemli araçlarından bir tanesi de eğitimidir. Zaten bu çalışmanın amacı da, eğitim ile yoksulluk oranları arasındaki ilişkiyi eğitim harcamaları ile incelemeye çalışmaktır. Çalışmada Türkiye ağırlıklı olarak incelemeye çalışılmıştır. Yeterli seviyede eğitimin alınamaması, verimliliğin düşmesine, düşük verimlilikte yoksulluğun artmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla eğitim düzeyi artış gösterdikçe kazanılan gelirden artış gösterdiği için yoksulluk oranının azalacağı diğer bir deyişle yoksulluk ile eğitim seviyesi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Ülkemizde eğitim durumu ortaya konularak eğitim harcamalarının yeterli düzeyde olup olmadığı OECD ülkeleri ile kıyaslanarak incelenmiştir. İncelemelerin sonucunda, son zamanlarda ülkemizde eğitim için yapılan harcamaların GSYH içerisindeki payı ve eğitim kurumlarına ayrılan kaynakların merkezi yönetim bütçe içerisindeki payının da arttığı görülmüş ancak öğrenci başına yapılan harcamalarda da olduğu gibi Türkiye OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında eğitim harcamaları açısından çoğu ülkelerin gerisinde kaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Yoksullukla Mücadele, Eğitim, Eğitim Harcamaları.

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL SINIZM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğretim Görevlisi Serkan Gökalp

Mersin Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-9946-3280

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini ve örgütsel sinizm düzeylerini tespit etmek ve bu öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ve örgütsel sinizm düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir. Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Mersin İli merkez ilçelerinde bulunan ilkokullarda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında görev yapan 4211 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini belirlemede basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 714 öğretmenden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak; Meyer ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Altınöz ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanan “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” ve Brandes ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Arabacı tarafından Türkçeye uyarlanan “Örgütsel Sinizm Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde ortalama, nonparametrik testlerden Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin “yüksek” olduğu ve öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeylerinin “düşük” olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinde ve örgütsel sinizm düzeylerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkek öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve kadın öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinde ve örgütsel sinizm düzeylerinde yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yaşları arttıkça örgütsel bağlılık düzeylerinin arttığı ve örgütsel sinizm düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinde ve örgütsel sinizm düzeylerinde kıdem değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça örgütsel bağlılık düzeylerinin arttığı ve örgütsel sinizm düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinde ve örgütsel sinizm düzeylerinde eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin örgütsel bağlılığının daha yüksek olduğu ve lisans mezunu öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Branş öğretmenlerinin örgütsel bağlılığının daha yüksek olduğu ve sınıf öğretmenlerinin örgütsel sinizm düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ve örgütsel

sinizm düzeyleri arasında negatif yönde yüksek düzeyde, anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Haksızlıkların yapılmaması, stresin azaltılması, iletişim engellerinin ortadan kaldırılması gibi örgütsel bağlılığı artırıcı ve sinik tutumları azaltıcı uygulamaların okul yöneticileri tarafından yerine getirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Örgütsel bağlılık, örgütsel sinizm, öğretmenler, ilkökul

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL SERMAYE VE PSİKOLOJİK SERMAYE DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğretim Görevlisi Serkan Gökcalp

Mersin Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-9946-3280

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin sosyal sermaye ve psikolojik sermaye düzeylerini tespit etmek ve bu öğretmenlerin sosyal sermaye ve psikolojik sermaye düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir. Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Mersin İli merkez ilçelerinde bulunan ilkokullarda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında görev yapan 4211 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini belirlemede basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 714 öğretmenden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak; Chow ve Chan tarafından geliştirilen ve Örgün ve Şahin Perçin tarafından Türkçeye uyarlanan “Sosyal Sermaye Ölçeği” ve Luthans ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Örgün ve Şahin Perçin tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Psikolojik Sermaye Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde ortalama, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinde ve psikolojik sermaye düzeylerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkek öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinde ve psikolojik sermaye düzeylerinde yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yaşları arttıkça sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinde ve psikolojik sermaye düzeylerinde kıdem değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinde ve psikolojik sermaye düzeylerinde eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin lisans mezunu olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal sermaye düzeylerinin ve psikolojik sermaye düzeylerinin branş öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeyleri ile psikolojik sermaye düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir

ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı, öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerindeki değişkenliğin % 72'sini öğretmenlerin sosyal sermaye düzeylerinin açıkladığı tespit edilmiştir. Okullarda öğretmenlerin psikolojik sermayelerini arttıracak olan güven, sosyal ağlar ve paylaşılan amaçlar gibi sosyal sermayeyi oluşturan unsurlara önem verilmesi ve sosyal sermayenin gelişebileceği bir güven kültürünün oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal sermaye, psikolojik sermaye, öğretmenler, ilkokul

İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE EŞİTLİK ALGILARI

Dilşad GÜVEN AKDENİZ

Bayburt Üniversitesi

– 0000-0001-7387-5770

ÖZET

Türk Milli Eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkelerin belirlendiği, 1973 yılında kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu “Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz” (md. 4) maddesi ile Genellik ve Eşitlik ilkesini benimsemiştir. Benzer şekilde, uluslararası literatür incelendiğinde Amerikan Ulusal Matematik Öğretmenleri Konseyi [National Council of Teachers of Mathematics (NCTM)] tarafından vurgulanan eşitlik ilkesi dikkati çeker. Bu ilkeye göre “matematik eğitiminde mükemmellik, eşitliği, yani tüm öğrenciler için güçlü bir destek ve beklentiyi gerektirir” (NCTM, 2000, s. 12). Bu bağlamda sınıftaki tüm bireyler için adil ve yüksek beklentilere sahip olunması ve eşitlikçi bir sınıf kültürünün oluşturulması önemlidir (Civil, 2007; Cobb & Hodge, 2010). Bu noktada ise sorumluluk nitelikli bir öğretmene düşmektedir (Van de Walle, Karp, & Bay-Williams, 2016). Öğretmenin sınıfındaki tüm öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek alan ve pedagojik alan bilgisi gibi yeterliklere sahip olmasının yanında sınıfındaki tüm öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına cevap verebilecek eşitlikçi bir sınıf mikrokültürü oluşturabilmesi önemlidir. Buna yönelik çabaların ise öğretmenin matematik öğretiminde eşitlik algısından doğrudan etkileneceği tahmin edilebilir (Hwang, 2018). Bu bağlamda, çalışmada ilköğretim matematik öğretmen adaylarının matematik öğretiminde eşitlik algısı incelenmiştir. Çalışmaya ilköğretim matematik öğretmenliği 2. sınıf lisans programına devam eden 30 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışma nitel desene sahip bir durum çalışmasıdır. Çalışmanın durumu ilköğretim matematik öğretmen adayları iken, analiz birimi öğretmen adaylarının matematik öğretiminde eşitlik algısıdır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanarak öğretmen adaylarına sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin adaylardan alınan yazılı yanıtlardan oluşmaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Matematik

öğretmen adaylarından yalnızca 5'i eşitliği hakların eşit olması bağlamında değerlendirirken, diğerleri statü olarak aynı –eşit olma şeklinde ele almış, iki öğretmen adayı ise eşitliği matematiksel bir kavram olan eşitlik kavramı ile açıklamıştır. Matematik öğretiminde eşitlik kavramını ise öğretmen adaylarından 8'inin eşitlik ilkesine aykırı bir şekilde herkese eşit davranma (eşit söz hakkı verme, aynı sorularla sınav yapma, aynı materyalleri kullanma, aynı koşullarda öğretim) şeklinde ele aldığı gözlemlenmiştir. Diğer öğretmen adaylarının ise bu ilkeye ilişkin tüm ölçütleri bir arada ele alamadıkları ancak bireysel farklılıklara saygı duyma, bireyin ihtiyacına göre öğretimi düzenleme, tüm öğrenciler için yüksek beklentiye sahip olma, öğrenme çıktılarının herkes için eşit olması gibi noktalara değindikleri gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Matematik öğretiminde eşitlik, matematik öğretmen adayları, matematik eğitimi

ÖĞRENME SÜREÇLERİNDE DİJİTAL İÇERİK GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Dr. Ramazan ÖZKUL

Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü, Öğretmen

Orcid: 0000-0001-9757-6062

Dr. Dilek KIRNIK

Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü, Öğretmen

Orcid: 0000-0002-7261-7259

ÖZET

Günümüzde teknolojik araçlar her türlü talepleri karşılamaktadır. Koronavirüs salgınıyla birlikte bu talepler daha da artmıştır. Eğitimden sağlığa, beslenme ihtiyacından giyinme ihtiyacına kadar her şey internet aracılığıyla karşılanmaya başlanmıştır. Yaşamın her alanında teknolojinin sunduğu kolaylıklar öğrenme ihtiyaçları içinde geçerlidir. İnternet ortamında yer alan, dijital olarak hazırlanan e-kitap, e-dergi, e- gazete, ses görüntü gibi farklı materyalleri içeren dijital içerik; iletmek istenilen konuyu geniş kitlelere ulaştırmaktadır. Dijital içeriklerin nitelikli yapıda olması gerekir. Bireylerin yaşantılarını kolaylaştıran, ihtiyaç duyulan açıklayıcı bilgileri içeren, etkili bir tasarımı yansıtan, etkileşimli olabilen ve hedef kitleyi ikna eden bir yapıya sahip olan içerikler aynı zamanda teknoloji ile de uyumlu olmalıdır. Eğitim ortamlarında herhangi bir konu alanı ile ilgili dijital formdaki metin, ses, video, görsel öğeler oluşturma olarak açıkladığımız dijital içerikleri üretmek hem öğrencilerin öğrenme süreçlerini kolaylaştırmak hem de kalıcı öğrenmeyi sağlamak açılarından önemlidir. Öğrencilerin çoğunlukla internet ortamındaki dijital içerikleri kullanması, öğrencilerin ilgi ve merakının dijital araçlarla çekilmesi, maliyetinin az ve erişimin hızlı olması açılarından dijital içerik geliştirmek önemli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı öğrenme süreçlerinde dijital içerik geliştirilmesine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi kullanılan bu çalışmada temel eğitim kurumlarında görev yapan 17 öğretmenle görüşülmüştür. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda 5 soru sorulmuştur. Yapılan görüşmelerden sonra elde edilen veriler betimsel ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler; bilişim okuryazarlık seviyelerinin yeterli olması, Fatih projesi kapsamında kurulan donanımlar sayesinde okullarda

altyapı ve internet erişimin bulunması ve EBA (Eğitim Bilişim Ağı) platformu sayesinde ücretsiz eğitim materyallerine erişim imkanının olması açılarından kendilerini güçlü görmektedirler. Dijital içerik geliştirebilecek bilgi ve beceriye sahip olmamaları, konu ile ilgili hizmet içi eğitimlerin uygun zamanda yapılmaması ve uygulamaya dayalı eğitim içeriklerinin az oluşu açılarından kendilerini zayıf görmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Dijital içerik, temel eğitim, öğretmen görüşleri.

TEACHER'S VIEWS ON DEVELOPING DIGITAL CONTENT IN LEARNING PROCESSES

ABSTRACT

Today, technological tools meet all kinds of demands. With the coronavirus epidemic, these demands have increased even more. Everything from education to health, from nutritional needs to dressing needs has begun to be met through the internet. The conveniences offered by technology in all areas of life apply to learning needs. Digital content that includes different materials such as digitally prepared e-books, e-journals, e-newspapers, audio images on the Internet; conveys the desired subject to large audiences. Digital content must be of high quality. Content that facilitates the lives of individuals, contains needed explanatory information, reflects an effective design, can be interactive and has a structure that convinces the target audience should also be compatible with technology. It is important to produce digital content, which we describe as creating text, audio, video, and visual elements related to any subject area in educational environments, both in terms of facilitating the learning processes of students and ensuring permanent learning. It has been considered important to develop digital content in terms of students mostly using digital content on the internet, attracting students' interest and curiosity with digital tools, low cost and fast access. The aim of this study is to determine the views of teachers on the development of digital content in learning processes. In this study, which used the case study method, one of the qualitative research designs, 17 teachers working in primary education institutions were interviewed. 5 questions were asked in the semi-structured interview form prepared by the researchers. The data obtained after the interviews were evaluated with descriptive and content analysis. As a result of the research, teachers; They consider themselves strong in terms of having sufficient informatics literacy levels, having

infrastructure and internet access in schools thanks to the equipment installed within the scope of the Fatih project, and access to free educational materials thanks to the EBA (Educational Information Network) platform. They consider themselves weak in terms of not having the knowledge and skills to develop digital content, not providing in-service training on the subject at the appropriate time, and lack of practical training content.

Keywords:Digital content, primary education, teacher opinions.

OKUL GÜVENLİĞİ VE SAĞLIĞI KONULARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME: MALATYA İLİ ÖRNEĞİ

Dr. Ramazan ÖZKUL

Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü, Öğretmen

Orcid: 0000-0001-9757-6062

Dr. Dilek KIRNIK

Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü, Öğretmen

Orcid: 0000-0002-7261-7259

ÖZET

Salgın süreci ile birlikte dünyada ve ülkemizde sağlık ve eğitim sistemi gerek uygulama gerekse yöntem açısından farklılaşmaya başlamıştır. Salgınla birlikte okullar belirli bir süre eğitim-öğretime ara vermiş ve uzaktan eğitim ile eğitim-öğretim süreci sürdürülmüştür. Daha sonra hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim birlikte devam etmiştir. Geline nokta da ise eğitim-öğretim süreci yüz yüze olarak devam etmektedir. Bu durum okulların güvenliği ve sağlığı konularında tüm paydaşların üzerine düşen görev ve sorumluluklarını da ön plana çıkarmaktadır. Bu kapsamda Malatya ili özelinde yapılan çalışmaların değerlendirilmesi ve bazı çıkarımlarda bulunulması hedeflenmektedir. Araştırmanın amacı temel eğitim kurumlarındaki eğitim paydaşlarının görüşlerine göre okul güvenliği ve sağlığı konularında yapılan çalışmaların belirlenmesidir. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Temel eğitim kurumlarında görev yapan 5 okul yöneticisi, 12 öğretmen ve Malatya ili iş güvenliği ve sağlığı koordinasyon ekibinde görevli 1 koordinatör ve 1 birim şefi olmak üzere toplam 19 kişi ile görüşülmüştür. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda 4 soru sorulmuştur. Yapılan görüşmelerin sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularında öne çıkan temalar; iş sağlığı ve güvenliğinin yönetsel açıdan bir sisteme oturtulması, çevre ile ilişkiler, risk değerlendirme ve acil durumlar, tatbikatlar, paydaşlara yönelik düzenlenen eğitimler, verilerin kayıt altına alınması, ilk yardım eğitimleri, hijyen eğitimleri, okul servisleri, temizlik personeli sayısı ve niteliği, düzenlenen sertifikalar, sıfır atık, okulda spor, kantin ve yemekhanelerin denetimidir.

Anahtar Kelimeler: Okul güvenliği, okul sağlığı, temel eğitim, salgınla mücadele.

EVALUATION ON SCHOOL SAFETY AND HEALTH ISSUES: THE CASE OF MALATYA

ABSTRACT

Epidemic process, the health and education system in the world and in our country has begun to differentiate in terms of both practice and method. With the epidemic, schools suspended education for a certain period of time, and the education-teaching process continued with distance education. Later, both face-to-face and distance education continued together. At the point reached, the education-teaching process continues face-to-face. This situation highlights the duties and responsibilities of all stakeholders regarding the safety and health of schools. In this context, it is aimed to evaluate the studies carried out in Malatya province and to make some inferences. The aim of the research is to determine the studies on school safety and health according to the opinions of education stakeholders in basic education institutions. This research was designed according to the case study, which is one of the qualitative research methods. A total of 19 people, including 5 school managers, 12 teachers, 1 coordinator and 1 unit chief working in the occupational safety and health coordination team of Malatya province, working in primary education institutions were interviewed. 4 questions were asked in the semi-structured interview form prepared by the researchers. The data obtained as a result of the interviews were evaluated with content analysis. The prominent themes in the research findings are; occupational health and safety in a management system, relations with the environment, risk assessment and emergencies, drills, trainings for stakeholders, recording data, first aid training, hygiene training, school services, number and quality of cleaning personnel, certificates issued, zero waste, sports at school, control of canteens and cafeterias.

Keywords: School safety, school health, primary education, fight against the epidemic.

STEM UYGULAMALARININ DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI**Şeyma Nur KILIÇ**

Yıldız Teknik Üniversitesi

– 0000-0002-6537-464X

Mustafa Arslan

Yıldız Teknik Üniversitesi

- 0000-0002-8625-6546

ÖZET

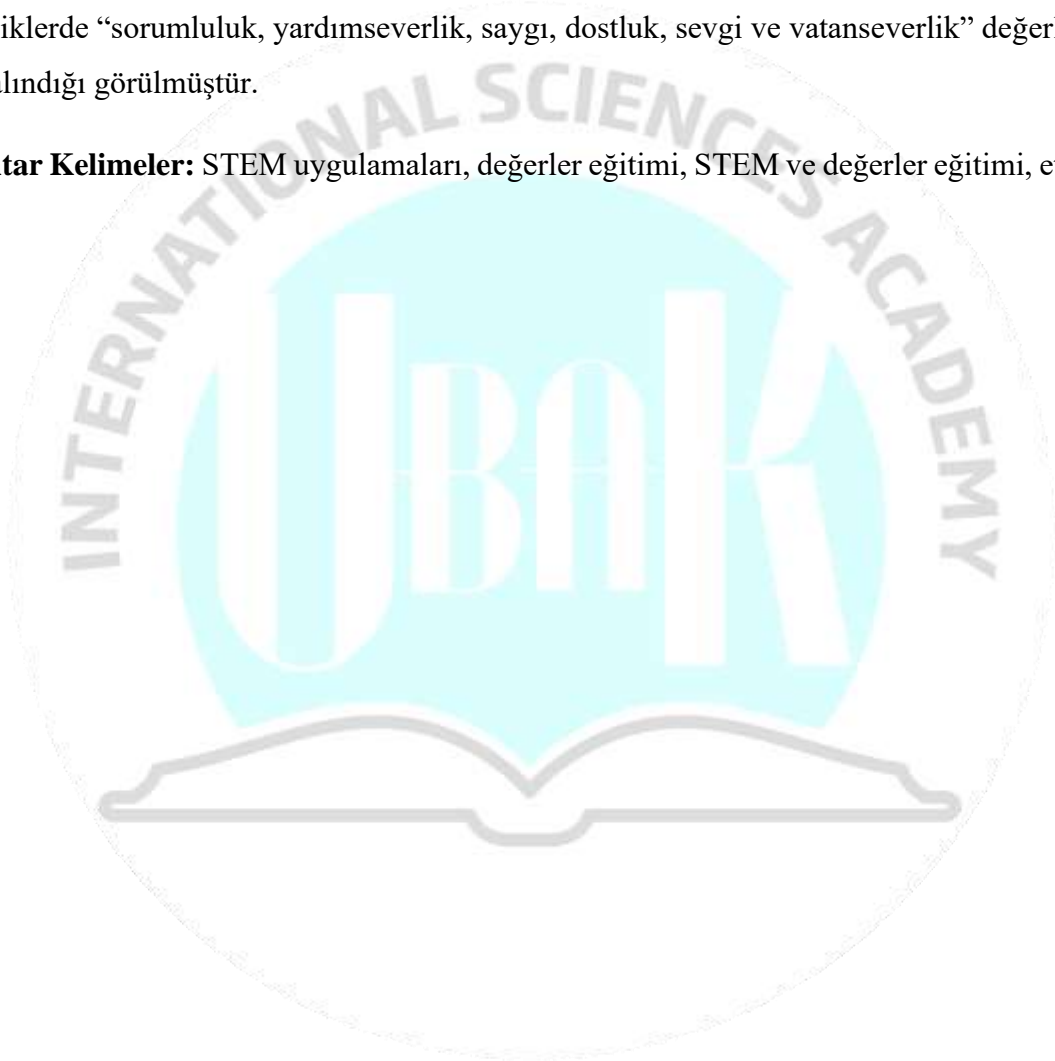
Çağın gerektirdiği gelişim ve değişimi karşılamak için geleneksel eğitim yerine farklı disiplinlerin bir arada kullanıldığı ve insani değerleri de barındıran kaliteli bir eğitim önem arz etmektedir. Farklı disiplinlerinin bir arada kullanıldığı STEM uygulamaları, öğrencilere birçok kazanımı ve fırsatı beraberinde getirmektedir. Dünyadaki değişimleri yakalarken, kültürümüzü inşa eden değerlerimizin kötü yönde etkilenmemesi için değerler eğitimine önem verilmelidir. Hem çağın gerektirdiklerini karşılamak hem de kültürel değerlere sahip olabilmek için mevcut öğretim programındaki yöntemlere ek olarak yeni yöntemlerin geliştirilmesi ve yeni uygulamaların eğitimde yer alması gerekmektedir. Bu amaçla yapılan araştırmada, öğretmenler tarafından STEM uygulamaları ile değerlerin birleştirilmesi çalışmaları yürütülmüştür. Çalışma, Türkiye'nin çeşitli illerinde devlet okullarında görev yapan 10 fen bilgisi öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Ön Değerlendirme ve Etkinlik Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Çalışma öncesinde öğretmenlerin STEM, değerler eğitimi ve değerlerle bütünleştirilmiş STEM uygulamaları hakkındaki bilgi ve görüşleri Ön Değerlendirme Formu ile alınmıştır. Uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için öğretmenlere STEM uygulamalarının değerlerle bütünleştirilmesine yönelik eğitim verilmiştir. Daha sonra öğretmenler hazırladıkları etkinlik planlarını çevrimiçi ortamda sunmuşlardır. Uygulamadan sonra öğretmenlere hazırladıkları etkinlik planları hakkında öz değerlendirme yaptıkları “Etkinlik Değerlendirme Formu” uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Öğretmenler genellikle, STEM uygulamalarının öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi sağladığını, 21.yüzyıl becerilerini geliştirdiğini, öğrencilere yenilikçi öğrenme ortamı sağladığını ifade etmişlerdir. Çoğunluğu değerler eğitimini iyi insan olmayı öğreten, eğitimde verilmesi gereken

zorunlu bir unsur olarak tanımlamışlardır. Öğretmenler bir derste olması gereken değerleri en çok “saygı, adalet, sorumluluk, sevgi” olarak; STEM’le bütünleştirilebilecek değerleri “işbirliği, sorumluluk ve saygı” olarak ifade etmişlerdir.

Yapılan çalışmadan sonra öğretmenlerin çoğu ilk kez STEM ve değerleri bütünleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında Fen Bilgisi dersine karşı farklı bakış açısı kazandıklarını, bunun en önemli sebeplerinden birinin öğretmenlerin farklı konularda farklı kök değerlerle hazırladıkları STEM uygulamalarının incelenmesi olarak ifade etmişlerdir. Hazırlanan etkinliklerde “sorumluluk, yardımseverlik, saygı, dostluk, sevgi ve vatanseverlik” değerlerinin esas alındığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: STEM uygulamaları, değerler eğitimi, STEM ve değerler eğitimi, etkinlik planı

FRANSA ORTAOKULLARINDA SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA OKUTULAN DERS KİTAPLARINDAKİ GÖRSELLERİN ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Veysi Aktaş

Milli Eğitim Bakanlığı

- 0000-0002-5174-7505

Tuğba Yaman

Marmara Üniversitesi

- 0000-0002-3283-8989

İlyas Kara

Marmara Üniversitesi

0000-0003-4755-0037

ÖZET

Bu çalışma ile Fransa ortaokullarında sosyal bilgiler dersi kapsamında okutulan ders kitaplarında yer alan görsellerin, çokkültürlülük bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, çalışma doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Çalışmanın dokümanlarını, 2020/2021 eğitim/öğretim döneminde Fransa ortaokullarında sosyal bilgiler dersi kapsamında okutulan ders kitapları oluşturmaktadır. Söz konusu bu kitapların ismi “Tarih ve Coğrafya” olarak adlandırılmakla birlikte kitaplar sosyal bilgiler dersine ilişkin konuları kapsamaktadır. Ders kitaplarında yer alan görseller ise “çokkültürlülük” bağlamında incelenmek amacıyla araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Görseller içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş olup, analizler sonucunda çokkültürlülük kavramına ilişkin altı temaya ulaşılmıştır. Bu temalar: 1) Bayrak ve Çok Dillilik, 2) Ekonomik Yaşam Şartları ve Faaliyetler, 3) İnanç ve Değerler, 4) İnsan ve Çevre, 5) Tarih ve Toplumsal İlişkiler ve 6) Yönetim ve Politika’dır. Temalar kapsamında çokkültürlülük kavramına ilişkin olarak; çeşitli toplumların inanç ve değerlerinin tasviri, farklı uluslara ait bayrak ve diller, geçmişten günümüze tarihi ve toplumsal ilişkilerin betimlenmesi, farklı coğrafyalarda yaşayan insanların yaşam şartları ve ekonomik faaliyetleri ile dünya üzerindeki birçok ülkenin yönetim ve politika anlayışının ifade edildiği görsellerin olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, Fransa ortaokullarında sosyal bilgiler dersi kapsamında okutulmakta olan tarih ve coğrafya ders kitaplarının çokkültürlülük bağlamında zengin bir içeriğe sahip olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler : Fransa, Ders Kitapları, Çokkültürlülük.

SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN ERKEN EVLİLİK GERÇEKLEŞTİRMİŞ SURIYELİ KADINLARIN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE GEREKSİNİMLERİ

Esra Gökbulut

İstanbul Aydın Üniversitesi, 0000-0002-1904-3073

Dr. Öğr. Üyesi Jade Cemre Erciyes

İstanbul Aydın Üniversitesi, 0000-0002-4186-8901

Özet

Değişimde olan dünya sisteminde ilk çağlardan itibaren göç yaşanmaktadır. Göç tarihinin ilk zamanlarında iklim, açlık gibi belirli sebepler doğrultusunda gerçekleşse de yıllar içerisinde farklı sebeplere evrilmiştir. Bireyler istekleri doğrultusunda, daha iyi bir yaşamda yaşamak olanaklara erişim sağlamak için veya ülkelerinde yaşanan savaş, uygulanmak istenen politikalar nedeniyle göç hareketi içerisinde olduğu günümüzde de karşımıza çıkmakta olan bir olgudur. Türkiye jeopolitik konumu nedeniyle tarih boyunca göç alan bir ülke olup 2011 yılından itibaren Suriye'den kitlesel ve zorunlu göç kapsamında gerçekleşen göç hareketliliği hala devam etmektedir.

Devam eden göç deneyimi zorlu bir süreç olup göçten etkilenen, hassasiyeti bulunan gruplar bulunmaktadır. Kadınlar ve çocuklar, göç deneyiminden en çok etkilenen grup olarak belirlenebilir. Zorunlu ve kitlesel göç ile Türkiye'ye giriş yapan Suriyeli kız çocukları; aileleri, tanıdıkları aracılığıyla savaş nedeniyle ve ataerkil yapının ürettiği baskıya maruz bırakılmakta erken yaşta evliliğe zorlanabilmektedir. Toplumsal cinsiyet normları, namusu korumayı görev edinip göçle birlikte yaşanan zorlu koşullardan kurtulmanın evlilikle mümkün olacağı görüşüyle kız çocuklarına yönelik erken veya zorla evliliklere sebep olmaktadır. Erken yaşta evlilik gerçekleştiren Suriyeli kadınların yasal statüsü kapsamında hak ve hizmetlere erişim konusunda zorluk yaşadıkları karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal hizmet, birçok açıdan hak ihlali olarak ele alınan erken yaşta evliliklerin önlenmesinde hak savunuculuğu yapan akademik bir disiplindir. Erken yaşta evlilik sonrası kadınlar hukuki, sağlık vd. gibi sorunlarla karşılaşmakta ve çözüm noktasında gereksinimleri olmaktadır. Sosyal hizmet uzmanı rolleri ve sorumlulukları çerçevesinde bağlı oldu kurum ve kuruluşlarda erken evliliğin önlenmesi adına mikro, mezzo, makro boyutlarda çalışmalar gerçekleştirmektedir. Araştırma kapsamında 2011 yılında Suriye'den zorunlu göç ile Türkiye'ye gelen, Türkiye'de erken yaşta evlilik deneyimi olan Suriyeli kadınların yaşadıkları sorunlar ve gereksinimlerine yönelik görüşlerinin alınması, göç alanında çalışan sosyal çalışmacıların değerlendirmeleri ve çözüm önerileri incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Erken Evlilik, Kadın, Göç

İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE ERTELEME EĞİLİMİ, ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE ANKSİYETE DUYARLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Müge KÜÇÜKAL,

Sakarya Üniversitesi

- ORCID: 0000-0002-9073-4053

Ümit SAHRANÇ

Sakarya Üniversitesi

- ORCID: 0000-0002-2407-7745

ÖZET

Bu çalışmada bireylerin internet bağımlılığı düzeyleri ile erteleme eğilimi, algılanan sosyal destek ve anksiyete duyarlılığı düzeyleri arasındaki ilişkilerin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 278'i kadın, 80'i erkek olmak üzere 358 kişi oluşturmuştur. Araştırma verileri 'Google Forms' üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmanın bilgileri Demografik Sorular, Young İnternet Bağımlılığı Testi Formu, Genel Erteleme Eğilimi Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Formu, Anksiyete Duyarlılığı İndeksi-3 kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada bağımlı değişken; internet bağımlılığı, bağımsız değişkenler; erteleme eğilimi, algılanan sosyal destek ve anksiyete duyarlılığıdır. Genel erteleme ($\beta = .38$), sosyal destek ($\beta = -.11$) ve kaygı duyarlılığı ($\beta = .33$) internet bağımlılığını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu bulgudan hareketle çoklu regresyon analizi sonucuna göre genel erteleme, sosyal destek ve kaygı duyarlılığını içeren regresyon modelinin internet bağımlılığının %31'ini yordadığı söylenebilir. Araştırmanın bulgularına göre internet bağımlılığı ile erteleme ve kaygı duyarlılığı pozitif yönlü, algılanan sosyal destek ise negatif yönlü ilişkilidir. Buna göre erteleme eğilimi ve anksiyete duyarlılığı arttığında internet bağımlılığı; algılanan sosyal destek arttığında internet bağımlılığının azaldığı sonucuna varılabilir. Erteleme eğilimi düzeyi yüksek olan bireylerin internet bağımlısı olma olasılığı bulunmaktadır. Erteleme eğilimi olan bireyler internet bağımlılığına karşı daha savunmasız olma eğilimindedir. Algılanan sosyal destek arttıkça internet bağımlılığı riski azalabilirken algılanan sosyal destek azaldığında internet bağımlılığı riski artabilir. Bireyler sosyal ilişkilerinde engellerle karşılaştıklarında kişisel ilişkilerini sürdürmek için sıklıkla internete başvururlar. Anksiyete duyarlılığı düzeyi fazla olanların internet bağımlılığı gelişmesi söz konusu olabilir. Bireyin anksiyete duyarlılığını artıran faktörlerden uzaklaşmak için internet bağımlılığı geliştirebileceği söylenebilir. Araştırma bulgularımızdan hareketle yalnız olan bireylerin internet bağımlılığı düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkisi olanlara oranla daha yüksek, algıladıkları sosyal destek düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkisi olan bireylere göre daha düşüktür. Cinsiyete dayalı bir değerlendirmede internet bağımlılığı, genel erteleme, sosyal destek ve kaygı duyarlılığı değişiklik göstermemiştir.

Anahtar kelimeler: internet bağımlılığı, erteleme eğilimi, algılanan sosyal destek, anksiyete duyarlılığı

JÖN TÜRKLERİNİN TÜRK MODERNLEŞMESİNE OLAN ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Erhan ECE ¹, Tacettin Gökhan ÖZÇELİK ²

¹ Nişantaşı Üniversite, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-6729-554X

² Nişantaşı Üniversite, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-0161-9230

* Jön Türklerin Osmanlı Modernleşmesine ve Cumhuriyet Dönemi Türk Modernleşmesine Etkisi başlıklı Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

ÖZET

Osmanlı Devleti 623 yıllık hükmünün içerisinde yükselişi ve yıkılmayı da barındırmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasına neden olan en önemli etmen değişen dünya şartlarına ve düzene ayak uyduramamasıdır. Avrupa'da gerçekleşen yenilikleri ve hareketlilikleri takip etmeyip, onları reddettiği gerçeğini fark ettiği zaman her şey için geç kalmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde tahta çıkmış olan padişahlar her ne kadar bu süreci yönetmeye çalışmış olsalar da başarılı olamamışlardır. Tanzimat Fermanı, I. Meşrutiyet Dönemi ve II. Meşrutiyet Dönemi incelendiğinde yaşanan sıkıntılı süreçlere birer örnek teşkil etmektedir. Bu süreç içerisinde yurt dışında eğitimini tamamlayan, Avrupa disiplini ve öğretileri ile kendilerini geliştiren Jön Türkler aracılığıyla ayaklanmalar ve toplum düzeninde değişimler meydana gelmeye başlamıştır. Jön Türkler hareketliliği ile Türk tarihinin ilk modernleşmesi başta olmak üzere hürriyet gibi kavramlar Türk toplumuna entegre olmaya ve gelecek nesillere aktarılmaya başlamıştır. Jön Türk hareketliliği hedeflediğini başaramamış olsa dâhi Cumhuriyet dönemi ilk anayasalarının, yeniliklerinin hatta Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini oluşturmaktadır. Modernleşme, hürriyet, sanat ve edebiyat alanındaki birçok eserlerin temeli bu dönemde Jön Türkler tarafından atılmıştır. Gerçekleştirilmiş olan bu çalışmada, Jön Türklerinin Türk modernleşmesine olan etkilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Alanyazında ilk olarak Jön Türklerinin kısa tarihinden, temsilcilerinden ve ideolojilerinden, son olarak ise Türk modernleşmesine olan etkilerine yer verilecektir. Jön Türklerinin modernleşmeye olan etkileri literatür taraması ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Jön Türkler, Jön Türk Devrimi, Reform, Modernleşme, Türk modernleşmesi.

BÜROKRATİK TABAKALAŞMADAN KÜLTÜREL TABAKALAŞMAYA: WEBER, ÜLGENER VE BOURDIEU İNCELEMESİ

Öğretim Görevlisi, Habibe Kulle Gün

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Kırıkhan Meslek Yüksekokulu, ORCID:0000-0002-4027-0684.

ÖZET

Zaman içerisinde bir sınıfsal ölçek haline gelmiş olan unsurlar sosyolojik, iktisadi ve kültürel alanda tabakalaşmaları meydana getirmiştir. Sosyolojik alanın bu sıra düzenliliği veya başka bir deyişle hiyerarşi unsuru rasyonalitenin artması ile siyasal alan olan bürokrasiye Weber ile yansıtılmıştır. Weber'den etkilenen ve iktisadi dünyayı ele alan Ülgener ise mevcut durumu tarihi ve edebi kültürden beslenerek ele almıştır. Bu noktada Ülgener sınıfsal tabakalaşmayı tasavvuf anlayışındaki taban ve tavan arasındaki iletişim, bilgi ve bunların yaşama geçirilişindeki farklılığa dikkat çekerek ortaya koymuştur. Bourdieu ise hem siyasi hem de iktisadi alanı da kapsayacak şekilde sosyolojik alanın kültürel eylemselliğine değinmiştir. Bourdieu kültürel alandaki tabakalaşmanın nasıl üretildiğini ele almıştır. Bu çalışmada da bu bilgiler çerçevesinde öncelikle tabakalaşmanın ne olduğuna değinilmiştir. Takibinde Weber'in sosyolojisinde tabakalaşmaya ve bürokrasinin bunu nasıl hiyerarşik olarak ele aldığına yer verilmiştir. Daha sonra Ülgener'in taban ve tavan ayırımına yer verilerek tabakalaşmanın iktisadi alana etkisi ifade edilmiştir. Bourdieu konusunda da kültürel eylemselliğin üretimine değinilmiştir. Son olarak bu tabakalaşmanın özellikle kültürel alandaki üretiminden nasıl kurturulacağına bir çözüm önerisi olarak Certeau'nun öne sürdüğü alımlayanın farklı taktikler kullanmasına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Weber, Ülgener, Bourdieu, Certeau.

TOPLUMSAL UYGULAMA VE RİTÜELLERİN KUTSAL NESNESİ: *KUR'AN-I KERİM*

Emine ÇAKIR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

– ORCID 0000-0003-2196-5592

ÖZET

Gündelik hayatın sıradan birçok nesnesi toplumsal uygulama ve ritüellerde kutsal işlev kazanır. Nesnelerin kutsallığı, özünden (Tanrı'dan) olabileceği gibi; insan yapımı nesnelerin gücü, ritüelin gerçekleşme mekânı ve zamanından da kaynaklanabilir. Bu çalışmada, Türklerin İslamiyet'i kabulüyle hayatlarının hemen her alanını şekillendiren yeni dinin kitabı Kur'an-ı Kerim'in içeriğinden ziyade bizzat nesne olarak kendisinin taşıdığı simgesel anlam ve ritüel pratiğindeki işlevi ele alınmıştır. Çalışmada, özünde kutsal olduğu kabul edilen Kur'an-ı Kerim'in bazı toplumsal uygulama ve pratiklerde ritüel nesnesine dönüştüğü, Şamanizm ile İslami inanışların iç içe geçtiği savı ileri sürülmüştür. Bu kapsamda; kut, kutsallık, kutsal nesne, kutsal nesne simgeciliği, kutsallık ve ritüel kavramları özelinde sözlü ve yazılı kaynaklardan örnek verilmiştir. Kur'an-ı Kerim'in İslamiyet sonrası Türk kültüründe başta doğum, evlenme, ölüm olmak üzere birçok ritüelde “uğur, bolluk, bereket, şifa, yemin, tabu, meslek” gibi simgesel anlamlarda kullanıldığı ve ritüel nesnesi, kültür endüstrisi nesnesi ve dinî merasim nesnesi olmak üzere üç ayrı işleve sahip olduğu tespit edilmiştir. Türkler arasında nesne olarak Kur'an-ı Kerim'e yüklenen anlam ve işlevin zamanla değişmesinde; İslamiyet öncesi inanışlar kadar, kültürel değişime bağlı olarak kültür endüstrisi odağında tüketim alışkanlıklarının değişmesi de gerekçe gösterilebilir. İslamiyet'i benimseyen diğer milletlerin nesne olarak Kur'an-ı Kerim'i, ritüelin “kutsal nesnesi” olarak kullanıp kullanmadığı ya da nasıl bir işlevde kullandığı, kültürler arası benzerlik ve farklılıkların tespiti açısından önemlidir. İslamiyet'i benimseyen diğer milletlerin nesne olarak Kur'an-ı Kerim'i, ritüelin “kutsal nesnesi” olarak kullanıp kullanmadığı ya da nasıl bir işlevde kullandığı, kültürler arası benzerlik ve farklılıkların tespiti açısından önemlidir. Ayrıca diğer Müslüman Türk topluluklarındaki inanışların belirlenmesi ve mukayese edilmesi de bu bağlamda yararlı olacaktır. Bu yönüyle araştırmamızın yapılacak karşılaştırmalı halkbilim çalışmalarına da katkı sağlaması kuvvetle muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Ritüel, Kutsal, Nesne, Kur'an-ı Kerim.

THE SACRED OBJECT OF SOCIAL PRACTICE AND RITUALS: THE QUR'AN

Abstract

Many ordinary objects of daily life are used for sacred functions in social practices and rituals. The sanctity of objects can be from their essence (from God); The power of man-made objects may also derive from the place and time of the ritual. In this study, rather than the content of the Qur'an, the book of the new religion that shaped almost every aspect of the lives of the Turks with the acceptance of Islam, the symbolic meaning of itself as an object and its function in ritual practice are discussed. In the study, it is argued that the Qur'an, which is considered to be sacred in its essence, has turned into a ritual object in some social practices and practices, and that Shamanism and Islamic beliefs are intertwined. In this context, in particular, examples from oral and written sources are given in relation to sacredness, sacred object, sacred object symbolism, sanctity and ritual. In the post-Islamic Turkish culture, the Qur'an has symbolic meanings such as "luck, abundance, fertility, healing, oath, taboo, profession" in many rituals, especially birth, marriage, death, and ritual object, cultural industry object and religious ceremony. It has been determined that it is used in three different functions. In the change in the meaning and function of the Qur'an as an object among the Turks; The change in consumption habits in the focus of the culture industry, as well as pre-Islamic beliefs, can be cited as a reason. It is important to determine the similarities and differences between cultures whether other nations that have adopted Islam use the Qur'an as an object, as the "sacred object" of the ritual, or in what function. In addition, it is thought that determining the beliefs of other Muslim Turkish communities on this subject will contribute to comparative folklore studies.

Keywords: Folklore, Ritual, Sacred, Object, Quran.

KUTADGU BİLİĞ'DE ADIN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ ÜZERİNE ONTOLOJİK BİR YAKLAŞIM

Emine ÇAKIR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

– ORCID 0000-0003-2196-5592

ÖZET

Türk-İslam kültür ve edebiyatının ilk yazılı kaynaklarından biri olan Karahanlı dönemine ait Yusuf Has Hacib'in *Kutadgu Bilig* adlı eseri; dilbilim, halkbilim, hukuk, sosyoloji, siyaset, eğitim, felsefe gibi birçok disiplin tarafından incelenmiştir. Bu çalışmada *Kutadgu Bilig* halkbilimi ve ontoloji kapsamında ele alınmıştır. Çalışmada kişinin adının biyolojik varlığından bağımsız olarak nasıl ve neden sonlu ya da sonsuz olabileceğinin yanıtı aranmıştır. Adın ölümsüz olacağı düşüncesi sözlü ve yazılı anlatımlarda karşımıza çıkan bir olgudur. İyi ad alanın kut sahibi olduğu ve toplum tarafından alkışlandığı, kendi ölse bile adının ölümsüzleştiği, kültürel bellekte unutulmadığı vurgulanırken; kötü ad alanın ise kargışlanarak adının sanının unutulmasıyla cezalandırıldığı belirtilmiştir. Konu, Alain Badiou'nun "aşk, sanat, bilim, politika" olarak ifade ettiği *hakikat kuramına* göre değerlendirilmiştir. Buna göre *Kutadgu Bilig*'deki yöneticilerin hakikatinin "siyaset" iken Yusuf Has Hacib'in bizzat kendisinin *Kutadgu Bilig*'i meydana getirmesindeki hakikatin "bilim" olduğu söylenebilir. Yönetici/idareci iyi bir siyasetle ölse bile hakikatini korur, adını/varlığını toplumsal bellekte ölümsüzleştirir. Yusuf Has Hacib, aynı zamanda eserinin gelecekteki okuru olarak gördüğü idarecilerin iyi bir siyasetle adlarının nasıl ölümsüz olabileceğinin formülünü sunarken töre ve ahlaki normların gerekliliğini ortaya koyar. *Kazanılan ölümsüzlük, sosyal ölümsüzlük ve zamansal ölümsüzlük* olarak belirtilebilecek kavramlar, kişinin ölümünden sonra insanlığa; yararlı yapıtlar, düşünceler, teknolojik ve bilimsel araç-gereçler, sanat eserleri üretmekle mümkün olabileceği söylenebilir. Toplumsal bellekte memleketi kötü idare eden, kötü kanunlar koyan, aceleci, hiddetli, cimri, vefasız, inatçı, yalancı, akılsız, bilgisiz; yolculara ve kervanlara iyi davranmayan, İslamiyet'i yaymayan, çok arkadaş ve dost edinmeyen, kötü insanları kendine yakın tutan yöneticilerin adı unutulmasıyla cezalandırılacak ve bu niteliklerin tam tersi olan kişiler/yöneticiler ise kendileri biyolojik olarak ölseler bile adları, iyi anılarak ölümsüzlük kazanacaktır. Bu bağlamda yöneticinin ölümsüzlüğünün iyi vasıflarla donanmak ve anılmakla mümkün olabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Halkbilim, Kutadgu Bilig, ontoloji, hakikat kuramı, iyi ad ve ölümsüzlük.

AN ONTOLOGICAL APPROACH TO THE IMMORTALITY OF THE NAME IN KUTADGU BILIG

ABSTRACT

One of the first written sources of Turkish-Islamic culture and literature is Yusuf Has Hacib's Kutadgu Bilig, which belongs to the Karakhanid period. The work, which has been examined by many disciplines such as linguistics, folklore, law, sociology, politics, education, philosophy, is discussed within the scope of folklore and ontology in this study. The answer is sought for how and why a person's name can be finite or infinite, independent of its biological existence. The idea that the name will be immortal is a phenomenon that we encounter in oral and written expressions. While emphasizing that the person with a good name is blessed and applauded by the society, his name becomes immortal even if he dies, and is not forgotten in the cultural memory; It was stated that those who took a bad name were confused and punished by forgetting the presumption of their name. The subject has been evaluated according to the theory of truth, which Alain Badiou describes as "love, art, science, politics". Accordingly, it can be said that while the truth of the rulers in Kutadgu Bilig is politics, the truth in Yusuf Has Hacib's own creation of Kutadgu Bilig is science. Even if the manager/administrator dies with a good policy, he preserves his truth and immortalizes his name/existence. Yusuf Has Hacib also emphasizes the necessity of customs and moral norms while presenting the formula of how the names of the rulers who will be the future readers of his work can be immortalized with a good policy. The concepts that can be defined as attained immortality, social immortality and temporal immortality are given to humanity after the death of the person; It is possible to produce useful works, ideas, technological and scientific tools, and works of art. If a person is remembered in social and cultural memory after death, even if he lived centuries ago, he exists and is eternal. In other words, the immortality of the name is possible by being remembered with good qualities.

Keywords: Folklore, Kutadgu Bilig, ontology, theory of truth, good name and immortality.

**VOICE OF WOMEN THROUGH GENDER CRITICISM AND FEMINISM:
ERENDİZ ATASÜ'S *KADINLAR DA VARDIR* AND ALICE WALKER'S *THE COLOR
PURPLE***

Prof. Dr. Bülent CERCİS TANRITANIR

VAN YÜZÜNCÜYİL ÜNİVERSİTESİ

– 0000-0002-3276-7922

Sümeyye ÇİFTÇİ

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

– 0000-0002-9893-2839

ABSTRACT

Erendiz Atasü is a feminist writer who freely questions the individual identity of women and their role in society in her works. With the awareness of women's authorship, she criticizes the gender roles, the perspective, and mindset of the society against women who has a patriarchal background in her works. Women in Atasü's novels; readily adapt to the changes, revolts against injustice, a woman that a patriarchal grown man does not acquaint with, and an unusual kind that surprises man by getting to know her. Atasü's *Kadınlar da Vardır* has written to guide the perception of women in society established by the masculine ideology and criticize the social roles, tells the problems that the female characters in her fiction face due to the meanings attributed by the masculine ideology and society. Alice Walker, is an American woman writer, poet, publisher, and feminist. She became active in the civil rights movement. Alice Walker wrote her book *The Color Purple* in the early 1980s, and this book brought her notable immediate attention and fame. 1980-1990s had different themes in America and in Turkey. Both countries dealt with different problems about women, and in that difference, there were and still is the same problems that both countries' women share. Atasü and Walker, both tried to draw attention to the problems of women in their societies. This paper argues what experiences Atasü and Walker shared in their times and how these two women reflected their experiences and feelings to their works through the lens of feminism.

Keywords: Erendiz Atasü, Alice Walker, Gender Roles, Feminism, Women's literature, Problems of Women, Feminism in America, Feminism in Turkey

HAKKÂRİ'DE KADININ ÇALIŞMA YAŞAMINA KATILIMI: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Hava YAŞBAY KOBAL¹

¹ Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 0000-0002-2589-785X

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin Hakkâri'de kadının çalışma yaşamına katılımı üzerindeki yansımalarını araştırmaktır. Hakkâri'de çalışan Hakkâri'li otuz iki kadın ile yüz yüze ya da telefonda yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun eğitimi ortaöğretim düzeyindedir. Hakkâri'de ortaöğretim düzeyinde öğrenim görmüş kadınların düşük vasıflı, düşük ücrete tabi işlerde çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların çalışma süreleri dikkate alındığında on yıl ve üzeri deneyime sahip az sayıda kadın olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda örnekleme yer alan kadınların çoğunluğu sigortasız bir şekilde çalıştıklarını, maddi imkânsızlıklar ve ekonomik bağımsızlık kazanmak nedeniyle çalışmaya başladıklarını belirtmiştir. Bu sonuçla paralel bir şekilde araştırmaya katılan kadınların çoğu çalışmanın olumlu yönünün ekonomik bağımsızlık olduğunu ifade etmiştir. Son olarak görüşmeye katılan kadınlardan evli olanların ev işlerini kendileri yaptıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Toplumsal Cinsiyete Dayalı İş Bölümü, Hakkari.

KRİPTO PARA BİLİNLİĞİ: ÜNİVERSİTE VE BANKA ÇALIŞANLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Ahmet İlker AKBABA

Erzurum Teknik Üniversitesi

– 0000-0003-3256-441X

ÖZET

Modern dünyada yaşanan globalleşme ve teknolojidaki gelişmeler ile birlikte finans ve ödeme yöntemlerinde günümüze özgün ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte paranın kullanım biçimlerinde yeni yöntemler ortaya çıkararak sanal ve kripto paranın kullanımının yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Kripto para, işlem güvenliğinin sağlanması ve para basım sürecini kontrol etmek amacıyla kriptolojinin alt bir dalı olan kriptografi (şifreleme bilimi) temelli bir para birimidir. Genel olarak alternatif para birimlerinin, dar kapsamda ise sanal para birimlerinin alt bir kümesi olarak görülen kripto para birimleri, teorik olarak Wei Dai tarafından 1998 yılında açıklanmıştır. Piyasadaki sanal para birimlerinin alt yapısını oluşturan sistem ise günümüzdeki şekli ile 2008 yılında Japon bir programcı Satoshi Nakamoto veya kendisine bu adı veren bir grup tarafından geliştirilmiştir. Paranın değişim aracı olma, hesap birimi olma, vadeli işlemlerde ödeme aracı olma ve servet biriktirme aracı olma gibi temel fonksiyonlarını yerine getiren kripto varlıklar ise halihazırda dolaşımda bulunan yeni bir sistemdir. Programcının ilk kripto para birimi olan Bitcoin'i oluşturmasının ardından yüzlerce ve günümüzde ise binlerce para birimi finans dünyasında dolaşıma girmiştir. Başta Bitcoin, Ripple, Litecoin, Ethereum, Tether, Dogecoin olmak üzere Binance Coin, Polygon, Tezos, Namecoin, Solana, Anoncoin, Auroracoin, USD Coin, Darkcoin, XRP, Counterparty, Terra, Steem, Dash, Cardano, Nextcoin, Peercoin, Bitshares'in de aralarında bulunduğu binlerce türü bulunmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı da akademik bir ortam olan üniversitelerde ve paranın ana aracısı olan bankalarda çalışan bireylerin kripto para türlerine ilişkin farkındalıklarını ve kullanım durumlarını tespit etmektir. Bununla birlikte üniversiteler ile bankacılık sektörü arasında kripto paraların bilinirliği konusunda farklılık olup olmadığının belirlenmesidir. Bu çerçevede Erzurum Teknik Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi çalışanları ile bankacılık sektöründe çalışanlardan oluşan 463 katılımcıdan elde edilen veriler, tanımlayıcı analizler ve farklılık analiziyle değerlendirilmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kripto para, Üniversite, Banka, Çalışan

YOUTUBE YORUMLARININ BİR ANALİZİ: KİŞİLERARASI İLETİŞİMDE İNFORMAL ÖĞRENME

Habibe Aldağ

Çukurova Üniversitesi

ORCID ID 0000-0002-6252-5094

ÖZET

Youtube'un nitelikleri, formal öğrenmenin yanı sıra informal öğrenme için fırsatlar sunar. Yetişkinler günlük yaşamda kişilerarası iletişim sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Youtube, bilgi aramak ve sorunla ilgili deneyimleri paylaşmak için tercih edilen platformlardan biridir. Bu nedenle, eğitim bilimcilerinin youtube'a ilgi odakları daha geniş ve kapsayıcı olmalıdır. Yetişkin eğitimi, yaşam boyu öğrenme, öz-yönelimli öğrenme, yaygın öğrenme, informal öğrenme, öz-düzenlemeli öğrenme, bilgi toplulukları, bilgi oluşturma, youtube videolarını incelemek için ilgili çerçeveler veya kavramlardır. Videoların altındaki kullanıcı yorumları da informal öğrenmeye katkıda bulunan bir diğer faktördür. Bazı araştırma sonuçları, etkileşim içindeki kullanıcıların da öğrenme topluluklarında olduğu gibi birbirlerinden öğrendiklerini göstermektedir.

Bu çalışmada informal öğrenme bağlamında kişilerarası iletişim sorunları hakkında kullanıcı yorumlarının nitelikleri incelenmiştir. Yorum analizi için bir konu uzmanı tarafından sunulan bir video seçilmiştir. Binden fazla yorum etkileşim kalıpları ve öğrenme kalıpları açısından analiz edilmiştir. Bilgi arama, bilgi kaynağına yönlendirme, yeni kavram ve ilkeleri öğrenme, deneyim paylaşma, deneyimle ilişkilendirme, problem alanını tanımlama, yanlış anlamayı düzeltme, karşılıklı anlayış üzerinde anlaşma, analogi kurma, teknikler sağlama, duygusal destek verme, motivasyonel destek verme, düzenlemeleri tartışma, mantık hatalarını gösterme yorumlarda tespit örüntüleridir. Diyalog olarak yorumlar, yapısal nitelikleri keşfetmek açısından örgün öğrenme için zengin bir öğretim kaynağı gibi görünmektedir. Diyalogların tartışma (argümantasyon) yapısı açısından formal öğrenme ortamlarında öğretim materyali olarak potansiyel kullanımları tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Youtube yorum analizleri, informal öğrenme, formal öğrenme

AN ANALYSIS OF YOUTUBE COMMENTS: INFORMAL LEARNING ON INTERPERSONAL COMMUNUCATION

ABSTRACT

Youtube is one of the preferred platform to search information and to share experiences about the problem. Thus, the focus of interest on youtube for educational science has to be wider and encompassing. Adult education, life-long learning, self-directed learning, non-formal learning, informal learning, self-regulated learning, knowledge communities, knowledge building are the related frameworks or concepts to study youtube videos. The user comments under the videos is another factor that seem to be contributing informal learning. Some research results shows that the users in interaction are also learning from each other as in learning communities.

This study conducted to understand the qualities of user comments about interpersonal communication problems in the context of informal learning. A video presented by a subject-matter expert selected for comment analysis. More than a thousand comments are analyzed in terms of interaction patterns and learning patterns. Information seeking, directing to information source, learning new concept and principles, sharing experience, relating to experience, defining problem field, correcting false understanding, agreement on mutual understanding, building analogies, providing techniques, given emotional support, given motivational support, discussing regulation, explicating fallacies are the patters found in comments. Comments as dialog seems to be rich teaching source for formal learning to explore for the structural qualities. Dialogs in terms of argumentation structure for the potential use in formal learning environments will be discussed.

Keywords: Youtube comment analysis, informal learning, formal learning

MUHASEBE MANİPÜLASYONLARININ BENEİSH MODELİ İLE TESPİT EDİLMESİ: BİST GIDA, İÇECEK VE TÜTÜN ALT SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Mehmet GÜNLÜK

– ORCID ID: 0000-0001-9665-7557

ÖZET

Piyasaların etkin ve verimli çalışabilmesi, finansal tablo bilgi kullanıcılarının şirketlere yönelik kullandıkları finansal tablolardaki bilgilerin gerçeğe ve ihtiyaca uygun olmasıyla ilişkilidir. Finansal tablolardaki bilgilerin gerçeğe ve ihtiyaca uygun olması ise özellikle halka açık şirketlerin finansal tablolarının bağımsız denetimden geçmesi ile sağlanabilmektedir. Bu sayede yatırımcılar, şirketlerin bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolarındaki bilgileri doğru ve güvenilir kabul ederek yatırım tercihlerinde dikkate alırlar.

21. yüzyılın ilk çeyreğinde Arthur Anderson, Enron, Adelphia Communications, Tyco, Bristol-Myers Squibb, CMS Energy, World Com, Merrill Lynch (ML), Qwest ve Xerox gibi sektörlerinin önde gelen sermaye şirketlerinin yöneticilerinin çıkar çatışmaları doğrultusunda gerçekleştirdikleri yaratıcı muhasebe uygulamalarının sonucunda yaşanan muhasebe ve denetim skandalları, sonuçları tüm dünyayı etkileyen krizlere sebep olmuştur. Literatürde finansal bilgi manipülasyonu veya muhasebe manipülasyonu olarak adlandırılan bu durum, sermaye şirketlerindeki finansal tablo düzenleyicilerine olan güveni ve finansal tablolarının güvenilirliğini olumsuz yönde etkilemiş, yatırımcılar tarafından gerek denetçilerin gerekse düzenleyici kuruluşların yanlı ve/veya yanıltıcı raporlamayı nasıl belirleyemedikleri sorgulanmaya başlanmış ve araştırmacıların üzerinde çokça çalıştıkları bir araştırma konusu olmuştur. Yapılan çalışmaların sonucunda finansal bilgi manipülasyonunun ortaya çıkarılmasına yönelik geliştirilen modellerin içinde yer alan regresyon bazlı modeller ile en başarılı sonuçlar alınmıştır. Finansal bilgi manipülasyonunun ortaya çıkarılmasında en çok kullanılan regresyon bazlı modellerden birisi Beneish modelidir.

Bu çalışmanın amacı Borsa İstanbul (BİST) İmalat Sektörünün alt sektörlerinden biri olan Gıda, İçecek ve Tütün sektöründe yer alan şirketlerin 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarına ait finansal tablolarında muhasebe manipülasyonu yapmış olma olasılıklarını Beneish vd. (2013) Modeli kullanarak tespit etmektir. Ayrıca olası manipülasyonlarının hangi değişkenler üzerinden gerçekleştirildiğinin belirlenmesi de araştırmanın bir diğer önemli amacıdır. Bununla birlikte 4

yıllık bir döneme ait finansal tablolarda manipülasyon yapılmış olma olasılığı incelenirken manipülasyon yapmış olma ihtimali olan işletmelerin bu durumu alışkanlık haline getirip getirmediikleri ve aynı yöntemleri kullanıp kullanmadıklarını belirlemek de araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçla Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'ın kurumsal web sitesinde (www.kap.org.tr) yer alan Gıda, İçecek ve Tütün sektöründeki 32 adet şirketin 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarına ait Finansal Durum Tabloları (Bilanço), Kar veya Zarar Tabloları, Kapsamlı Gelir Tabloları ile Nakit Akış Tablolarından oluşan finansal tabloları incelenmiş, analizlerde kullanılan veri seti, bu şirketlerin içinde verileri süreklilik gösteren 25 şirketin finansal tablolarından yararlanarak oluşturulmuştur.

Yapılan analizlerin bulguları 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını içeren dört faaliyet döneminde de manipülasyon yapma eğilimi olmayan 5, en az bir kere manipülasyon yapma eğiliminde olan 11, en az iki kere manipülasyon yapma eğiliminde olan 3, en az üç kere manipülasyon yapma eğilimi olan 4 ve tüm dönemlere manipülasyon yapma eğiliminde olan 2 şirket olduğunu; 2017 yılında 11, 2018 yılında 9, 2019 yılında 9 ve 2020 yılında ise 8 şirketin sundukları finansal tablolarda manipülasyon yapmış olma olasılığının olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bulgularına göre en fazla manipülasyon yapılmış olma olasılığı olan finansal tablolar 2017 yılında 11 şirket tarafından sunulmuştur.

Analizler sonucunda ulaşılan bulgular finansal tablolarda manipülasyon yapmış olma olasılığını en çok açıklayan değişkenlerin Satışların Büyüme Endeksi (SGI), Amortisman Gideri Endeksi (DEPI) ve Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri ve Genel Yönetim Gideri Endeksi (SGAI) ile Ticari Alacaklar Endeksi (DSRI) olduğunu; 2018 yılında Ticari Alacaklar Endeksi (DSRI) ve Tahakkukların Aktife Oranı Endeksinin, 2019 yılında sadece Satışların Büyüme Endeksinin (SGI) ve 2020 yılında da Satışların Büyüme Endeksi (SGI) ve Tahakkukların Aktife Oranı Endeksi (ACR) ile muhasebe manipülasyonlarının açıklanabilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Manipülasyonu, Beneish Modeli, Finansal Bilgi Manipülasyonu, BİST Gıda, İçecek ve Tütün Alt Sektörü

BİTCOİN İLE SEÇİLMİŞ DÜNYA BORSA ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Zehra Tanyeli AKSOY

Düzce Üniversitesi

- 0000-0001-8874-8179

Dr. Öğr. Üyesi Nevin ÖZER

Düzce Üniversitesi

0000-0002-1736-4199

ÖZET

Madeni para ile başlayan paranın gelişimi, kağıt para, elektronik para ve kripto paralar olarak ekonomilerde yerini almıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte blok zincir teknolojisi üzerine inşa edilen kripto paralar, bilinen ekonomik para sisteminden farklı olarak ilk defa ülkelerden ve merkez bankalarından bağımsız olarak 2008 krizinden sonra 2009 yılında hayatımıza girmiştir. İlk kripto para birimi olan Bitcoin (BTC), ilk işlem tarihinden sonraki 2 yıllık süreçte işlem hacminde ve dolayısıyla fiyatında bir hareketlilik olmamış, 2011 yılından itibaren daha tanınır ve işlem görür hale gelmiştir. Bu nedenle çalışma dönemi olarak, kripto para piyasasının hacim ve fiyat açısından daha etkin olduğu ve derinlik kazandığı 2012 yılı başlangıç dönemi olarak seçilmiş ve 2012-2021 yılları arasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülke borsaları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. MSCI (Morgan Stanley Capital International) tarafından yapılan ülke ayrımları dikkate alınarak gelişmiş ülkeler olarak; ABD, Japonya, İngiltere, Almanya ve Avustralya ve gelişmekte olan ülkeler olarak ise; Türkiye, Brezilya, Çin Hindistan ve Rusya borsaları çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada bütün değişkenler logaritmik getiri serileri haline getirilmiş ve yapılan birim kök testlerin de hepsinin seviye değerinde ve %1 anlamlılık düzeyinde durağan oldukları belirlenmiştir. Durağan hale gelmeyen serilerle yapılacak analizler sahte ilişkilere neden olabilir. Daha sonra her bir ülke için oluşturulan VAR modeli ile uygun gecikme uzunlukları belirlenmiştir. Uzun dönem ilişkilerin analizinde Johansen-Juselius Eşbütünleşme testi ve son olarak ise ikili ilişkileri ortaya koyan Granger Nedensellik testi uygulanmıştır.

BTC ile gelişmiş ve gelişmekte olan ülke borsaları arasındaki korelasyon ilişkisine bakıldığında, hepsinde %10'un altında bir etkileşim olduğu görülmektedir. Kurulan VAR modelleri sonucunda, BTC-SP500 ve BTC-MOEX modellerinin gecikme uzunluğu 5 olarak belirlenmekte iken diğer tüm modellerin gecikme uzunluğu 4 olarak belirlenmiştir. Johansen-Juselius Eşbütünleşme testi sonuçlarına göre tüm modellerde değişkenler arasında uzun dönemli ilişkilerin varlığı ortaya koyulmuştur. Granger Nedensellik testi sonuçlarına göre NIKKEI225 endeksinden BTC fiyatlarına doğru; BTC fiyatlarından da NIFTY50 ve MOEX endekslerine doğru nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bitcoin, Kripto Para, Borsa Endeksi, Johansen-Juselius Eşbütünleşme Testi, Granger Nedensellik Testi

RELATIONSHIP BETWEEN BITCOIN AND SELECTED WORLD STOCK EXCHANGE INDEXES

ABSTRACT

The development of money, which started with coins, has taken its place in economies as paper money, electronic money and crypto money. Cryptocurrencies, built on blockchain technology with technological developments, came into our lives for the first time in 2009 after the 2008 crisis, independently of countries and central banks, unlike the known economic money system. Bitcoin (BTC), the first crypto currency, has not experienced any activity in the transaction volume and therefore its price in the 2 years following the first transaction date, and has become more recognized and traded since 2011. For this reason, 2012 was chosen as the starting period, when the crypto money market was more effective and deepened in terms of volume and price, and its effect on the stock markets of developed and developing countries between the years 2012-2021 was investigated. Considering the country distinctions made by MSCI (Morgan Stanley Capital International), as developed countries; USA, Japan, England, Germany and Australia and developing countries; Turkey, Brazil, China, India and Russia Stock Exchanges are included in the study. In the study, all variables were turned into logarithmic return series and it was determined that all of the unit root tests were stationary at the level value and at the 1% significance level. Analysis with non-stationary series may result in spurious relationships. Then, appropriate delay lengths were determined with the VAR model created for each country. In the analysis of long-term relations, the Johansen-Juselius Cointegration test and finally the Granger Causality test, which reveals the bilateral relations, were applied.

When the correlation relationship between BTC and developed and developing country stock markets is examined, it is seen that there is an interaction below 10% in all of them. As a result of the established VAR models, the delay length of BTC-SP500 and BTC-MOEX models was determined as 5, while the delay length of all other models was determined as 4. According to the results of the Johansen-Juselius Cointegration test, the existence of long-term relationships between the variables in all models has been revealed. According to the Granger Causality test results, a causal relationship from NIKKEI225 index to BTC prices and a causal relationship has been determined from BTC prices to NIFTY50 and MOEX indices.

Keywords: Bitcoin, Cryptocurrency, Stock Market Index, Johansen-Juselius Cointegration Test, Granger Causality Test

SİSTEMLERİ DÖNÜŞTÜRECEK GÜÇ: SOSYAL GİRİŞİMCİLİK VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK MOTİVASYONUNUN TEMELLERİ

¹Dr. Öğr. Üyesi Ashhan Güzin SELÇUK, ²Hikmet AŞŞIK

¹Sosyal Hizmet Programı, İstanbul Gelişim Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3181-5646

²Psikoloji Programı, İstanbul Gelişim Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-1343-1788

ÖZET

Küresel sorunlara çözüm niteliğinde ortaya koyulan bir yol haritası olan sürdürülebilir kalkınma amaçlarının dikkat çektiği sosyal ihtiyaçların karşılanmasında dönüşümün itici gücü olan sosyal girişimcilik son yıllarda giderek önem kazanan bir konu haline gelmiştir. Kamu kuruluşları sosyal girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasında önemli aktörler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda birçok belediye sosyal girişimciliği yaygınlaştırmak üzere çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda belediyelerin kurmuş oldukları sosyal girişimcilik merkezleri önemli yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. İş çözümlerinin sosyal sorunlara uygulandığı sosyal girişimcilik kavramı çeşitli yönleriyle birçok çalışmaya konu olmasına karşın bireyleri sosyal girişimci olma konusunda motive eden faktörlere yönelik çalışmaların sayısı sınırlıdır. Literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlayan bu çalışmada Türkiye’de Belediyelerin kurmuş olduğu sosyal girişimcilik merkezlerinin verdiği eğitimlere katılan sosyal girişimci adaylarını sosyal girişimci olma konusunda motive eden faktörler tanımlanacaktır. Bunun yanı sıra bu eğitimlere katılan sosyal girişimci adaylarının demografik profilleri incelenecektir. Sosyal girişimci adayları ile yüz yüze derinlemesine mülakat yöntemi ile elde edilecek nitel veriler ışığında gerçekleştirilecek tematik analiz doğrultusunda sosyal girişimcilik motivasyonunu tanımlamaya yönelik bir çerçeve sunulması planlanmaktadır. Çalışma özellikle sosyal girişimcilik fırsatlarının bireyler tarafından nasıl belirlendiği ve nasıl değerlendirildiğini anlamak açısından değerli olup bu konuda gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalara ampirik bir temel sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: sosyal girişimcilik, motivasyon, sosyal girişimcilik motivasyonu

COVID-19 DÖNEMİNDE HELİKOPTER AMBULANS HİZMETLERİNİN YÖNETİMİ

Ümit ARSLAN

Sağlık Bakanlığı

ORCID ID: 0000-0002-9781-3723

ÖZET

Türkiye’de kamu hizmetlerinde helikopter ambulans hizmetleri 2008 yılında başlatılmış olup bu hizmetler Sağlık Bakanlığı tarafından ücretsiz verilmektedir. Acil hastalar ambulans helikopterler ile daha hızlı bir şekilde ileri tedavi merkezlerine nakil edilmektedirler. Bu çalışmada Sağlık Bakanlığı’nın 2019-2021 yılları arasındaki ambulans helikopter verileri incelenmiştir. Pandemi döneminde Covid-19’un helikopter ambulans hizmetlerinin kullanımına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Kamu ambulans helikopter hizmetlerinin tek yürütücüsü olan Sağlık Bakanlığı tarafından 2019-2021 yıllarında 17 adet ambulans helikopter ile hizmet verilmiştir. Bu dönemlerde ambulans helikopterler ile yurt içinde 2019 yılında 1.955, 2020 yılında 2.765 ve 2021 yılında 2.980 hasta taşınmıştır. Covid-19 pandemisinin etkili olduğu 2020 yılında hasta nakillerinde 2019 yılına göre % 41.4 oranında artış olduğu görülmüştür. 2021 yılında ise % 7.7 artış meydana gelmiştir. Ambulans helikopter ile taşınan hastalarda kardio vasküler sistem hastalığı olan hastalar (%39.5) en çok taşınan hasta grubudur. Bunu nörolojik hastalıklar (% 12.5), yeni doğan hastalıkları (% 11.4) travmalı hastalar (%11.5), solunum sistemi rahatsızlıkları (% 5), trafik kazaları (% 4) takip etmektedir. Covid-19 pandemisinde ambulans helikopterler ile 2020 yılında yurt içinde 158 (% 5.71) covid-19 hastası ve 2021 yılında ise 99 hasta (% 3.32) Covid-19 nedeni ile ileri tedavi merkezlerine nakil edilmiştir. Covid-19 tanılı hastaların toplam nakiller içerisinde oranının düşüktür. 2021 yılında ambulans helikopterler ile Covid-19 tanılı hasta nakilleri azalmıştır. Sonuç olarak Türkiye’de ambulans helikopter hizmetleri 2008 yılında başlamış olup bu alanda oldukça tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Covid-19 döneminde ambulans helikopter hizmetleri incelendiğinde Covid-19 pandemisinin başlaması ile birlikte ambulans helikopter hizmetlerinde ciddi oranda hizmet artışı meydana geldiği anlaşılmaktadır. Ambulans helikopterler ile nakil edilen hastalar arasında Covid-19 tanılı hasta sayısı beklenildiği kadar fazla değildir. Bu durum sağlık altyapısının yeterliliği, sağlık hizmetlerinin kapsayıcılığının yüksek olması ve sağlık hizmetlerine erişimin kolay olduğu konusunda fikir vermektedir. Bununla birlikte Covid-19 pandemisi döneminde ambulans helikopterler ile nakil edilen hasta sayılarında ciddi oranda artış olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Ambulans Helikopter, Hasta Nakilleri.

MANAGEMENT OF HELICOPTER AMBULANCE SERVICES IN THE COVID-19 PERIOD

SUMMARY

Helicopter ambulance services in public services in Turkey were started in 2008 and these services are provided free of charge by the Ministry of Health. Emergency patients are transported to advanced treatment centers more quickly by ambulance helicopters. In this study, ambulance helicopter data of the Ministry of Health between the years 2019-2021 were examined. It was tried to determine the effect of Covid-19 on the use of helicopter ambulance services during the pandemic period. The Ministry of Health, which is the sole executive of public ambulance helicopter services, provided service with 17 ambulance helicopters in 2019-2021. During these periods, ambulance helicopters transported 1,955 patients in 2019, 2,765 patients in 2020 and 2,980 patients in 2021 domestically. In 2020, when the Covid-19 pandemic was effective, it was observed that there was a 41.4% increase in patient transfers compared to 2019. In 2021, an increase of 7.7% occurred. In patients transported by ambulance helicopter, patients with cardiovascular disease (39.5%) are the most frequently transported patient group. Neurological diseases (12.5%), newborn diseases (11.4%), trauma patients (11.5%), respiratory system disorders (5%), and traffic accidents (4%) follow this. In the Covid-19 pandemic, 158 (5.71%) covid-19 patients in the country in 2020 and 99 (3.32%) patients in 2021 were transferred to advanced treatment centers due to Covid-19 by ambulance helicopters. The proportion of patients diagnosed with Covid-19 in total transplants is low. In 2021, patient transports with a diagnosis of Covid-19 decreased by ambulance helicopters. As a result, ambulance helicopter services in Turkey started in 2008 and it is seen that it has a lot of experience in this field. When ambulance helicopter services are examined in the Covid-19 period, it is understood that there has been a significant increase in ambulance helicopter services with the onset of the Covid-19 pandemic. Among the patients transferred by ambulance helicopters, the number of patients diagnosed with Covid-19 is not as high as expected. This situation gives an idea about the adequacy of the health infrastructure, the high inclusiveness of health services and the easy access to health services. However, it has been observed that there has been a significant increase in the number of patients transported by ambulance helicopters during the Covid-19 pandemic period.

Keywords: Covid-19, Ambulance Helicopter, Patient Transfers.

MUTFAKLARDA ÇALIŞAN KADINLARIN ÜST DÜZEY YÖNETİMDEKİ YERİ

Öğr. Gör. Songül ÇOBAN

Alanya HEP Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-7083-4658

Öğr. Gör. Selma Lubabe ERDOĞAN

Alanya HEP Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0002-4248-001X

ÖZET

Dünya nüfusunun yaklaşık olarak yarısını oluşturan kadınlar sosyal ve kültürel bakımdan erkeklerle eşit haklara sahip olduğu bilinse de, kadınların çalışma hayatında farklı sebeplerle geri plana atıldıkları görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu 2020 verilerine göre kadınların istihdam oranı yüzde 28,7 iken erkeklerin oranı 63,1 seviyesindedir. Veriler incelendiğinde kadınların istihdam oranının erkek istihdam oranında yarısından daha az olduğu görülmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü raporuna göre Yiyecek İçecek Sektörü %58,4 oranla kadınların en çok istihdam edildiği sektördür.

Evde kadınlar mutfaklarda daha çok vakit geçirirken işletmelerde bu durumun tam tersi olduğu görülmektedir. Eskiden beri yiyecek-içecek sektöründe endüstriyel mutfaklarda erkek egemen bir düzen gelmektedir. Evde eşlerinin, annelerinin veya kızlarının yaptıkları yemekleri yiyen erkekler çalışma ortamında ise bunu sadece erkeler için uygun bir meslek olarak görmektedir. Bu bakış açısı endüstriyel mutfakta çalışan kadınların psikolojik şiddete ve mobbinge uğramasına sebep olmaktadır. Turizm sektörünün en önemli birimlerinden biri olan mutfak departmanlarının farklı bölümlerinde çalışmakta olan kadın şefler her ne kadar aynı çalışma saatleri ve koşullarında olsalar da cinsiyet ayrımcılığına maruz kaldıkları görülmektedir. Mutfaklarda kadına biçilen roller gereği her ne kadar işinde iyi olsa da meslekte ilerlemekte, üst düzey yönetimde yer almada engellerle karşılaşmaktadır. Bu engellerin temel kaynağı ise toplumda kadınların yetersiz, zayıf ve güçsüz olarak görülmesidir. Bununla birlikte toplumun kadınlara biçtiği eş ve anne olma sorumlulukları da çalışma hayatının dengesini bozmaktadır.

Yapılan araştırmalar mutfakta çalışan kadınların erkeklere oranla daha disiplinli ve sorumluluk sahibi olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak kadınların hak ettiği konumu ve değeri çoğu zaman alamadıkları gözlemlenmiştir. Bu çalışmanın amacı; günümüzde mutfaklarda çalışan kadınların üst düzey yönetimindeki yerini incelemektir. Bu kapsamda literatür taraması yapılmış olup, endüstriyel mutfaklarda çalışan kadınların üst düzey yönetime dâhil edilmeme sebepleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mutfak, Kadın Çalışanlar, Yönetim, Eşitsizlik, Cinsiyet Ayrımcılığı

VİZYONER LİDERLİK İLE İHRACAT PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ: İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA

Sezgin SARAÇOĞLU¹, Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ², Arş. Gör. Serap KALFAOĞLU³

¹ Selçuk Üniversitesi, ORCID No:0000-0003-3286-4092

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, ORCID No:0000-0001-5936-7462

³ Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, ORCID No:0000-0002-7248-8370

Özet

Bu araştırma, katılımcıların ihracat performansı düzeyleri ile vizyoner liderlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Konya’da termal güneş kolektörleri üreten ve ürettiklerini 82 ülkeye ihraç eden imalat sektöründe faaliyet gösteren bir firmada çalışan 120 katılımcı oluşturmaktadır. Anket yöntemi ile yapılan araştırma verileri SPSS 24.00 Programı ile analize tabi tutulmuştur. Formun ilk kısmında demografik özelliklere dayalı ifadeler yer verilmiş, ikinci kısmında ihracat performansı, üçüncü kısmında da vizyoner liderliği ölçen ve son kısımda açık uçlu ihracat performansına ilişkin olarak son dönemlerde dünyada ve ülkemizde yaşanan olaylara ilişkin (covid19, döviz kurunda yaşanan dalgalanmalar ve nitelikli işgücü) açık uçlu ifadeler bulunmaktadır. Araştırma sonucunda, ihracat performansı boyutları (ihracat tatmini, finansal ihracat performansı, stratejik ihracat performansı) ve vizyoner liderlik boyutları (vizyoner düşünme, eylem yönelimli olma, geleceği resmetme, değişime açık olma) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında, modele ilişkin R² değerinin **%45,6** olarak elde edilmesi, genel olarak ihracat performansı değişimlerinin **%45,6’sının**, bireylerin vizyoner liderlik üzerine algıları tarafından belirlendiğini ifade etmiştir. Farklı bir bakış açısıyla, ihracat performansı değişimlerinin **%54,4’ü** vizyoner liderlik boyutlarının dışındaki değişkenlere bağlı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İhracat, İhracat Performansı, Liderlik, Vizyoner Liderlik.

Abstract

This research was conducted to examine the relationship between the export performance levels of the participants and their visionary leadership perceptions. The sample of the research consists of 120 participants working in a company operating in the manufacturing sector in Konya that produces thermal solar collectors and exports their products to 82 countries. The research data made by the survey method were analyzed with the SPSS 24.00 Program. In the first part of the form, expressions based on demographic characteristics are included, in the second part, export performance, in the third part, it measures the visionary leadership, and in the last part, about the open-ended export performance in the world and in our country (covid19, fluctuations in the exchange rate and qualified workforce) There are ended expressions. As a result of the research, it has been revealed that there is a statistically significant relationship between the dimensions of export performance (export satisfaction, financial export performance, strategic export performance) and visionary leadership dimensions (visionary

thinking, being action-oriented, picturing the future, being open to change). In addition, when looking at the results of the regression analysis, the R² value of the model was obtained as 45.6%, indicating that 45.6% of the changes in export performance in general were determined by the perceptions of individuals on visionary leadership. From a different perspective, 54.4% of export performance changes show that it depends on variables other than visionary leadership dimensions.

Keywords: Export, Export Performance, Leadership, Visionary Leadership.

İŞGÖREN SESSİZLİĞİ VE KIRIK CAMLAR TEORİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Eylül Cansu YAVUZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

- 0000-0002-9352-510X

Hasan GÜL

Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi

- 0000-0002-3720-5451

ÖZET

İşgören sessizliği, çalışanların bilgi, düşünce, fikir ve önerilerini bilinçli olarak çalıştıkları kurumla paylaşmayıp kendilerine saklamaları olarak tanımlanmaktadır. Her geçen gün daha fazla küreselleşen bir ortamda çalışanların sahip oldukları bilgi, beceri ve önerilerini örgütleriyle paylaşmamaları hem işletmeler açısından hem de çalışanlar açısından oldukça olumsuz bir etki yaratmaktadır. Çünkü içinde bulunduğumuz teknoloji ve bilgi çağında işletmelerin yeni fikirler üretmemesi onları hem rakiplerinin gerisine düşürecek hem de zaman içerisinde piyasadan yok olmalarına sebep olacaktır. Bu yüzden de işletmelerde çalışanların fikir ve önerilerini rahat bir şekilde paylaşabilecekleri bir ortamın varlığı oldukça önem arz etmektedir. Kurumdaki bir kişinin bile yaşanan bir sorun karşısında sessiz kalması ve herhangi bir etkileşimde bulunmaması zamanla diğer insanları da etkileyecek ve onların da sessiz kalmalarına sebep olabilecektir. Kırık camlar teorisinin özünde ise her şey bir yerdeki bir camın kırılmasıyla başlamaktadır. Bir yerde işlenen bir suça göz yumulması ve önlem alınmaması neticesinde hem o yerde işlenen suç oranı daha fazla artmakta hem de suçların nitelikleri günden güne artış göstermektedir. Yapılan araştırmalarda daha önceden suç işleme potansiyeline sahip olmayan kişilerin bile işlenen suçların cezasız kaldığını gördükleri zaman suç işledikleri kanıtlanmıştır. Buradan hareketle hem kırık camlar teorisinin hem de işgören sessizliğinin kolektif bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışmanın konusunu işgören sessizliği ve kırık camlar teorisi arasındaki ilişkiler oluşturmaktadır. Çalışmanın ilk kısmında işgören sessizliği davranışının ne olduğu tanımlanmış daha sonra bu davranışın neden ve sonuçları açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında ise kırık camlar teorisinin ne olduğu ve bu teorinin iş hayatına nasıl uyarlandığı ele alınmıştır. Üçüncü ve son kısımda ise işgören sessizliği ve kırık camlar teorisi arasındaki ilişkilerin neler olduğu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sessizlik, İşgören Sessizliği, Kırık Camlar Teorisi

GÜRCİSTAN'IN AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞ POLİTİKASI

Tea KOCHALİDZE

Selçuk Üniversitesi

tea.kochalidze.1993@mail.ru– 0000-0002-0420-6861

Cenay BABAOĞLU

Selçuk Üniversitesi

cenaybabaoglu@gmail.com- 0000-0002-2935-0579

ÖZET

Maastricht Antlaşması, 1992 yılında tam anlamıyla Avrupa Birliği'nin yeni doğuşu oldu. İkinci Dünya Savaşı'nın her yönüyle harap ettiği Avrupa, içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulmanın bir yolunu arıyordu. Bunun bir sonucu olarak, Avrupa'da barışın yeniden kurulması, Avrupa ülkelerinin ortak değerler etrafında bir araya gelmesi ve özellikle refahı artıracak şekilde ekonomik alanda kuvvetli bir iş birliğinin başlatılmasıdır. Birliğin giderek artan etkisi ülkelerin üyelik taleplerini arttırmıştır. Gürcistan'da Avrupa Birliğinin gelişme sürecinden etkilenen ve üye olmak isteyen ülkelerden biri olmuştur. O yüzden ilk defa Gürcistan ve AB Arasında ilişkiler 1992 yılında başlamıştır Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Gürcistan'ın bağımsızlığı ile başlamıştır. Avrupa Birliği, Gürcistan için en önemli kredi, mali ve teknik yardım kaynağıdır. Ancak 1990'larda Gürcistan'a yapılan AB yardımı, ülkenin ekonomik ve sosyal sorunlarının çözülmesinde önemli bir rol oynamıştır, çünkü AB'nin siyasi desteği ülkenin bağımsızlığını ve egemenliğini korumakta da önemli olmuştur. Gürcistan'ın 14 Kasım 2004 tarihinde Avrupa Komşuluk Politikasına başlamıştır. Avrupa Komşuluk Politikası kapsamında Eylem Planı, Gürcistan ve AB arasındaki iş birliğinin stratejik hedeflerini netleştirleyen siyasi bir belgedir. Komşuluk politikası, ülkenin modernleştirilmesinde, ekonomik reformların uygulanmasında ve devlet kurumlarının kurulmasında büyük rol oynamıştır. 28 Şubat 2012'de Gürcistan ile Avrupa Birliği arasında Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Bölgesi müzakereleri resmen açılmıştır. Gürcistan, Moldova ve Ukrayna, 27 Haziran 2014 tarihinde Brüksel'de AB ile kapsamlı Serbest Ticaret ve Ortaklık Anlaşmaları imzalanmıştır. Bu anlaşma hem ekonomik hem de siyasi kazanımlar açısından önemli bir anlaşmadır. 2017'den beri Schengen bölgesindeki Gürcü vatandaşlar vizesiz seyahat edebilmeleri izin veren yönetmelik Brüksel'de imza atılmıştır. Gürcistan'da Avrupa Birliğinin gelişme sürecinden etkilenen ve üye olmak isteyen ülkelerden biri olmuştur. Sürecin hala devam ediyor olmasına karşın Gürcistan'ın süreç için çalışmalarına devam etmesinin ne kadar önemli bir konu olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliğinin ortaya çıkışı ve Gürcistan'daki giriş politikası incelemiştir.

Anahtar Kelimeler : Avrupa Birliği, Gürcistan, Avrupa Birliği ortaklık anlaşması, Gürcistan Avrupa Komşuluk Politikası.

GEORGIA'S EUROPEAN UNION ACCESS POLICY

ABSTRACT

The European Union took its final form in 1992 with the Maastricht Treaty. Europe, which suffered great destruction in every field after the Second World War, was looking for a way out to get rid of this situation. As a result of this, the re-establishment of peace in Europe, the coming together of European countries around common values and the initiation of strong economic cooperation, especially in a way that will increase welfare. With the development and deepening of the European Union, it has become an important power center in the world. The increasing influence of the Union has increased the membership demands of the countries. Georgia has been one of the countries affected by the development process of the European Union and wishing to become a member. That's why relations between Georgia and the EU for the first time started in 1992, and it started with the disintegration of the Soviet Union and the independence of Georgia. The European Union is the most important source of credit, financial and technical assistance for Georgia. However, EU aid to Georgia in the 1990s played an important role in resolving the country's economic and social problems, as EU political support was also important in preserving the country's independence and sovereignty. Georgia started the European Neighborhood Policy on 14 November 2004. Within the scope of the European Neighborhood Policy, the Action Plan is a political document that clarifies the strategic objectives of cooperation between Georgia and the EU. Neighborhood policy has played a major role in modernizing the country, implementing economic reforms and establishing state institutions. On February 28, 2012, the Deep and Comprehensive Free Trade Area negotiations between Georgia and the European Union were officially opened. Georgia, Moldova and Ukraine signed comprehensive Free Trade and Association Agreements with the EU on 27 June 2014 in Brussels. This agreement is an important agreement in terms of both economic and political gains. Since 2017, the regulation allowing Georgian citizens in the Schengen area to travel without a visa has been signed in Brussels. The purpose of this study is to examine the emergence of the European Union and the entry policy in Georgia. Georgia has been one of the countries affected by the development process of the European Union and wants to become a member. It shows how important it is for Georgia to continue working for the process, even though the process is still ongoing.

Keywords: European union, Georgia, European Union partnership agreement, Georgia European Neighborhood Policy.

TÜRKİYE'DE YATIRIM TEŞVİKLERİ İLE BÜYÜME ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Göksel Karas

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
goksel.karas@dpu.edu.tr – ORCID ID 0000-0003-4091-1258

ÖZET

Ülkelerin temel hedefleri ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanmasıdır. Bir ülkede ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanabilmesi için bir dönem boyunca üretilen mal ve hizmet miktarının bir önceki döneme göre daha fazla olması ve aynı zamanda diğer alanlarda da iyileştirmelerin sağlanması gerekmektedir. Bunun için de ülkeler gerek yurt içi gerekse de yabancı ülkelere yatırımcıları teşvik etmek üzere politika uygulayabilmektedirler. Bu politikalardan birisi yatırım teşvik politikalarıdır. Yatırımlar, kısa vadede meydana gelen dalgalanmaların engellenmesi, uzun vadede ise ülkenin uluslararası alanda yeri ve etkinliğinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Yatırım teşvikleri, yurt içindeki yatırımların artırılması, yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi ve bölgesel dengesizliklerin giderilmesi gibi üç temel amaç hedeflenerek uygulanmaktadır. Buradan hareketle çalışmada Türkiye’de yatırım teşvik bölgeleri bazında 2004-2020 dönemi arasında verilen yatırım teşvik tutarı ile ilgili bölgenin GSYH’si arasındaki nedensellik ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında çalışmada zamanla değişen panel nedensellik analizi yapılmıştır. İlgili analiz diğer nedensellik analizlerine göre dönemler itibarıyla yatay kesitlerde meydana gelen nedensellik ilişkisinin tespitine imkan sağlamaktadır. Elde edilen bulgulara göre, birinci bölgede 2014 ve 2018 yıllarında, ikinci bölgede 2014 ve 2015, üçüncü bölgede 2014, dördüncü bölgede 2018 ve 2020, altıncı bölgede 2017 yılında yatırım teşviklerinden GSYH’ye doğru nedensellik bulunurken, beşinci bölgede herhangi bir nedensellik ilişkisine rastlanılmamıştır. GSYH’den yatırım teşvik tutarına doğru nedensellik analizi sonuçlarına göre ise, birinci bölgede 2014, 2015 ve 2020, ikinci bölgede 2013, üçüncü bölgede 2015 ve 2020, beşinci bölgede 2015, 2017 ve 2020, altıncı bölgede 2013 ve 2014 yıllarında nedensellik ilişkisinin varlığı tespit edilirken, dördüncü bölgede herhangi bir nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle Türkiye’de sağlanan yatırım teşviklerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin dönemsel bazda görüldüğü ifade edilebilir. Gelecek dönemlerde sağlanacak olan yatırım teşviklerinin dizaynında ekonomik büyüme hedefi üzerinde katkı sağlanacak şekilde dikkatli olunması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler : Yatırım Teşvikleri, Büyüme, Nedensellik, Türkiye

INVESTIGATION OF THE CAUSALITY RELATIONSHIP BETWEEN INVESTMENT INCENTIVES AND GROWTH IN TURKEY

ABSTRACT

The main objectives of the countries are to ensure economic growth and development. In order to ensure economic growth and development in a country, the amount of goods and services produced during a period should be higher than the previous period, and at the same time, improvements should be made in other areas. For this, countries can implement policies to encourage investors from both domestic and foreign countries. One of these policies is investment incentive policies. Investments are important in terms of preventing short-term fluctuations and determining the country's place and effectiveness in the international arena in the long-term. Investment incentives are implemented by targeting three main objectives such as increasing domestic investments, attracting foreign investors to the country and eliminating regional imbalances. From this point of view, in the study, it is aimed to examine the causality relationship between the investment incentive amount given between the 2004-2020 period and the GDP of the relevant region on the basis of investment incentive regions in Turkey. For this purpose, time-varying panel causality analysis was conducted in the study. The related analysis enables the determination of the causality relationship that occurs in horizontal sections by periods compared to other causality analyzes. According to the findings, while there was causality from investment incentives to GDP in the first region in 2014 and 2018, in the second region in 2014 and 2015, in the third region in 2014, in the fourth region in 2018 and 2020, in the sixth region in 2017, no causality was found in the fifth region. According to the results of the causality analysis from the GDP to the investment incentive amount, the existence of a causal relationship was determined in the first region in 2014, 2015 and 2020, in the second region in 2013, in the third region in 2015 and 2020, in the fifth region in 2015, 2017 and 2020, in the sixth region in 2013 and 2014. In the fourth region, no causal relationship could be detected. Based on the findings, it can be stated that the effects of investment incentives provided in Turkey on economic growth are seen on a periodic basis. Care should be taken in the design of investment incentives to be provided in the future, in a way that will contribute to the economic growth target.

Keywords : Investment Incentives, Growth, Causality, Turkey

TO WHAT EXTENT DOES AUDI HONEY FIT THE BIODIVERSITY GOVERNANCE?

Dr. Süleyman Orhun Altıparmak
Social Sciences University of Ankara
– ORCID ID: 0000-0002-4774-1426

Abstract

Biodiversity loss is a contemporary issue across the world, including Nigeria, Amazon, Indonesia cases. The variability in the natural habitat can negatively be impacted at three basic senses; species, within species (genetic) and ecosystems. While extreme human demands negatively reduce the diversity in the natural habitat or even destroy it, only humanity's awareness can bring solutions for such a problem. As a problem-solver, however, environmental awareness should be held by actors and institutions at all levels (global, national, local) and by various stakeholders (private companies, non-state actors, governments, local people). Only through this way "good governance" can be achieved. In other words, a division between market, state and community should be reduced to find hybrid modes. In this part, Audi's, a German automotive manufacturer, factory in Hungary, provides an interesting case study. In 2015, Audi Hungaria planned the beekeeping idea to produce honey and protect the bees in the local area. While honey production aims have been achieved successfully, there are also some challenges among the interaction of state-market/company-community. This work will uncover the dynamics of Audi Hungaria Premium Honey from biodiversity governance perspective.

Keywords:

Biodiversity governance, Hungary, state-company-community nexus, biodiversity conservation

BİR İYİ YAŞAM ÖRNEĞİ OLARAK SOKRATES'İN YAŞAMI

Doç. Dr. Sebile Başok Diş

Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0003-1960-697X

ÖZET

Sokrates, hem kullanmış olduğu yöntem ile hem de yaşam biçimi ve ölüm şekli ile felsefe tarihinde kalıcı bir iz bırakmıştır. Kuşkusuz onunla ilgili en önemli sorun, hakkında ileri sürülen iddiaların ne kadarının doğru olduğunun bilinmemesidir. Tarihi gerçekler ile hakkında söylenen gerçek olmayan sözler Batı felsefesine miras olarak kalmış ve sonuçta bir Sokrates imgesi ortaya çıkmıştır. Yüzyıllardır Sokrates'in yaşadığı hayat ve öğretileri bu imgeye göre tasavvur edilmekte ve değerlendirilmektedir. Etiği felsefenin başlıca konusu sayan Sokrates, nasıl yaşanması gerektiği konusunu temel alarak felsefi faaliyetlerini sürdürmüştür. Sokrates için en önemli değerlerden biri dürüstlüktü ve o sözleri ile davranışlarının birbiriyle uyumlu olmasını dürüstlüğünün gösteri olarak yorumlamaktaydı. Sokrates kesinlikle sıra dışı olmasına rağmen kendince iyi bir hayat yaşamış ve başkalarını da iyi hayat yaşamaları noktasında yönlendirmeye çalışmıştır. Bu hayat hakkında James Miller şu bilgileri verir: Sokrates geleneklere aldırmanmış, babasının izinden gidip bir taş ustası olmayı reddetmiştir. O, hayatını kayaları oyarak kazanmayı öğrenmek yerine, düşünülebilecek en iyi hayatı yaşamayı öğrenmeye adanmış. “Mermer heykelleri yontup onlara mükemmel insan görünümü vermekle uğraşan heykeltıraşların, bunun yerine neden kendilerini yalnızca bir blok taş olmaktan kurtarıp insan olmakla uğraşmadıklarına” çok şaşırdığını söylemiştir. Sokrates'i kendi yolundan gidip “en iyi şekilde yaşamak”la ilgili kendi bağımsız sorularını sormaya neyin yönelttiği konusunda muhtelif görüşler vardır. Platon, bunun nedeninin Sokrates'in Anaksagoras ve Gorgias gibi hocalardan memnun olmayışını gösterirken Aristoteles, Sokrates'e ilham veren şeyin Delfi'deki Apollon Tapınağı'ndaki ““Kendini bil!” buyruğu olduğunu söyler.¹ Sebebi ne olursa olsun Sokrates, felsefe tarihinde kalıcı bir etkiye sahip olmuş sıra dışı bir yaşam sürmüştür. Bu çalışmada Sokrates'in yaşamının kimi özellikleri ile onun iyi yaşam tasavvuru ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sokrates, Bilge, Akıl, Ruh, Ölüm.

¹ James Miller, *Sokrates'ten Nietzsche'ye İyi Yaşamın Anlamı*, çev. Belkıs Dişbudak, İstanbul: The Kitap, 2022, s. 32-33.

MARTHA C. NUSSBAUM'UN YAPABİLİRLİKLER YAKLAŞIMI

Doç. Dr. Sebile Başok Diş

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-1960-697X

ÖZET

Günümüzün önemli filozoflarından biri olan Martha C. Nussbaum, ekonomi uzmanlarının, yasa koyucuların ve bürokratların insanların yaşamlarının kalitesini ölçmek için kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasılayı ölçmelerini doğru bulmaz. Çünkü bu ham ve kaba yaklaşım yoksul vatandaşların yaşam standartlarını dikkate almadan, sağlık ve eğitim sorunlarına eğilmeden yalnızca ekonomik büyüme için çabalamayı yeterli bir hedef olarak kabul eder.¹ Bu ölçüme dayanarak insanların hayat kalitesi hakkında doğru bir resim sunmak ya da yoksul insanların yaşadığı sorunları görebilmek mümkün değildir. Eğitimin kalitesi, insanların huzur ve refahı, kendilerini gerçekleştirebilmeleri, ülkedeki derin eşitsizliklerin sonuçları Gayri Safi Milli Hasıla ölçümüne bakılarak görülebilecek durumlar değildir. Bir alternatif olarak Martha C. Nussbaum'un ortaya koyduğu “Yapabilirlikler Yaklaşımı” ise kişi başına düştüğü farz edilen meblağa bakmak yerine insanların gerçekte neler yapabildiklerine, ne olabildiklerine ve önlerinde hangi fırsatlar bulunduğu odaklanır. Nussbaum, insanların yaşam kalitelerini iyileştirmek için akılcı politik seçimlerin yapılması gerektiği iddiasındadır. Ancak böyle seçimler yapılırken politik tercihleri doğru yöne sevk edecek, kolayca değişmeyecek gibi görünen hatalı kuramlara meydan okuyacak bir karşı kurama ihtiyaç vardır. Ona göre büyük haksızlıkların ve insani eşitsizliklerin yaşandığı günümüz dünyasında bu karşı kuram, “Yapabilirlikler Yaklaşımı”dır.² Nussbaum, *yapılabilirlikler* ile insanların yaşam kalitesini oluşturan önemli unsurların hem çoğul olduğunu hem de bunların nitelik bakımından birbirinden farklı olduğunu vurgulamaya çalışır. Ona göre bireylerin hayatı sağlık, bedensel bütünlük, eğitim ve öteki yönleri eğilip bükülmeden tek bir ölçüye indirgenemez.³ Bu nedenle insan hayatının önemli veçhelerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir. Bu çalışmada çağımızın önemli sorunları karşısında bir çözüm iddiasıyla ortaya konulan “Yapabilirlikler Yaklaşımı” bir

¹ Martha C. Nussbaum, *Yapabilirlikler Yaklaşımı – İnsani Gelişmişlik Yaklaşımı*, çev. Selda Somuncuoğlu, İstanbul: İletişim Yayınları, 2018, s. 11.

² A.g.e., s. 13-14.

³ A.g.e. s. 34.

diğer adıyla “İnsani Gelişmişlik Yaklaşımı” temel kavram ve özellikleriyle tanıtılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Martha C. Nussbaum, Yapabilirlikler Yaklaşımı, İçsel Yapabilirlikler, Birleşik Yapabilirlikler, Temel Yapabilirlikler.,

HADİSLER BAĞLAMINDA AİLEDE MAHREMİYET

Emine DEMİL

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

- 0000-0001-5966-4651

ÖZET

Mahremiyet sözcüğü, etimolojik kökeninde (Latince inümus) “en iç, en derin iç” anlamına gelmekte, “iç bilinç ya da bir kişinin en gizli gerçekliğinin bilgisi” manasını taşımaktadır. Bu çerçevede mahremiyet bir kişinin en derinliğinde var olan şeyler olarak tanımlanabilir. Bazıları da mahremiyeti kişisel kontrol, kişiler arası etkileşimleri düzenleme süreci olarak da tanımlamaktadır. Kur’an-ı Kerim’in hassasiyetle üzerinde durduğu hususlardan birisi de mahremiyettir. “Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının, zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın” buyrulur (Hucurât, 12). Ayetin hadislerdeki iz düşümü ise şöyledir: Allah Rasûlü (s.a.s): “Zandan sakının. Zira zan, sözlerin en yalanıdır. Birbirinizin eksikliğini görmeye ve işitmeye çalışmayın. Birbirinizin mahremiyetini araştırmayın. Birbirinize haset etmeyin. Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyin. Birbirinize nefret ve düşmanlık da beslemeyin. Ey Allah’ın kulları! Birbirinize kardeş olun!” buyurmuştur (Buhârî, Vesâyâ, 8; Nikâh, 45). Ailede mahremiyet özel hayatın saygınlığıdır. Ailenin mahremiyeti mesken masuniyeti, mesken dokunulmazlığı ile başlar. Kur’an-ı Kerim’de; “Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, geldiğinizi hissettirip (izin alıp) ev sahiplerine selâm vermeden girmeyin” (Nûr, 27) buyrulur. Bu çerçevede Allah Teâlâ, bütün Mü’minleri ailenin mahremiyetine saygı göstermeleri hususunda uyarmaktadır. Sevgili Peygamberimiz de “Sizden biriniz üç defa izin istediği zaman kendisine izin verilmezse hemen geri dönsün” buyurarak evlere ancak izin alınarak girilmesinin gerekliliğine vurgu yapmıştır (Buhârî, İstizan, 13). Burada amaç aile mahremiyetini korumaktır. Hz. Peygamber ailede mahrem olan kişiye karşı dahi hassasiyet gösterilmesini tavsiye etmiştir: “Hz. Peygamber’e (s.a.s) gelip annesinin bakımıyla meşgul olduğunu ve izin almadan odasına girip giremeyeceğini soran bir sahâbîye Rasûlullah’ın (s.a.s), annesini çıplak olarak görmek istemiyorsa izin alması gerektiğini söylemesi” (Muvatta, İsti’zan, 1) konunun hassasiyetini göstermesi bakımından mühimdir. Sevgili Peygamberimiz aile hayatının mahremiyetine verdiği önemi sözlü beyanları yanında uygulamalarıyla da bizzat göstermiştir. Peygamberimiz evinde eşiyile birlikte otururken bir kişinin kendilerini duvarın gediğinden gözlediğini fark etti. Bu kişi, Allah Rasûlü’nün (s.a.s) bazı sahabilerle paylaştığı özel sırları etrafa yaymasıyla meşhur olan Hakem b. Ebu’l-As’tan başkası değildi. Peygamberimiz, Hakem’in kendisini gözetlediğini fark edince oldukça öfkelenmiştir. Bu bağlamda bireyin ve ailenin özel hayatı mahrem, yani saygın ve gizlidir. Kişiye ve aileye özel bazı hususların başkaları tarafından araştırılması, dinen ve ahlaken doğru değildir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Mahremiyet, Hz. Peygamber, Ayetler, Hadisler.

PRIVACY IN THE FAMILY WITHIN THE CONTEXT OF THE HADITH

ABSTRACT

The phrase of privacy means “the most internal, the most innate” in its etymological origins (inimus in Latin) and it has the meaning of “inner consciousness or the knowledge of one person’s the most secret reality”. In this framework, privacy may be defined as the things that exist in the deepest section of any person. Some also define privacy as personal control and the process of arranging interpersonal interactions. Privacy is one of the matters that the Holy Qur’an especially emphasizes. The Holy Qur’an orders: “Oh you who believe! Avoid most suspicion, some suspicion is sinful. And do not spy on one another, nor backbite one another.” (Al Hujurat, 49: 12) The projection of the verse in the ahadith (sayings of Prophet Muhammed) is as follows: Prophet of Allah (pbuh) stated the following: “Avoid suspicion, because suspicion is the highest lie of the words. Do not attempt to investigate and learn one another’s mistakes. Do not investigate one another’s private matters. Do not envy one another. Do not reject and get angry at each other. Do not display hate and enmity towards each other. Oh Allah’s servants, become brothers with each other!” (Al Bukhari, Al Wasayah, 8; Al Nikah, 45) Privacy in the family is the respectfulness of private life. The privacy of the family starts with the dwelling immunity and inviolability. The Holy Qur’an gives the following order: “Oh you who believe! Enter not houses other than your own until you have asked permission and saluted those in them” (Al Nur, 24: 27). In this framework, Allah, the most glorified, the most high warns all believers to respect the privacy of the family. Our beloved Prophet also stated the following: “Return immediately if you are not given permission when you have asked for permission three times” and emphasized the necessity to enter into houses only by obtaining permission from those in them (Al Bukhari, Al Isti’zan, 13). The purpose here is to protect the privacy of the family. Prophet Muhammed advised to display sensitivity even for the person who is private in the family: it is significant in terms of displaying the sensitivity of the subject matter when Prophet Muhammed stated to one of his companions who stated that he was busy with taking care of his mother and whether he could enter into his mother’s room without obtaining her permission that “he needed to obtain her permission if he did not want to see his mother naked” (Al Muwatta, Al Isti’zan, 1). Our beloved Prophet also displayed the significance that he placed on the privacy of the family life with his actions besides his statements. While he was sitting with his wife in his house, our Prophet realized that one person was spying on them through a hole on the wall. This person was none other than Al Hakam Ibn Abu Al ‘As who was known for spreading special secrets that the Messenger of Allah has shared with some of his companions. When our Prophet realized that he was being watched by Hakam, he became very angry. In this context the private life of the person and the family is respectable and secret. It is not correct from a religious and moral perspective to investigate some matters that are private for the person or the family.

Keywords: Family, Privacy, Prophet Muhammed, Verses, Ahadith (Sayings of Prophet Muhammed)

ÇOCUKLARI AĞIR ENGEL TANISI ALMIŞ EBEVEYNLERDE TRAVMA SONRASI BÜYÜME VE PSİKOSOSYAL FAKTÖRLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Emine YUSUFOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

ORCID ID: 0000-0003-3519-9585

ÖZET

Aileye engel ile doğan bir bireyin katılımı veya ailede bir bireyin doğum sonrasında bir engel ile tanılanması, zorluk olarak algılanabilecek bazı yaşantıları beraberinde getirebilmektedir. Bu süreçte ebeveynler bazı psikososyal (örn. damgalanma ve sosyal izolasyon) ve ekonomik (örn. artan bakım ve yaşam giderleri) zorluklar yaşayabilmekte; engel ile tanılanan birey için gerekli olan zaman, para ihtiyacı ve bunlarla birlikte yaşanması muhtemel duygusal zorluklar ebeveynlerin stres, depresyon ve kaygı düzeylerinin artmasına sebep olabilmektedir. Yoğun duygusal zorluklar yaşayan ebeveynler, içinde buldukları süreci travmatik bir olay ya da bir yaşam krizi gibi geçirebilmektedirler. Bu çalışmanın amacı çocukları ağır engel tanısı almış ebeveynlerde travma sonrası büyüme ve psikososyal faktörler (sosyal destek, spiritüel iyi oluş, evlilik doyumu ile depresyon, anksiyete ve stres) arasındaki ilişkiyi incelemektir. Veriler 396 ebeveyninden toplanmış ve SPSS-25 programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre travma sonrası büyüme düzeyi ile algılanan sosyal destek, spiritüel iyi oluş ve evlilik doyumu düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü; travma sonrası büyüme düzeyi ile stres, depresyon ve anksiyete düzeyleri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin evlilik doyumunun travma sonrası büyümeyi ne düzeyde yordadığını görmek için yapılan regresyon analizinde; evlilik doyumu ile spiritüel iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir yordama ilişkisi bulunmuş, evlilik doyumu düzeyinin travma sonrası büyüme düzeyinin toplam varyansının %10.4'ün açıkladığı görülmüştür. Spiritüel iyi oluş değişkeni aracı değişken olarak eklendiğinde evlilik doyumu düzeyi ile spiritüel iyi oluş düzeyinin travma sonrası büyüme düzeyindeki toplam varyansın %15.2'sini açıkladığı görülmüş; spiritüel iyi oluşun evlilik doyumu ile travma sonrası büyüme arasında anlamlı bir aracılık etkisi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın bulguları, engel ile tanılanmış ailelerde ruh sağlığı düzeyinin, evlilik ilişkilerinin ve manevi iyi oluşun etkilenebileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimele: engelli ebeveynliği, travma sonrası büyüme, spiritüel iyi oluş, evlilik doyumu

ADƏT HÜQUQUNUN NƏZƏRİ MƏSƏLƏLƏRİ VƏ ŞƏRİƏT

Nuruşova Günel Qiyas qızı
Bakı Dövlət Universiteti, doktorant

ÖZƏT

Müasir dövrümüzdə qədər gəlib çatmış müəyyən davranış normaları minilliklər ərzində formalaşaraq, müxtəlif etnik birliklərin yaddaşında qaldığından, onları mədəni irsin bir parçası hesab etmək olar. Hər hansı etnosun, xüsusən də, azərbaycanlıların gündəlik məişət həyatında özünü göstərən. hətta islamın gəlişi ilə belə, itib getməyən, zaman-zaman din xadimləri tərəfindən də qəbul olunaraq, insanlar arasındakı münasibətlərdə tənzimləmə mexanizmi kimi istifadə olunan adət hüququ belə irsimizdəndir. Hal-hazırda müşahidə olunan, yazılmamış qanunlar yenə də əsasən böyüklər – ağsaqqal və ağbirçəklər tərəfindən qorunur, onları mümkün qədər gənclərə ötürməyə çalışırlar. Təbii ki, bəzi adətlər istisna olmaqla (qan davası və s.), qloballaşan, texniki-elektron dünyaya meyilli olan müasir insanlıq, dünya nizamının məhz elə yazılmamış qanunlarla(adət hüququ ilə) hələ də qorunduğunu anlamalıdır. Qarşılıqlı hörmət və yardım, böyüklərə sayğı, kiçiklərə diqqət, ailədaxili münasibətlərdə tarazlıq, qonaqpərvərlik kimi xüsusiyyətlərin miras olaraq, müasir gəncliyə ötürülməsi və sağlam cəmiyyətin qorunması vacibdir.

Açar sözlər: adət, din, normalar, hüquq, cəmiyyət, cəza

THEORETICAL ISSUES OF CUSTOMS LAW AND SHARIA

ABSTRACT

Modern behavior norms which have survived to the present time, were remembered by various ethnic groups through being shaped for millenia. As a result, they can be considered as a part of cultural heritage. For instance, they can be observed in daily life of any ethnos, especially in azerbaijanis' daily domestic life. Customary law used as a regulatory mechanism in human relations, is also part of our heritage which did not disappear as a result of advent of Islam and was accepted by clergies from time to time. Currently observed and unwritten laws are still protected basically by elders and they try to pass it on to the young people. Certainly, with the exception of some customs (blood feud, etc.), modern humanity which is inclined to the globalized, technical-electronic world, should realize that world order is still protected exactly by unwritten laws (with customary law). It is essential to protect healthy society and to pass features on to the modern youth such as mutual esteem and aid, respect for adults, attention to the little ones, balance in family relationship, and hospitality.

Key words: custom, religion, norms, law, society, punishment

EVLİLİKTE ANLAMI ETKİLEYEN BİREYSEL PSİKOLOJİK FAKTÖRLER

Hanım KETTENİ

Mardin Artuklu Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

- ORCID ID: 0000-0001-9040-4962

ÖZET

Bir kadın ve erkeğin bir araya gelmesinden oluşan ve hayatın en önemli merhalelerinden biri olan evlilik, duygusal, sosyal ve hukuki boyutları olan bir birlikteliktir. Boşanma oranlarının artması ve evlilik kurumunda meydana gelen bozulmalar bireyin psikolojik, toplumsal ve ekonomik açıdan bir yıkım yaşamasına neden olabilmektedir. Evli bireylerin psikolojik özellikleri ve anlam duygusu evlilik doyumunu etkileyebildiği gibi evlilik doyumunu da hayatı anlamlı kılan önemli etmenlerden bir olarak değerlendirilebilmektedir. Aile başta olmak üzere toplum yapılarının sürekli bir değişim ve dönüşüm içinde olduğu günümüzde, evlilik ve anlam kavramlarının ilişkisini güncel bir şekilde ortaya koymak bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu amaçla evlilikte anlamı etkileyen bireysel psikolojik faktörler incelenmiş ve 476 evli bireyden veriler toplanmıştır. Nicel paradigma ile tasarlanan araştırma kapsamında betimsel ve çıkarımsal istatistiksel analiz yöntemleri ile elde edilen sonuçlara göre, spiritüel iyi oluş ile evlilik doyumunu ilişkisinde istatistiksel olarak pozitif yönlü, anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Narsisizm ile evlilik doyumunu ilişkisine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü ilişkiler olduğu saptanmıştır. Evli bireylerin yaşamdaki anlam düzeyinin evlilik doyumuna etkisini incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmış ve yaşamdan elde edilen anlamın evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Yaşamın anlamı ve amacı düzeyinin evlilik doyumunu düzeyinin toplam varyansının %22.4'ünü açıkladığı görülmüştür. Aracı değişken olarak spiritüel iyi oluş regresyon analizine dahil edildiğinde ise yaşamın anlam ve amacı düzeyi ile spiritüel iyi oluş düzeyinin evlilik doyumunu düzeyindeki toplam varyansın %16.8'ini açıkladığı görülmüştür. Bu durum evlilik doyumunu ile yaşamdan elde edilen anlam arasında anlamlı bir aracılık etkisi olduğunu göstermektedir. Sonuçlar spiritüel iyi oluşun evlilik doyumunu artırma ve hayatı anlamlandırma noktasında olumlu etkilerinin olabileceğini göstermektedir. Bu çalışma ile evlilik ilişkisinin anlam ve doyum çerçevesinde birey ve toplum hayatına katkı sağlayacağı ve hayatı anlamlandırma noktasında faydalı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: evlilik doyumunu, anlam, narsisizm, kendilik algısı, spiritüel iyi oluş

KRANIOMETRİK GÖSTƏRİCİLƏR VƏ GÖYÇƏ MAHALI ƏHALİSİNİN ETNİK ANTROPOLOGİYASI

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru
Fəxriyyə Həvil qızı Həvilova
Bakı Dövlət Universiteti

Kraniometriya antropologiyanın əsas bölmələrindəndir. Kranimetrik analiz antropoloji tədqiqatlarda mühüm rol oynayır. İlk dəfə İsveç alimi A.Retsius yer kürəsi əhalisinin baş quruluşunu 3 qismə ayırmışdır. Tədqiqatçı tərəfindən təklif olunmuş bu düstura görə baş quruluşunu təyin etmək olar:

Baş göstəricisi = (Başın eni • 100) : Başın uzunluğu

Əgər alınan rəqəm 75,9 – a qədərdirsə bu baş quruluşu dolixokefal (uzun baş), 76,0 - 80,9 arasındadırsa mezokefal (orta ölçülü baş) 81,0 – dən yuxarıdırsa bu braxikefal (qısa baş) baş quruluşu hesab olunur.

Qafqazdan Homo sapiensə aid ilk insan qalıqları Qobustandakı «Firuz» düşərgəsindən aşkar edilmişdir. Tapılmış 11kəllədən yalnız ikisi ölçülmə üçün yararlı olmuşdur. Tapıntının ilk tədqiqatçısı R.Qasımova bu kəllənin dolixokran olduğunu sübut etmişdir. Qobustan kəllələrinin tədqiqi orta daş dövründə Azərbaycan əhalisinin dolixokran olduğunu söyləməyə imkan verir.

Qafqazın yeni daş dövrü (neolit) əhalisinin fiziki quruluşu Qobustandakı «Kəvizə» mağarasından, indiki Ermənistan ərazisindən və Gürcüstandan tapılan kəllə qutularının tədqiqi nəticəsində müəyyənləşdirilmişdir. Bu kəllələrdən 3 – ü dolixokran, Qərbi Gürcüstandan tapılan kəllə isə mezokrandır.

Qafqazın mis – daş (eneolit) dövrü əhalisinin morfoloji quruluşunun müəyyənləşdirilməsində Kültəpə (Azərbaycan), Samtavro (Gürcüstan), Şenqavit və Cararat (indiki Ermənistan), Çimkənd (indiki Dağıstan) kəllələri mühüm rol oynayır. Kültəpədən tapılan kəlləni özünün uzunbaşlılığı (dolixokran) və ensiz sifətliliyi ilə Oğuz (Kaspi) tipinin qədim forması hesab etmək olar. Bu cür morfoloji quruluşa malik insan qalıqlarına indiki Ermənistan Respublikası ərazisində Şenqavit və Göyçə gölünün cənub – qərbindəki Cararat düşərgələrində rast gəlinmişdir. Bu kəllələri tədqiq etmiş M.Q.Abdüşelişvili onlardan 2 – sinin morfoloji cəhətdən ensiz sifətli, dolixokran), 1 – nin isə enlisifətli, mezokran) olmasını söyləmişdir. Tunc dövrünə aid edilən paleoantropoloji materiallar - Azərbaycan Respublikasının Xaçbulaq adlı yaşayış məskənindən, Gürcüstan Respublikasının Qori rayonunun Tkviavi kəndi yaxınlığından, Göyçə gölünün cənub – qərbindəki Lçaşəndən, Nalçik kurqanından, Mamiç çayı hövzəsindən tapılan kəllələr, erkən tunc dövründən başlayaraq daha qədim olan Kaspi tipinin transformasiyası nəticəsində Ön Asiya tipinin formalaşması prosesinin başlanmasından xəbər verir.

Açar sözlər: antropologiya, kraniometriya, etnik antropologiya, dolixokefal, braxikefal

SUMMARY

CRANIOMETRIC INDICATORS AND ETHNIC ANTHROPOLOGY OF GOYCHA DISTRICT POPULATION

Keywords: anthropology, craniometry, ethnic anthropology, dolichocephalic, brachycephalic
Cranioimetry is one of the main fields of anthropology. Cranioimetric analysis plays an important role in anthropological research. For the first time, Swedish scientist A.Retsius

divided the bass structure of the world's population into 3 parts. The head structure can be determined by this formula proposed by the researcher:

Head indicator = (Head width • 100): Head length

If the number is up to 75.9, this head structure is considered to be dolichocephalic (long head), if it is between 76.0 and 80.9, it is considered to be mesocephalic (medium-sized head), and if it is higher than 81.0, it is considered to be brachycephalic (short head).

The first human remains of Homo sapiens from the Caucasus were found in the Firuz camp in Gobustan. Of the 11 skulls found, only two were suitable for measurement. The first researcher of the find, R. Gasimova, proved that this skull was a dolichocrane. The study of Gobustan skulls allows us to say that the population of Azerbaijan in the Middle Stone Age was dolichocran.

The physical structure of the New Stone Age (Neolithic) population of the Caucasus was determined as a result of the study of skull boxes found in the "Kaniza" cave in Gobustan, in present-day Armenia and Georgia. Three of these skulls are dolichocran, and the skull found in Western Georgia is a mesocrane.

The skulls of Kultapa (Azerbaijan), Samtavro (Georgia), Shengavit and Cararat (now Armenia), Chimkend (now Dagestan) play an important role in determining the morphological structure of the population of the Copper-Stone (Eneolithic) period of the Caucasus. The skull found in Kultapa can be considered an ancient form of the Oghuz (Caspian) type due to its elongation (dolichocran) and narrow face. Human remains with such a morphological structure have been found in the Shengavit and Cararat camps southwest of Lake Goycha in the territory of the present-day Republic of Armenia. MG Abdushelishvili, who studied these skulls, said that 2 of them were morphologically narrow-faced, dolichocrane), and 1 was wide-faced, mesocrane). Paleontological anthropological materials of the Bronze Age - from Khachbulag settlement of the Republic of Azerbaijan, near Tkviavi village of Gori region of the Republic of Georgia It marks the beginning of the process of formation of the Asian type.

İÇSEL İHBARCILIK (INTERNAL WHISTLEBLOWING) VE MİSİLLEME İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Suna Köse

- 0000-0003-2899-7204

ÖZET

Whistleblowing (ihbarcılık), bir örgütteki etik dışı/yasa dışı durumların örgüt üyeleri tarafından tespit edilmesi ve bu durumları engelleyebileceğini düşündüğü ilgili kişi veya kurumlara yazılı veya sözlü olarak bildirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu etik dışı/yasa dışı durumlar, örgütün kaynaklarını kötü amaçlar için kullanmak, rüşvet almak veya vermek, hırsızlık, vergi kaçakçılığı, ayrımcılık yapmak, yasaları ihlal etmek, güvenli olmayan çalışma koşulları gibi bir çok durumları kapsamaktadır. Bu bağlamda örgütteki mevcut sorunlara erkenden müdahale edilebilmesi için söz konusu durumların örgüt üyesi tarafından tespit edilmesi ve ilgili kişi veya birimlere bildirilmesi önemli hale gelmiştir. İhbarcılık, kullanılan iletişim kanallarına göre içsel ve dışsal ihbarcılık olarak sınıflandırılmaktadır. Mevcut araştırmanın konusu olan içsel ihbarcılık, örgüt üyesinin, örgüt içindeki iletişim kanallarını kullanarak ilgili birimlere yazılı veya sözlü olarak bildirme eylemini ifade etmektedir. İçsel ihbarcılık eylemini gerçekleştiren kişi, mevcut sorunların dışarıya duyurulmadan örgüt içinde çözümlenebilmesine ve uzun vadede örgütün gelişimine katkı sağlayabilmektedir. Bu durumda, özellikle örgüt üyelerinin içsel ihbarcılık kanallarını kullanmalarını teşvik etmek daha önemli hale gelmektedir. Fakat ilk başta söz konusu eylem açık bir şekilde teşvik edilse bile örgütteki etik ihlallerin ve yanlış uygulamaları ilgili kişi veya birimlere bildirmenin yanlış bir davranış biçimi olarak algılanabilmektedir. Yapılan ihbar sonucunda örgüt içinde misilleme yapılacağına ilişkin bir algının oluşması, örgüt üyesinin sessiz kalmasına neden olabilmektedir. Bu çalışmada, çalışanlarda içsel ihbarcılık ve misilleme arasındaki ilişki araştırılmıştır. İçsel ihbarcılığı ölçmek amacıyla Park, vd. (2005) çalışmasından, Misilleme algısını ölçmek amacıyla Cortina ve Magley (2003) çalışmasından faydalanılmıştır. Araştırmanın verileri çevrim içi anket yoluyla sendika, vakıf, oda ve dernek adı altında faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarında (STK) yer alan gönüllü kişiler oluşturmaktadır. 102 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde analiz çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Verilerden elde edilen bulgulara göre misilleme ile içsel ihbarcılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarında misilleme ile karşılaşma korkusu yaşayan katılımcıların örgüt içi iletişim kanallarını kullanarak mevcut sorunu haberdar etmeyecekleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İhbarcılık, İçsel İhbarcılık, Misilleme

DİJİTAL VATANDAŞLIK: KAVRAMSAL BİR İNCELEME

Dr. Suna Köse

- 0000-0003-2899-7204

ÖZET

Küreselleşme ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojileri (Information and Communication Technologies-ICT) hızlı ilerleme beraberinde bu teknolojilerin kullanıldığı araçların da yaygınlaşmasını sağlamıştır. Son zamanlarda, dijital vatandaşlık kavramı bu gelişmelerin sonucu ortaya çıkan bir kavramdır. Başka bir ifade ile, dünyanın küreselleşmesi bu kavramı ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dijitalleşen çağda, özellikle artan elektronik ortam kullanımının bireyler ve toplumlar üzerinde yaratmış olduğu etki vatandaşlık kavramını farklı bir platform olan dijital ortama taşımış ve dijital vatandaşlık kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada, son yıllarda teknolojik gelişmelere paralel olarak bireylerin veya kurumların artan dijitalleşme eğilimleri göz önüne alınarak, ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal olarak belirli biçimlerdeki süreçlerin dijitalleşmesi ile birlikte vatandaşlık bilincine sahip bireyler yeni bir olgu olan dijital vatandaşlık kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, dijital vatandaşlık kavramının ilgili ulusal ve uluslararası literatür kapsamında inceleyerek söz konusu kavramın içerik ve yapısına ilişkin bir kavramsal çerçeve çizmektir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Vatandaşlık, Dijital Vatandaşlık Öğeleri , Dijital Dönüşüm

PANDEMİ SÜRECİNDE OTEL RESTORANLARINDA ALINAN COVID-19 ÖNLEMLERİ VE UYUM DURUMLARININ İNCELENMESİ

Gülçin Algan Özkök

Selçuk Üniversitesi

– 0000-0001-6487-707X

Agil Novruzov

Selçuk Üniversitesi

- 0000-0001-6708-0146

ÖZET

Oteller, gezginler için geçici bir ev olarak işlev gören ticari kuruluşlardır. Otel işletmeleri seyahat sırasında insanların temel insani ihtiyaçlarını karşılamalarına, aynı zamanda dinlenmelerine, eğlenmelerine, iş yapmalarına, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını iyileştirmelerine olanak tanımaktadır. Dünya çapında bir kriz kaynağı olarak görülen Covid-19 pandemisi, turizm sektörünü birçok yönden olumsuz etkilemiştir. İlk olarak Çin'in Vuhan şehrinde ortaya çıkan Covid-19 virüsü neredeyse tüm dünyada turizmi kullanılamaz hale getirmiştir. Özellikle güvenli beslenme bakımından işletmelerce önlem alınması ve bunlara uyum önemlidir. Bu kapsamda, normalleşme sürecinde, yeme içme işletmelerinde virüsün yayılmasını önlemek için bir çok karar alınmıştır. Konuyla ilgili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde genel olarak çoğu otelin restoran bölümünde, gereken tedbirlerin alındığı fakat uyum sürecinde müşterilerin problemler yaşadığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, pandemi sürecinde otel restoranlarında alınan Covid-19 önlemleri ve uyum durumlarının incelenmesidir. Bu bağlamda, konu ile ilgili literatürler araştırılarak elde edilen bulgular özet halinde sunulmuştur.

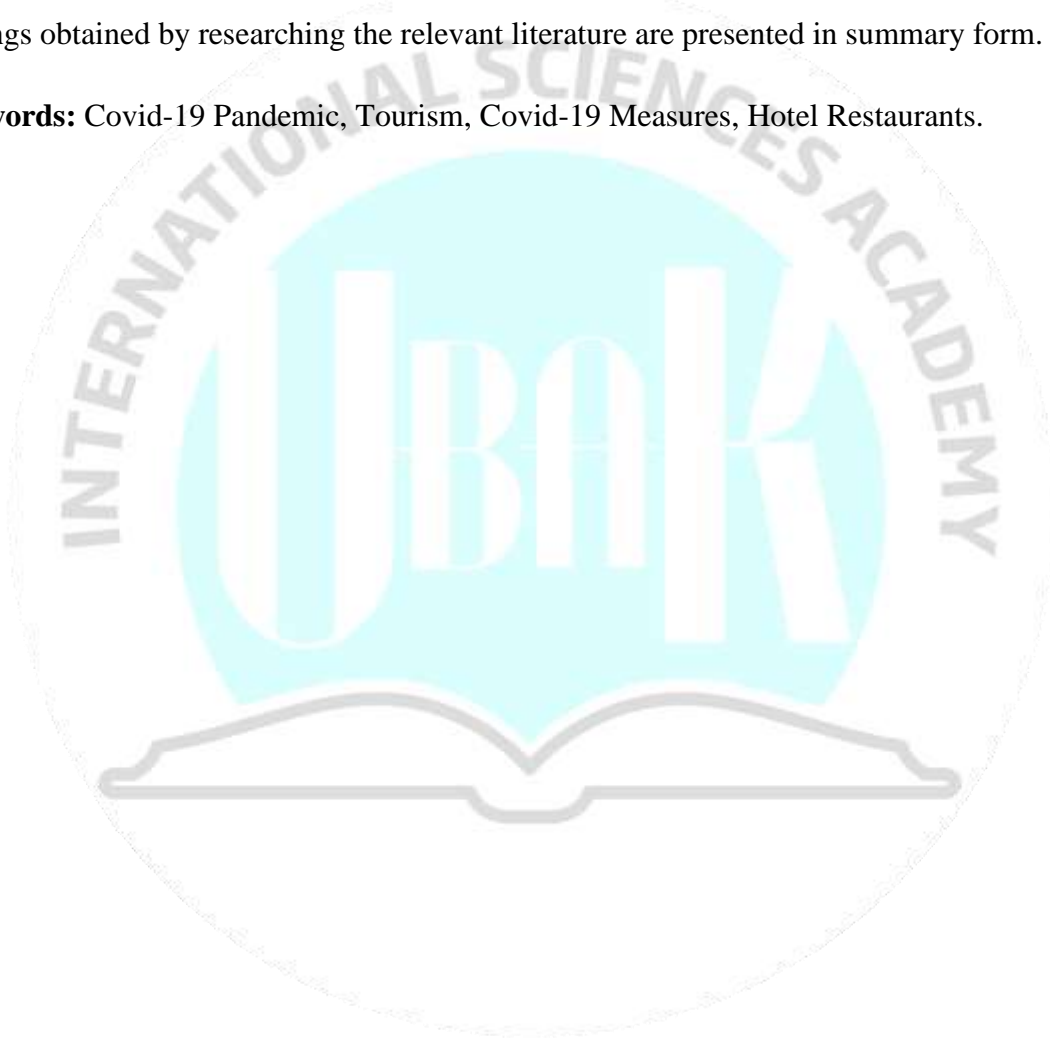
Anahtar Kelimeler: Covid-19 Salgını, Turizm, Covid-19 Önlemleri, Otel Restoranları.

Abstract

Hotels are commercial establishment that functions as a temporary home for travelers. Hotels allow people to meet their basic human needs while traveling, as well as to relax, have fun, do business, and improve their physical and mental health. The Covid-19 pandemic, which is seen as a source of crisis worldwide, has negatively affected the tourism sector in many ways. The

Covid-19 virus, which first appeared in Wuhan, China, has made tourism useless almost all over the world. In this process, it is important to find solutions to the problems caused by the Covid-19 pandemic and to tourism businesses. Decisions taken by the states to reduce the number of deaths and cases caused the closure of food and beverage businesses. When the researches on the subject are examined, it has been determined that the necessary precautions are taken in the restaurant section of most hotels, but the customers have problems in the adaptation process. The main purpose of this study is to examine the Covid-19 measures and compliance status taken in hotel restaurants during the pandemic process. In this context, the findings obtained by researching the relevant literature are presented in summary form.

Keywords: Covid-19 Pandemic, Tourism, Covid-19 Measures, Hotel Restaurants.

PROAKTİF KİŞİLİK İLE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Sena ÇEBİ

Bülent Ecevit Üniversitesi

ORCID ID:0000-0002-3149-7182

Dr. Öğr. Üyesi İlknur UNCUOĞLU YOLCU

Bülent Ecevit Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0001-8445-6977

ÖZET

Örgütsel vatandaşlık davranışı, çalışanların çalışma ortamlarındaki standartlarının ve iş tanımlarının ötesine geçerek gönüllü çabalarına dayanan bir davranış şeklidir bundan dolayı örgüt içerisinde var olması istenen bir davranış şekli olmakla birlikte yöneticiler tarafından da örgüt içerisinde desteklenmektedir. Yöneticiler, örgütsel etkinliği arttırmak amacıyla sorumluluk alabilmeye, problemleri tanımlamaya ve onları çözmeye yönelik davranışlara değer vermektedirler. Çalışanların örgüt içerisinde sahip oldukları görevleri rol içi davranışlar olarak nitelendirdiğimizde örgütsel vatandaşlık davranışı önemli rol dışı davranışlardan biridir. Örgütsel vatandaşlık davranışının ortaya çıkması ve bireylerin rol dışı davranışlar göstermelerinde etkili olan birçok faktör bulunmaktadır bu faktörlerden birisi de kişilik özellikleridir. Kişilik, bireylerin davranışlarını kalıcı şekilde etkileyen, bireyin kendisi ve çevresiyle ilgili olarak gösterdiği süreklilik gösteren ve bireyin kendisine ait olan davranışlardır. Kişilik türlerinden birisi olan proaktif kişilik özelliklerine sahip bireyler genellikle hem örgüt içerisinde hem de özel hayatlarında aktif davranışlar gösteren bireylerdir yani bir olay veya durum karşısında sorumluluk almaktan çekinmeyen durumları ve koşulları iyileştirmeye yönelik olarak davranış gösteren bireylerdir. Proaktif kişilik özelliklerine sahip çalışanların göstermiş oldukları proaktif davranışlar sonucunda örgüt içerisinde girişimcilik, yenilikçi çalışma davranışı, çalışan hilelerinin azalması, kariyer çapasının oluşması, işbirlikçi çalışma davranışı ve iş performansının artması gibi birçok olumlu sonuçlar meydana gelmektedir. Meydana gelen bu olumlu sonuçlar örgütün daha etkin çalışmasına yardımcı olduğu gibi örgüt içerisindeki artan dayanışma ve huzur ortamı örgütü daha işlevsel ve daha çekici hale getirebilmektedir. Örgütsel vatandaşlık davranışının yüksek olduğu örgütler incelendiğinde çalışanların rol dışı davranışları gösterme oranların diğer örgütlere göre daha yüksek orada olduğu gözlenmiştir. Literatür de proaktif kişilik ve örgütsel vatandaşlık davranışı

¹ Bu çalışma, "Proaktif Kişilik ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Banka Çalışanları Üzerine Bir Araştırma" başlıklı Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan Yüksek Lisans tezini temel almaktadır.

arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmalar da göstermiştir ki iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı da finans sektöründe faaliyet gösteren banka çalışanlarının proaktif kişilik özelliklerinin örgütsel vatandaşlık davranışına etkilerinin ayrıntılı olarak incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Vatandaşlık Davranışı, Proaktif Kişilik, Proaktivite

11-17 YAŞ GRUBUNDAKİ GENÇLERİN METAFORİK YAKLAŞIMLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTE NEDİR VE NEDEN?

Gönül Tekkurşun Demir

Arş. Gör. Dr., Serbest araştırmacı

– 0000-0002-2451-5194

ÖZET

Çağımızın modern dünyasının değişen yaşam koşullarının, çevresel-sosyal etmenlerin ve teknolojik kolaylıkların günümüz gençlerinin fiziksel aktiviteye katılım düzeyini ve fiziksel aktiviteye yönelik görüşlerini olumsuz etkilemesi muhtemeldir. Kas ve eklemler aracılığıyla tüketilen enerji sonunda gerçekleşen, nefes alış verişteki hızı arttıran, kalp ritmini hızlandıran, farklı düzeyde yoğunluk, süre ve şiddetlerle sonuçlanan hareketler, fiziksel aktivite olarak tanımlanmaktadır. Bedendeki kasların kasılması sonucunda enerjinin harcanması ile hareket meydana gelir çıkar. Buna bedenin hareket etmesi veya fiziksel aktivite denmektedir. Kasların kasılmasıyla ortaya çıkan enerji harcanarak, beden farklı pozisyonlar alır ve fiziksel aktivite meydana gelir. Bu bağlamda mevcut araştırmada 11-17 yaş grubundaki gençlerin “fiziksel aktiviteye” yönelik metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, araştırma modellerinden nitel araştırma modelinden ve olgu bilim (metafor) deseninden yararlanılmıştır. Mevcut araştırmaya 11-17 yaş grubundan 72 lise öğrencisi dahil edilmiştir. Gönüllülük ilkesi doğrultusunda araştırmaya katılan katılımcıların 43’ü kız, 29’u ise erkektir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu bağlamda katılımcılar için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda “fiziksel aktivite...gibidir. Çünkü...” şeklinde açık uçlu bir ifade yer almıştır. Katılımcılardan fiziksel aktiviteyi bir şeye benzetmeleri ve bu şeye benzetme nedenini açıklamaları istenmiştir. Daha sonra katılımcıların benzetmelerinden oluşan metaforlar, benzer yönlerine göre tema ve kodlara ayrılmış, içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularında, yaşam kaynağı teması, yarar teması, gereksinim teması ve değer teması olmak üzere dört tema elde edilmiştir. Bu dört temanın üçü olumlu metaforlardan oluşurken, sadece gereksinim temasının olumsuz metaforlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların fiziksel aktiviteye yönelik metaforlarının % 80’inin olumlu, % 20’sinin ise olumsuz olduğu sonucunda varılmıştır. Katılımcı grubun yaşı dikkate alındığında, ruhsal, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan katılımcıların değişim ve gelişim döneminde olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu yaş grubundaki katılımcıların fiziksel aktiviteye yönelik metafor ve algılarının tamamının olumlu

olması, geleceğimizin sağlıklı toplum anlayışı ve hastalıklardan uzak yaşam alışkanlığı için gereklidir. Bu nedenle 11-17 yaş grubundaki gençlerin fiziksel aktiviteye yönelik olumlu görüşlerinin artırılması ve fiziksel aktiviteye katılımlarının desteklenmesi için okul, aile, MEB üçgeninde çeşitli projelerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Fiziksel aktivite, gençlerde fiziksel aktivite, metafor

SAĞLIK HABERLERİNE DUYULAN GÜVEN: Eskişehir İli Örneği

Halide Tırnova

(Yükseklisans öğrencisi)

Selçuk Üniversitesi

– 0000-0003-0597-2354

ÖZET

Sağlık, en temel insan haklarından biridir. Sağlık alanı ile alakalı haber üreten kişiler, bireylerin bilgi sahibi olmasını sağlayarak, sağlık hakkının korunması adına çalışmaktadırlar. Bu alanda deneyim sahibi ve uzman olan haberciler, sağlık alanı çalışanlarını ürettikleri haberin kaynağı olarak görmekte ve bu kaynaklardan edinilen bilgileri, okuyucunun anlayacağı dilde kamuoyuna aktarmaktadır. Aynı zamanda yenilikler hakkında halkı bilgilendirmeleri beklenir. Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda her geçen gün kendine daha geniş alan bulan sağlık haberciliği, insanların sağlıkla ilgili bilgi ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu bağlamda sağlık haberlerinin önem kazandığı şu son dönemde özellikle ortaya çıkan Covid-19 salgınının yeterince irdelenmemiş bir konu olması bu çalışmanın kapsamı oluşturmaktadır. İçinde bulunduğumuz bu süreçte tüm dünyanın etkilendiği ve ciddi anlamda sağlık sorununun olduğu hatta bazı ülkelerde sağlık sisteminin çöküşüne kadar giden bu durum, başta sağlık olmak üzere tüm yapıları etkilemiştir. Bu durum insan sağlığının korunması kadar yapılan haberler ile halkı doğru ve güvenilir olarak bilgilendirme adına önem kazanmıştır. Bu çalışmanın amacı; haber üreticilerinin Covid-19 sürecinde üretmiş oldukları haberlerde güven üretmek için ne tür uygulamalar ve stratejiler benimsediklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu sayede okuyucunun sağlık haberlerine duymuş olduğu güveni arttırmak mümkün olmaktadır. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma tasarımı kullanılmış ve Eskişehir ili yerel basınında çalışan haber üreticilerinin Covid-19 salgınının çıkışından bu yana kadar gelinen süreçte, ürettikleri haberlerde güven oluşturmak adına izledikleri yollar ve bu yollar aracılığı ile habere duyulan güvenin tesisi araştırılmıştır. Araştırmada saha çalışması yöntemi kullanılacak ve veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda Eskişehir ilinde görev yapan yirmi yerel muhabire önceden hazırlanmış olan yirmi bir soru aktarılmıştır. Mülakat sonucunda edinilen bilgiler ise muhabirlerin ürettikleri haberlerin güven üretimini sağlama açısından geleneksel habercilik anlayışından ayrılan noktalara sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler : Yerel Habercilik, Sağlık Haberciliği, Haberde güven, Güven Üretimi

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE OLAN KADINLARIN ROMANTİK İLİŞKİDE AKILCI OLMAYAN İNANÇLARI, BAĞLANMA STİLLERİ VE BABAYA BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Yunus Kaya

Aksaray Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-1665-0377

Rabiye Akın Işık

Hacettepe Üniversitesi

- ORCID ID: 0000-0002-0358-5425

ÖZET

Beliren yetişkinlik döneminde bireylerin yerine getirmesi gereken önemli gelişimsel sorumluluklardan biriside kaygı ve korku duymadan yöneliminin olduğu cinsiyet ile yakın ve duygusal bağların olduğu romantik ilişki kurabilmesidir. Ancak bireyler, zaman zaman romantik ilişkide kendi kimliğini ortaya koyma ve güvenli bağlanma sorunları yaşayarak romantik ilişkide temel duygusal ve ruhsal gereksinimlerinin karşılanmamasına, zorba ve şiddet içeren davranışlara, ilişki doyumunda sorunlara ve yalnızlığa neden olmaktadır. Romantik ilişkide güvene dayalı bağlar kurabilmek ve kendi kimliğini kaybetme kaygısı duymadan ilişki içerisinde olabilmede ebeveynlerle kurulan güvenli bağlanma davranışının önemi fazladır. Bu araştırma, beliren yetişkinlik döneminde olan kadınların romantik ilişkide akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve babaya bağlanma arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de yaşayan 18-29 yaş arasındaki kadınlar oluşturmuştur ve 2020 yılı Türkiye nüfus sayımı verilerine göre bu yaş aralığında 7.717.294 kadın bulunmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde evreni bilinen örnekleme hesabı yapılmış, %95 güvenilirlik ve %5 hata payıyla örnekleme 384 kişinin dahil edilmesi gerektiği bulunmuş ve bu araştırma 840 katılımcı ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri, Nisan 2021 ile Şubat 2022 tarihleri arasında, Tanıtıcı Özellikler Soru Formu, Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği, Yakın İlişkiler Yaşantı Envanteri ve Babanın Varlığı Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov Smirnov normallik testi ve ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma için İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan etik onay (2021/01-31) alınmıştır. Yakın İlişkiler Yaşantı Envanteri alt boyut puan ortalamaları Kaygılı Bağlanma için $61,26 \pm 19,29$ ve

Kaçınan Bağlanma için $64,03 \pm 15,87$ bulunmuştur. Romantik İlişkide Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği puan ortalaması $80,84 \pm 13,05$ olarak bulunurken, Babanın Varlığı Ölçeği puan ortalaması ise $214,01 \pm 58,97$ olarak bulunmuştur. Yakın İlişkilerde Kaygılı Bağlanma ile Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği arasında ($r = .49, p < 0,001$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken, Babanın Varlığı Ölçeği ile ($r = -.12, p < 0,001$) negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kaçınan Bağlanma ile Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği arasında ($r = .30, p < 0,001$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken, Babanın Varlığı Ölçeği ile aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ile Babanın Varlığı Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Babaya Bağlanma, Bağlanma Stilleri, Beliren Yetişkinlik, Romantik İlişki

BİLGİ İŞLEMSEL DÜŞÜNME İLE BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM MODÜLÜNÜN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Hamdiye Şeyma Serimer

Yıldız Teknik Üniversitesi

– 0000-0002-6126-5702

Elif Bahadır

Yıldız Teknik Üniversitesi

– 0000-0002-1154-5853

ÖZET

Yeni yüzyıl dijital keşifler ile somut olarak bir geçiş dönemi olmuştur. Bugünün dijital dünyası yeni bir varlık sahası olan “Bilgi İşlemsel Düşünme”; “BİD” kavramını ortaya çıkartmıştır. Aynı zamanda birçok verinin ilişkilendirilebilir olması, bilimsel normları veriler dünyası şeklinde genişletmiştir. Genel olarak teknolojik tutumun mesleki yeterlikler üzerindeki yadsınamaz etkisi göz önünde bulundurularak, teknoloji entegrasyonu için TPAB; teknolojik pedagojik alan bilgisi ışığında Bilgi İşlemsel Düşünmenin incelendiği, öğrencilerin akademik çalışmaya dönük olumlu teknolojik tutumlarının başarıyı da beraberinde getirdiği sonucuna varılan pek çok çalışma vardır. Öğretim tasarımı modellerinden ADDIE; çevrimiçi bir öğretim modülünün tasarım, uygulama ve değerlendirme süreçleri bir arada ve dört aşama içerisinde değerlendirildiğinden araştırmaya en uygun desen olarak iç içe karma desen seçilmiştir. Öksüz, Ak ve Uça (2009) geliştirdikleri Matematik Öğretiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Algı Ölçeği Yıldız Teknik Üniversitesi 2. Sınıf öğretmen adaylarına uygulanmıştır ve katılımcılar belirlenmiştir. Bu çalışmada tasarımında çoklu yöntem yaklaşımı tercih edilmiş ve bu anlamda birçok veri kaynağının ilişkili olarak kullanılması yoluyla üçgenleme süreci takip edilerek, geçerli ve güvenilirlikli bir öğretmen platformu oluşturulmuştur. Bu doğrultuda hazırlanan ders planı ve etkinlik geliştirme aşaması sunulacaktır. Hazırlanan aktivite ile BİD ders planları oluşturulacaktır ve notlanacaktır. Daha sonra İlköğretim Bilgi İşlemsel Düşünmeye yönelik örnek tasarlanmış ders planları sayesinde benzer şekilde tasarlanan ders planları iyileştirilecektir ve tekrar notlanacaktır. Böylece, ön test- son test sonuçları analiz edilecektir. Ders planının da bir parçası olan çevrimiçi görev esnasında ikili grup görüşmelerinde oluşan tasarım senaryosu için söylem analizi yapılacaktır. İnternet sitesindeki bilgi işlemsel görev,

öğretmenlere kaynak oluşturmak için tamamlanacaktır. Bu doğrultuda, ilköğretim matematik öğrencilerinin kullandıkları problem çözme stratejileri gelecek çalışmalarda değerlendirilebilir.

Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü “BİLGİ İŞLEMSEL DÜŞÜNME İLE BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM MODÜLÜNÜN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ” başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bilgi İşlemsel Düşünme, Öğretim Tasarımı, ADDIE, Teknoloji Entegrasyonu, TPAB.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE YÖNELİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Çağla Nur Özkan

Atatürk Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0002-6349-9692

Seda Okumuş

Atatürk Üniversitesi

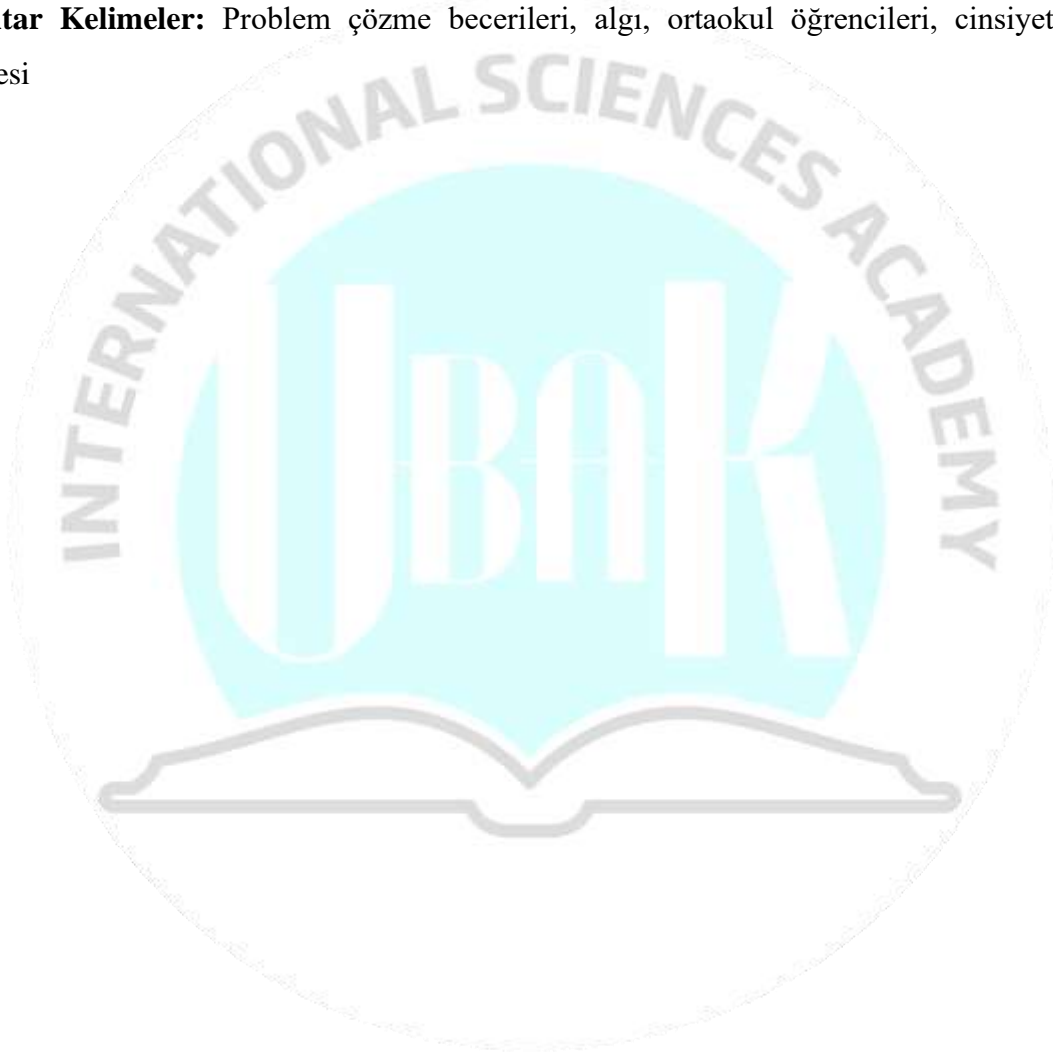
– ORCID ID: 0000-0001-6271-8278

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine yönelik algılarının sınıf değişkeni ve cinsiyet faktörleri bakımından değerlendirilmesidir. Bu nedenle araştırmanın amacına en uygun olacak şekilde nicel desenlerden tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Erzurum il merkezindeki farklı ortaokullarda öğrenim gören 240 ortaokul öğrencisi (5. sınıftan 60 ($n_1=60$), 6. sınıftan 60 ($n_2=60$), 7. sınıftan 59 ($n_3=59$) ve 8. sınıftan 61 ($n_4=61$) öğrenci) oluşturmuştur. Örneklem seçiminde rastgele okullardan veri toplandığı için rastgele örnekleme kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, İnel Ekici ve Balım'ın (2013) geliştirdiği Ortaokul Öğrencileri İçin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algı Ölçeği (PÇBAÖ) kullanılmıştır. PÇBAÖ beşli Likert tipinde, 22 maddeden oluşmakta ve bu maddelerin yedisi ters madde özelliğindedir. İnel Ekici ve Balım (2013) bu ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısını .88 olarak belirlemişlerdir. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği yeniden hesaplanmış ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı yine .88 olarak tespit edilmiştir. Verilerin analizi aşamasında öncelikle verilerin normalliği kontrol edilmiştir. Bunun için Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış ve çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Hem sınıf seviyesi değişkeni hem de cinsiyet değişkeni bakımından verilerde normal dağılıma uygun olmama durumu meydana geldiği için nonparametrik testler tercih edilmiştir. Buna göre istatistiksel analizlerde Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Ardından veriler sınıf ve cinsiyet değişkeni bakımından incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında, sınıf seviyesi bakımından tüm sınıfların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre öğrencilerin problem çözmeye yönelik algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>.05$) görülmüştür. Bununla birlikte

Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, 5. ve 6. sınıflar arasında 5. sınıflar lehine ve 5. ve 8. sınıflar arasında yine 5. sınıflar lehine anlamlı bir farklılık meydana çıkmıştır ($p < .05$). Cinsiyet değişkeni bakımından ölçekten elde edilen bulgulara bakıldığında ise kız ve erkek öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik algılarında gruplar arasında anlamlı bir farklılık ortaya konmamıştır ($p > .05$). Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik algılarının en yüksek 5. sınıflarda olduğu, cinsiyetin ise problem çözme becerilerine yönelik algıları etkilemediği çıkarımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Problem çözme becerileri, algı, ortaokul öğrencileri, cinsiyet, sınıf seviyesi

TÜRKİYE’DE KAMU BORÇLARININ ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Koray Doğanay

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

- 0000-0001-9693-3419

ÖZET

Borçlanma hem bugün hem de geçmişte kamu sektörü tarafından sıklıkla başvurulan bir finansman kaynağı olmuştur. Özellikle gelir düzeyinin ve tasarruf oranlarının düşük olduğu gelişmekte olan ülkelerde bütçe açıklarının ve yatırımların finansmanında borçlanmanın önemi daha da artmaktadır. Türkiye de tasarruf ve döviz açığını karşılamak, yatırımların ve bütçe açıklarının finansmanını sağlamak gibi amaçlarla sık sık borçlanma yoluna giden gelişmekte olan ülkeler arasında yer almaktadır. Borçlanma, bugün kamunun ihtiyaç duyduğu finansmanı sağlarken diğer taraftan da yatırımlar, toplam talep ve fiyatlar genel düzeyi gibi makroekonomik değişkenler üzerinde önemli etkilere sebebiyet vermektedir. Bu nedenle kamu borçlarının etkin yönetimi ve bunların ekonominin geneli üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkilerin minimize edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla gerek teorisyenler gerekse uygulamacılar borç yönetiminin etkinliği üzerine giderek daha fazla eğilmekte ve bu yönde çalışmalar yapmaktadırlar. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada 1980-2020 döneminde kamu borçlanmasının özel sektör yatırımları üzerindeki etkisinin ne yönde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda bir bağımsız dört bağımlı değişkenden oluşan bir ekonometrik model kurulmuştur. Modelde bağımsız değişken olarak özel sektör yatırımları; bağımlı değişkenler olarak ise kamu iç borç stoku, kamu dış borç stoku, enflasyon ve GSYİH değişkenleri kullanılmıştır. Tüm veriler yıllık olarak seçilmiş olup ardından tüm veriler GSYİH deflatörü vasıtasıyla reel hale getirilmiş ve logaritmaları alınmıştır. Daha sonra oluşturulan ekonometrik modelin test edilmesi aşamasına geçilmiş ve ARDL sınır testinin kullanılması kararlaştırılmıştır. Pesaran ve Shin tarafından geliştirilen ARDL sınır testi değişkenler arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkilerin tespit edilebilmesini sağlamaktadır. Sınır testinin seçilmesinde değişkenlerin düzeyde ve birinci farklarında durağan olup olmasına bakılmaksızın sınır testinin uygulanabilmesi ve küçük gözlem değerlerinde daha anlamlı sonuçlar vermesi gibi avantajları etkili olmuştur. ARDL sınır testi sonucunda kullanılan değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin bulunduğu ve tüm değişkenlerin uzun dönem katsayılarının anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kamu iç borçlanması ve GSYİH değişkenlerinin özel sektör yatırımlarını olumlu, kamu dış borç borçlanmasının ise olumsuz olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Enflasyon değişkeninin ise özel sektör yatırımları üzerindeki etkisinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yatırımlar, Kamu İç Borç Stoku, Kamu Dış Borç Stoku.

DEMOGRAFİK YAŞLANMA SÜRECİNDE BEŞERİ SERMAYE OLUŞUMU VE POZİTİF DIŞSALLIK SORUNU

Şenol ÖZTÜRK

Kırklareli Üniversitesi

- <https://orcid.org/0000-0002-0124-3130>

ÖZET

Sanayileşmiş batılı ülkelerde başlayan demografik dönüşüm süreci diğer gelişmekte olan ülkelerde de etkili olmakta ve bu sürecin son aşamasında meydana gelen nüfusun yaşlanması ülkelerin ekonomisi için ciddi risk potansiyeli sunmaktadır. Demografik yaşlanma sürecinde ücret gelirlerinin ve tasarrufların azalması sonucunda finansal piyasalarda durgunlaşma yaşanacağı, sağlık ve sosyal güvenlik alanındaki kamu harcamalarının artacağı, artan kamu harcamaları nedeniyle bütçe dengesinin bozulacağı ve borçlanmaların artacağı, çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfus içindeki oranının azalması sonucunda iş gücü piyasalarında işgücü açığının oluşması, yaşlanan işgücünün verimliliğinde düşüş ve tüketim kalıplarındaki değişme nedeniyle ekonomik büyümenin yavaşlayacağı öngörülmektedir.

Ülkeler nüfusun yaşlanmasını engellemek ve yaşlanmanın yol açtığı sorunları telafi etmek için başta doğum artışını teşvik edecek nitelikte aile ve işgücü piyasası politikaları ile yaşlı işgücü arzını ve verimliliğini artırmak için sağlık, eğitim, yaşam boyu öğrenme stratejileri, yaşlılar için daha sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturulması, emeklilik sistemlerinde maliyet azaltmaya yönelik reformlar ve işgücü göçünü kolaylaştırıcı düzenlemeler gibi politikaları hayata geçirmektedir. Diğer taraftan nüfus ve sosyal refah konusunda pro-natalist ve anti-natalist yaklaşımlar birbirine zıt öngörüler ortaya koymakla birlikte, doğurganlık oranlarını artırmak dışındaki politikaların etkinliği ise belirli nedenlerle sınırlılıklar ve belirsizlikler içermektedir.

Birçok çalışmada uygun şartlar gerçekleşmiş olsaydı ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısının artacağına ortaya konulmakta ve demografik geçiş kuramı kapsamında doğurganlık oranının azalmasının temel gerekçesi sahip olunan her bir çocuğun doğrudan ve dolaylı maliyeti ile açıklanmaktadır. Bu gerçeklikler göz önüne alındığında; doğrudan ve dolaylı bireysel maliyetlere katlanmaktan kaçınarak çocuk yetiştirmeyen ebeveynler karşısında, bireysel maliyete katlanarak beşerî sermaye niteliği yüksek çocuk yetiştirmek sosyal fayda-pozitif dışsallık olgusuna yol açan bir durum olarak görülmelidir. Bu durum özellikle kamusal çocuk ve aile yardımlarının ve eğitim sübvansiyonlarının yetersiz olduğu durumlarda daha olasıdır.

Literatürde yaşlanmaya karşı politikalar ele alınmakla birlikte, işgücünün yaşlanmasının bir kamusal mal olarak beşerî sermaye üretiminin sosyal fayda-pozitif dışsallık etkisini orantısız biçimde artırma ve bu sosyal faydanın kamu ekonomisindeki bedavacılık sorunu oluşturma boyutu çok fazla ilgi görmemektedir. Bu çalışma meselenin pozitif dışsallığın içselleştirilmesi boyutunu ele almakta ve bu konuda politika geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Demografik Yaşlanma, İşgücünün Yaşlanması, Beşerî Sermaye, Pozitif Dışsallık, Nüfus Politikası,

DÖVİZ KURU ve DIŞ TİCARET ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Zehra YOLOĞLU SERTER

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1896-2673

ÖZET

Küreselleşmenin etkisiyle ve uluslararası sınırların yok olmasıyla ülkeler içe dönük ekonomiden dışa dönük ekonomiye geçiş yapmışlardır. Üretim fazlası olan ülkeler yeni pazar arayışlarına yönelmişler ve uluslararası ticaret faaliyetlerinin gelişmesine yol açmışlardır. Bu ihtiyaçlar ve yenilikler uluslararası ticaret kavramını geliştirmiş ve önemini arttırmıştır. Uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte yabancı para birimlerine yönelik eğilimi de arttırmıştır. Döviz, ülkeler açısından yerli para biriminin başka bir ülke para birimi karşısındaki değeridir. Döviz, uluslararası ticarete kullanılmaktadır ve yerli para biriminin değerini etkilemektedir. Döviz kurunun yükselmesi yerli para biriminin değerini düşürürken, azalması yerel para biriminin değerini arttırmaktadır. Bu nedenle ithalat, ihracat, üretim ve tüketim açısından döviz oldukça önemli bir araçtır. Ödeme aracı olarak kullanılması, fiyat düzeylerinin ve maliyetlerin karşılaştırılmanın yapılabilmesi uluslararası ticaret açısından da oldukça önemlidir.

Bu çalışmada reel efektif döviz kuru ile ihracat, ithalat arasındaki ilişki 1995:01-2020:12 dönemi aylık verileri kullanılarak Granger nedensellik testi ile araştırılmıştır. Araştırmada ilk aşamada verilerin durağanlığının tespiti için ADF ve PP birim kök analizleri yapılmıştır. Eş bütünleşme ilişkisinin tespit edilebilmesi için Eangle- Granger analizi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki nedenselliği tespit etmek amacıyla Granger Nedensellik Analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda Eangle- Granger test sonuçlarına göre reel efektif döviz kuru ile ihracat ve ithalatın eş bütünleşik olmadığı tespit edilmiştir. Granger Nedensellik Analizi sonuçlarına göre reel efektif döviz kuru ve ithalat arasında tek yönlü bir nedensellik ilişkisi bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Döviz Kuru, Dış Ticaret, Nedensellik İlişkisi.

BLOK ZİNCİRİ TEKNOLOJİSİNDE AVANTAJ ve DEZAVANTAJLARIN İNCELENMESİ

Zehra YOLOĞLU SERTER

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1896-2673

ÖZET

Günümüzde gelişen teknoloji ve beraberinde gelen inovasyon sayesinde birçok alanda yenilik beraberinde gelmiştir. Bu teknoloji uygulamalarını yakından takip etmek ve sistemlerine entegre etmek devletler, şirketler, bireyler için oldukça önemli bir hal almıştır. Bu teknolojilerin her alanda uygulanabilir olması durumu da beraberinde pek çok avantaj ve dezavantajları beraberinde getirmektedir.

Gelişen teknolojiyle birlikte son dönemlerde özellikle tüm dünyanın ilgisini çeken blok zincir teknolojisi giderek önemi artan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece sanal para Bitcoin ile bağdaştırılan bir kavram olarak algılsa da incelendiğinde potansiyel olarak tüm sektörlerde uygulanabilecek bir teknolojik alt yapı olduğu söylenebilir. Uygulandığı sektörler incelendiğinde blok zinciri teknolojisinin araçları ortadan kaldıran ve güvenli, daha az maliyetli faaliyetlere imkan sağladığı bilinmektedir. Ancak işleyişinden bu yana bazı bireyler tarafından bir balon olarak nitelendirilmesi de sistemin her an yok olacağına yönelik beklentileri de beraberinde getirmiştir.

Blok zincir tabanlı teknolojinin tüm dünyada kullanımının artması için birtakım gereksinimler bulunmaktadır. Bu teknolojinin kullanım yaygınlığının artması için öncelikle tüm toplum, çevre ve ekonomi üzerinde olumlu etki yaratması ve bireyler tarafından kabul görmesi gerekmektedir. Teknolojideki tüm adımların şeffaf, hesap verilebilir ve gizlilik esasına göre ilerlemesi teknolojinin kabul edilmesini hızlandıran adımlardan olacaktır. Geleneksel yapıdan daha etkili ve verimli çözümler yaratarak teknolojinin ilerlemesine katkı sağlanmalıdır. Blok zinciri teknolojisi sadece finansal bir yapı değil, çok daha geniş bir uygulama alanına sahip ve pek çok sektöre de etki eden bir sistemdir. Bu teknolojinin sektörlerle entegre olması için birtakım avantajlar sağlaması gerekmektedir.

Blok zinciri teknolojisinin sağladığı avantajlar yanında sistemin çok karmaşık bir yapı içermesi ve standart bir yapının oluşturulamaması gibi birtakım sorunları da bulunmaktadır. Teknolojik alt yapı her geçen gün değişmekte ve blok zincir teknolojisinin de dünyada kabul edilebilirliğinin artması için bu teknolojinin gelişmeye ihtiyacı vardır. Ancak bazı sistemsel performans sorunları, kontrol riski, yüksek işlem maliyeti gibi sorunlar blok zinciri teknolojisinin risk seviyesini ve dezavantajlarını arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Blok Zinciri, Blok Zinciri Avantajları, Blok Zinciri Dezavantajları.

PREDICTING THE SUCCESS OF BANK TELEMARKETING USING ARTIFICIAL NEURAL NETWORK

Mokrane Selma

Abdelhamid Ibn Badis University of Mostaganem - Algeria

Abstract:

The shift towards decision making (DM) based on artificial intelligence (AI) techniques will change the way in which consumer markets and our societies function. Through AI, predictive analytics is being used by businesses to identify these patterns and major trends with the objective to improve the DM and influence future business outcomes. This paper proposes an Artificial Neural Network (ANN) approach to predict the success of telemarketing calls for selling bank long-term deposits. To validate the proposed model, we use the bank marketing data of 41188 phone calls. The ANN attains 98.93% of accuracy which outperforms other conventional classifiers and confirms that it is a credible and valuable approach for telemarketing campaign managers.

Keywords: Bank telemarketing, prediction, decision making, artificial intelligence, artificial neural network.

KÜLTÜREL SERMAYE KAYNAĞI OLARAK OKUL: İLKÖĞRETİM MÜFREDATI EKSENİNDE BİR ANALİZ

Evşen Altun-Aslan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-7703-1890

ÖZET

Kültürel sermaye kavramı, aile ve okulda içselleştirilen bilgi birikimi, eğitsel yetenekler ile birtakım unvanlara sahip olmayı anlatmaktadır. Pierre Bourdieu klasik sınıf tartışmaları karşısında salt ekonomik kaynaklara sahip olmaktan kaynaklı sınıfsal farklılıklara, sahip olunan kültürel kaynakları da eklemektedir. Buna göre ekonomik sermaye ile birlikte kültürel sermaye birikimi bireyin sınıfsal/toplumsal konumunu belirlemektedir. Sınıfsal konumlarımız bizi diğer bireylerden bir başka ifade ile genelden farklılaştıran/ayırıştırıcı birtakım özelliklere sahip olmakla ilgilidir. İşte bu noktada hangi kaynaklara sahip olduğumuz meselesi önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Pierre Bourdieu'ye göre toplumsal uzamda dört farklı sermaye kaynağı bulunmaktadır. Bunlar ekonomik, kültürel, toplumsal ve simgesel sermaye olarak karşımıza çıkar. İlk olarak bu sermayelerin hacmi bireyin toplumsal uzamdaki konumunu belirlerken, sınıf içi farklılaşmayı sağlayan kültürel ve ekonomik sermaye kaynaklarına sahiplikle ilgilidir. Bu ekseninde bireyler sınıfsal konumlarından hareketle bu kaynaklara yatırım yapmaktadırlar. Şüphesiz kültürel sermaye kaynaklarına olan yatırım bu noktada ayırt edici bir üstünlüğe sahiptir. Birtakım beğeni biçimlerini, yaşam tarzını belirleyen kültürel sermaye kaynakları aile ve okul olarak karşımıza çıkar. Aile kültürel sermayenin içselleştirilmesi sürecinde birincil bir aktör iken, okullar kültürel sermayenin yeniden üretimini sağlayan eğitim kurumları olarak ön plana çıkmaktadırlar. Okulda aile gibi bireye, birtakım beğeni biçimlerinin, tutum ve davranışların içselleştirilmesini ve sahip olduğu kaynaklarla yetenek ve beceri gelişimini sağlamaktadır. Bu nedenle okulların sahip olduğu kaynaklar kültürel sermaye kazanımı ve yeniden üretimi için oldukça önemlidir. Çocuklarının toplumsal konumlarını iyileştirmek veya korumak amacıyla kültürel sermaye kaynaklarından biri olan okula yatırım yapan aileler için artık okulların akademik eğitim dışında, müzik, sanat, spor gibi kültürel alanlarda sahip olduğu imkânlar önemli bir konu haline gelmiştir. Bu bağlamda aileler çocuklarının geleceklerinden kendilerini sorumlu tuttıkları için okulların müfredatları ile de ilgilenmektedirler. Bu ekseninde çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim kurumlarına yönelik hazırladığı müfredat programları analiz edilmektedir. Ancak çalışma akademik eğitimin dışında müzik, spor ve sanat alanında ders müfredatları ile kendini sınırlamaktadır. Çalışmadan nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Kültürel Sermaye, Eğitim, Müfredat

ENTELEKTÜEL SERMAYE BİLEŞENLERİNİN REKABET AVANTAJI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ¹

Yasin KILIÇLI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

0000-0001-7801-3168

ÖZET

Bilgi, patent, lisans, işletme hakkı, işletme unvanı, marka, telif hakkı ve iş süreçleri gibi maddi olmayan varlıklar çok sayıda işletme için değer yaratan entelektüel sermaye varlıklarıdır. Kuruluşların uzun vadede başarı sağlamaları, faaliyetlerine devam etmesi ve hayatta kalmaları için maddi olmayan varlıkların iyi ölçülmesi ve yönetilmesi gerekmektedir. Bulunduğu pazar veya sektörde rekabet avantajı arayan kuruluşlar kendilerini rakiplerinden ayırmak için sürekli olarak yeni stratejiler ve uygulamalar geliştirmektedirler. Bu uygulamalar ve stratejiler aynı zamanda işletmelere sürdürülebilir değerler üretmelerine olanak sağlamaktadır. Buradan hareketle, son yıllarda, işletmeler entelektüel sermayeyi rakiplerine göre bir rekabet avantajı kaynağı olarak görmektedirler. Entelektüel sermaye ve diğer maddi olmayan varlıkların yönetimi, işletmeler için ekonomik değer yaratma açısından hayati öneme sahip olan sürdürülebilir rekabet avantajı kaynaklarıdır. Dolayısıyla küresel iş dünyasında işletmelerin sahip oldukları entelektüel sermaye varlıkları işletmelere rekabet avantajı kazandırırken, aynı zamanda onların finansal olarak ta güçlü kalmasını sağlayan önemli unsurlardır.

Bu araştırmanın amacı, entelektüel sermaye bileşenleri (*beşeri sermaye, yapısal sermaye, ilişkisel sermaye*) ile rekabet avantajı arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve aynı zamanda entelektüel sermaye unsurlarının rekabet avantajı üzerindeki etkisini araştırmaktır. Araştırma kapsamında değerlendirilen veriler anket yoluyla toplanmıştır. Anket ölçeği, Sharabati vd. (2010) ve Jain vd. (2017) tarafından geliştirilen ve kullanılan ölçektir. Araştırmanın örneklemini, İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl yayınlanan ve yıl içinde toplamda net satış tutarına göre belirlenen “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO 500)” içerisinde yer alan 215 işletme oluşturmaktadır. Araştırmanın yönteminde, yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Analizlerde, değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek için SPSS 26 ve entelektüel sermaye bileşenlerinin rekabet avantajı üzerindeki etkisini incelemek için ise AMOS 24 istatistiksel programlar kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, entelektüel sermaye bileşenleri ile rekabet avantajı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, entelektüel sermaye bileşenlerinden, beşeri sermaye ve ilişkisel sermaye rekabet avantajını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilediği anlaşılmıştır. Diğer bir entelektüel sermaye bileşeni olan yapısal sermaye ise rekabet avantajını pozitif yönde fakat istatistiksel olarak anlamsız bir şekilde etkilediği analiz

¹ Bu özet Yasin KILIÇLI tarafından hazırlanan “Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Finansal Performans Üzerindeki Etkisi: Entelektüel Sermaye ile Rekabet Avantajının Aracılık Rolü” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

sonuçlarından anlaşılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen diğer bir bulgu ise R^2 değeridir. Bu değere göre, entelektüel sermaye bileşenleri rekabet avantajını yaklaşık %53 oranında açıkladığını söylemek mümkündür ($R^2=0,53$).

Anahtar Kelimeler: Entelektüel Sermaye, Rekabet Avantajı, Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM).

SAHİPLİK YAPISI, DENETİM KOMİTESİ ve YÖNETİM KURULU BÜYÜKLÜĞÜ'NÜN FİNANSAL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Yasin KILIÇLI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

– 0000-0001-7801-3168

Emrullah KIPÇAK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

-0000-0002-4543-9020

ÖZET

Kurumsal yönetim kavramına yönelik dünyada genel kabul görmüş tek bir tanım bulunmamaktadır. Dolayısıyla farklı araştırmacılar tarafından kurumsal yönetim kavramı ile ilgili çok sayıda tanım geliştirilmiş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Kurumsal yönetim basit bir tanımlamayla, bir şirketin tepesindeki yöneticilerin yönetim kurulu üyeleri tarafından kontrol edildiği, şirketlerin ne ölçüde açık ve dürüst bir şekilde yönetildiğini ifade eden bir kavramdır. Kurumsallığın özünde, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ve tüm paydaşların adil beklentilerini yerine getirebilme düşüncesi vardır. Şirketlerin şeffaflık ilkesi doğrultusunda hesap verilebilirliğini sağlayan kurumsal yönetim kavramı, içerisinde çok sayıda değişken barındırmaktadır. Sahiplik yapısı, yabancı sermaye oranı, yönetim kurulu bağımsız üye sayısı oranı, kadın üye sayısı, CEO ikiliği (duality), denetim komitesi, yönetim kurulu büyüklüğü, mülkiyet yapısı vb. çok sayıda değişkenden oluşmaktadır.

Bu çalışma kapsamında kurumsal yönetim unsurlarından, sahiplik yapısı, yönetim kurulu büyüklüğü ve denetim komitesi değişkenleri kullanılmıştır. Sahiplik yapısı, şirket sermayesi sağlayıcılarının kimler olduğunu ve şirketteki sermaye paylarının büyüklüğünü ifade eden bir kavramdır. Yönetim kurulu büyüklüğü, şirketlerin yönetim kurulundaki üye sayısını ifade eder. Büyük bir yönetim kurulu büyüklüğüne sahip şirketler, şirket yöneticileri üzerinde etkili bir denetime sahiptir. Denetim komitesi ise, denetim komitesinin gerçekleştirdiği yıllık toplantı sayısıdır. Denetim komitesinin rolü, şirketin dönemsel mali raporlarının kurumsal yönetim standartlarını karşılayıp karşılamadığının kontrolünü sağlamaktır.

Bu araştırmanın amacı, sahiplik yapısı, denetim komitesi ve yönetim kurulu büyüklüğü ile finansal performans göstergeleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve aynı zamanda bu değişkenlerin finansal performans üzerindeki etkisini araştırmaktır. Öz sermaye karlılığı (ROE) ve Tobin Q oranı finansal performans göstergeleri olarak kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Borsa İstanbul BIST-XTUMY endeksine kayıtlı ve finansal olmayan 240 işletme oluşturmaktadır. Araştırmanın yönteminde ise, korelasyon ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

Korelasyon analizleri sonucunda, sahiplik yapısı, yönetim kurulu büyüklüğü ile ROE arasında negatif fakat istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Denetim komitesi ile ROE arasında herhangi anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca, sahiplik yapısı, yönetim kurulu büyüklüğü ile Tobin Q oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ancak, denetim komitesi ile Tobin Q oranı arasında herhangi anlamlı bir ilişkinin olmadığı analiz sonucunda anlaşılmıştır.

Regresyon analizleri sonucunda, sahiplik yapısı ve denetim komitesi ROE üzerinde anlamlı bir etki sağlarken; yönetim kurulu büyüklüğünün ROE üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca sahiplik yapısı, yönetim kurulu büyüklüğü ve denetim komitesi ROE üzerinde yaklaşık %65 oranında açıklama gücüne sahip olduğu tespit edilmiştir ($R^2=0,651$). Tobin Q açısından bakıldığında ise, sahiplik yapısı ve yönetim kurulu büyüklüğü Tobin Q oranı üzerinde anlamlı bir etki sağlarken; denetim komitesinin Tobin Q üzerinde herhangi bir etki yaratmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca söz konusu değişkenlerin Tobin Q oranını %23 oranında açıkladığı anlaşılmıştır ($R^2=0,234$). Yapılan analizler sonucunda, sahiplik yapısı, yönetim kurulu büyüklüğü ve denetim komitesi değişkenlerinden sadece sahiplik yapısının finansal performans üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sahiplik Yapısı, Yönetim Kurulu Büyüklüğü, Denetim Komitesi, ROE, Tobin Q.

ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM VE ÖĞRENMEYİ GELİŞTİRME UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİNDEN BEKLEDİKLERİ EĞİTİMLER

Merve Gül Mazı¹

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- 0000-0002-4237-441X

Kamil Arif Kırkıç²

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- 0000-0002-8902-437X

Kadriye Gürdağ³

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- 0000-0002-5346-0516

ÖZET

Üniversiteler bünyesinde öğretim elemanlarına ve öğrencilere, öğrenme ve öğretimin verimliliği için çeşitli eğitimlerin düzenlenmesi fayda sağlayabilir. Araştırmanın amacı, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin öğretim ve öğrenmeyi geliştirme uygulama ve araştırma merkezinden almak istedikleri eğitimlerin neler olduğunun belirlenmesidir. Bu amaçla öğretim elemanları ve öğrencilere yönelik olmak üzere alınmak istenen eğitimlerin neler olduğunun belirlenmesi için iki adet anket hazırlanmıştır ve öğretim elemanlarına yönelik olan anket cevapları ile öğrencilere yönelik olan anket cevapları ayrı bir şekilde değerlendirilmiştir. Anketleri hazırlamadan önce ankette yer alacak eğitimleri belirlemek amacıyla öğretim elemanlarına e-posta yoluyla ve öğrencilere öğrenci sınıf gruplarından ulaşılarak almak istedikleri eğitimler sorulmuştur. Gelen cevaplar neticesinde araştırmacılar tarafından öğretim elemanlarına yönelik ve öğrencilere yönelik olmak üzere iki anket hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını “Öğretim Elemanlarına Yönelik Eğitim Önerilerini Belirleme Anketi” ile “Öğrencilere Yönelik Eğitim İhtiyacı Analizi İçin Anket” oluşturmaktadır. Çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde yer alan bir vakıf üniversitesinde gönüllü olarak katılım sağlayan öğretim elemanları ve öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya 60 öğretim elemanı ve 473 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan anket soruları aracılığıyla veriler toplanmıştır. Verilerin analizi Microsoft Excel programıyla yapılmıştır. Öğretim elemanlarına yönelik elde edilen veriler doğrultusunda; en çok alınmak istenen eğitimin “Uzaktan Öğretimde Ölçme Değerlendirme ve Yenilikçi Ölçme Değerlendirme Yaklaşımları” eğitimleri olduğu saptanmıştır. Bu eğitimlerin en çok seçilmesinin sebebi olarak uzaktan öğretim sürecinin devam etmesi ve geleneksel ölçme değerlendirme yaklaşımından çok yenilikçi yaklaşımları öğrenme isteği olabilir. Öğrencilere yönelik elde edilen veriler doğrultusunda; en çok alınmak istenen eğitimin “Stres Yönetimi” olduğu saptanmıştır. Buradan öğrencilerin stresi yönetmeyle ilgili sorun yaşadıkları ortaya çıkabilir. Bu tür eğitimler hazırlanarak öğrencilere destek olunabilir. Araştırma sonucunda; genel olarak bu çalışmanın öğretim elemanları ve öğrencilerin istekleri

dikkate alınarak yapılan bir çalışma olduğu için önemli çalışma olduğu söylenebilir ve belirtilmiş olan eğitimlerin dışında araştırma sonucunda çıkan diğer eğitimlerde ihtiyacı yönelik olarak verilebilir. Bundan sonraki yapılacak olan çalışmalarda bu konu desteklenerek öğretim elemanı ve öğrencilere yönelik çeşitli eğitimler düzenlenebilir. Ayrıca verilen eğitimlerin etkililiği nitel ve karma araştırma modelleri ile incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretme ve öğrenme merkezleri, öğretim ve öğrenmeyi geliştirme uygulama ve araştırma merkezi, öğretim elemanı, öğrenci, eğitim.

FRANSA EĞİTİM SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

İlyas KARA

Marmara Üniversitesi

– <https://orcid.org/0000-0002-1810-943X>

Ahmet İNANOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı

– <https://orcid.org/0000-0001-9993-0686>

ÖZET

İnsan, toplumsal bir varlıktır ve bu nedenle bireylerin içerisinde bulunduğu toplumda diğerleriyle uyumlu davranışlar sergileyebilmesinde eğitimin önemli bir yeri vardır. İnsan, her ne kadar belirli yeteneklere sahip olarak doğmuş olsa da yaşamını sağlıklı ve mutlu bir şekilde sürdürebilmesi için eğitilmesi gerektiği düşünülmüştür. Buna bağlı olarak eğitim, insanlık tarihi kadar eski bir kavram olarak daima toplumların gündeminde olmayı başarmıştır. Öte yandan toplumların yaşamlarını sürdürebilmeleri ve gelişim sağlayabilmeleri istendik yönde nesiller yetiştirebilmeleriyle yakından ilgilidir. Bu nedenle ülkeler, hedefledikleri ideal vatandaşları yetiştirebilmek ve toplumsal gelişimi sağlayabilmek için eğitimi bir araç olarak görüp eğitim sistemlerini geliştirmektedirler. Bunun yanı sıra ülkeler, hem toplumsal hem de küresel gelişmelere ve sorunlara bağlı olarak eğitim sistemlerini güncelleme ihtiyacı duymaktadırlar. Özellikle son dönemlerde toplumsal, siyasal, ekonomik ve sağlık gibi alanlara yönelik sorunların artması eğitim sistemlerinin daha fazla geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Ancak bunun sağlıklı ve verimli şekilde gerçekleştirilebilmesi, diğer ülkelerin özellikle de gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim sistemlerindeki gelişmelerin takip edilebilmesi ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle diğer ülkelerin eğitim sistemlerinin güncel durumunun araştırılarak incelenmesi, hem ülkenin eğitim sisteminin hem de ilgili alan yazının gelişimine katkıda bulunacaktır. Batı Avrupa ülkelerinden biri olan Fransa'da pek çok alanda Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinden biri olarak kabul edilmektedir. 1789 Fransız ihtilali ile demokrasi ve insan hakları konusunda küresel boyutta etkileri olan bu ülke, Türk eğitim sisteminin şekillenmesinde de etkili olmuştur. Dolayısıyla Fransa eğitim sisteminin güncel durumunun incelenmesi önemli görülmektedir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada da Fransa Eğitim

Sistemi'nin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada Fransa Eğitim Sistemi amaç, politika, eğitim sisteminin genel yapılanması ve süreç boyutu dâhilinde başlıklar halinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fransa, Eğitim Sistemi, Okul Öncesi Eğitim, İlkokul, Ortaokul, Lise, Yükseköğretim

İBTİDAİ SİNİFLƏRDƏ DİL QAYDALARI İLƏ BAĞLI MƏSƏLƏLƏR

Səfərəliyeva Fəridə Akif qızı

Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Xülasə

Dünyada təhsilin inteqrasiya olunduğu bir zamanda başqa fənn müəllimləri kimi Azərbaycan dili fənn müəllimi də öz fəaliyyətində dönüş yaratmalı, daha səmərəli metod, üsul və vasitələr tapmalıdır. Azərbaycan dili təlimində əsas məqsədə nail olmaq üçün şagirdlərin nitq inkişafının təmin olunması vacib hesab edilir. Ona görə də təlim prosesində şagirdlərin lüğət ehtiyatının zənginləşdirilməsi, cümlə qurmaq vərdişinin formalaşdırılması, rəbitəli nitq nümunələrinin hazırlanması mühüm istiqamətlər kimi diqqət mərkəzində saxlanılır.

Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi ümumtəhsil məktəblərində tədrisinin əsas məqsədi şagirdlərə dinləyib-anlama, danışma, oxu və yazı bacarıqları qazandırmaqla onların nitqini inkişaf etdirmək, şəxsiyyət kimi formalaşmalarına zəmin yaratmaqdan ibarətdir. Savadlı yazının təmin olunmasına maneə törədən cəhətlərdən biri mətnə yazılışı çətin sözlərin, ifadələrin işlənməsidirsə, digəri orfoepiya normaları arasında əhəmiyyətli dərəcədə fərqin olmasıdır. I sinifdən etibarən yazılışı tələffüzündən fərqlənməyən sözlərdən ibarət mətnlər üzrə işin aparılması şagirdlərin yorulmalarının qarşısını alır. Sonralar isə tədricən mətnlərin məzmununa yazılışı tələffüzündən fərqlənən sözlər, mənaca çətin söz və terminlər daxil olunur.

Şagirdlərin dilimizin qrammatik formalarını şüurlu dərk etmələri, onların lüğət ehtiyatını sürətlə mənimsəmələri üçün geniş imkanlar açır. Hər hansı qrammatik anlayış və terminin mənimsənilməsi lüğət ehtiyatının dəqiqləşdirilməsinə xidmət edir. Şagirdlər yalnız qrammatik qaydanın mənasını dərk etdikdə, onu müvafiq dil materialına aid edərək həmin sözlərlə ifadə etməyi bacardıqda anlayışı başa düşürlər. Bu isə dilin forması ilə məzmunu arasında asılılığın dərk olunması deməkdir.

Hər bir Azərbaycan dili dərsinin məqsədi tədris materialının yalnız nəzəri cəhətlərini şagirdlərə mənimsətmək deyil, həm də onun təcrübəyə - yazılı və şifahi nitqə tətbiqini öyrətməkdir. Qrammatik qaydaları mənimsəmə dilə yiyələnməni sürətləndirir, şagirdlərə düzgün və ifadəli oxumaq, savadlı yazmaq, fikri aydın, dəqiq ifadə etmək bacarıq və vərdişləri aşılamağa geniş imkanlar açır. Ona görə də Azərbaycan dili təlimi prosesində nəzəri məlumatların çatdırılması və onların praktikaya tətbiqi qarşılıqlı şəkildə getməli, bunlardan biri digərinin inkişafına təkan verməlidir.

Açar söz: ibtidai sinif, qrammatik qaydalar, metod və yollar

ISSUES RELATED TO LANGUAGE RULES IN PRIMARY SCHOOL

Summary

At a time when education is integrated in the world, the teacher of the Azerbaijani language, like other subject teachers, must make a turn in their activities, find more effective methods, techniques and tools. In order to achieve the main goal of teaching the Azerbaijani language, it is important to ensure the speech development of students. Therefore, in the process of learning, the enrichment of students' vocabulary, the formation of sentence construction skills, the development of coherent speech patterns are kept in the center of attention as important areas.

The main purpose of teaching the Azerbaijani language as a state language in secondary schools is to develop students' speech by giving them listening, speaking, reading and writing skills, and to create a basis for their formation as individuals. One of the obstacles to the provision of literate writing is the development of words and expressions that are difficult to write in the text, and the other is the significant difference between the norms of orthoepy. From the first grade onwards, working on texts that do not differ from the pronunciation of the spelling prevents students from getting tired. Later, words, phrases, and terms that are difficult to spell are gradually add to the text.

It opens up a wide range of opportunities for students consciously understanding the grammatical forms of our language, quickly master their vocabulary. Assimilation of any grammatical concept and term serves to clarify the vocabulary. Students understand a concept only when they understand the meaning of the grammatical rule and are able to express it in those words by referring it to the relevant language material. This means understanding the relationship between the form and content of language.

The purpose of each Azerbaijani language lesson is not only to teach students the theoretical aspects of the teaching material, but also to teach its application in practice - written and oral. Mastering grammatical rules accelerates language acquisition, opens up a wide range of opportunities for students to develop the skills and habits of reading correctly and expressively, writing competently, expressing ideas clearly and precisely. Therefore, in the process of teaching the Azerbaijani language, the delivery of theoretical information and their application in practice should go hand in hand, one of which should stimulate the development of the other.

Keywords: elementary school, grammar rules, methods and ways

HAREZMİ EĞİTİM MODELİ İLE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

Ahmet Tokmak

Milli Eğitim Bakanlığı

– [0000-0002-3902-5825](tel:0000-0002-3902-5825)

Prof. Dr. Ali Yılmaz

Marmara Üniversitesi

– [0000-0002-1810-943X](tel:0000-0002-1810-943X)

Doç. Dr. Mustafa Şeker

Yıldız Teknik Üniversitesi

– [0000-0002-6397-0579](tel:0000-0002-6397-0579)

ÖZET

Sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya başta olmak üzere farklı pek çok yaşam bilimini içine alan disiplinlerarası bir ders olarak değerlendirilmektedir. Eğitim programlarında yıllar içerisinde yaşanan dönüşüm Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde farklı öğretim yöntemlerinin kullanılması arayışını beraberinde getirmiştir. Bilgisayar teknolojileri, mühendislik kapsamında beceriler, tasarım odaklı düşünme, inovatif ve üretimsel bakış ile modellenen STEM eğitimi bu bağlamda küresel çapta eğitim ortamlarında yerini almayı başarmıştır.

İstanbul'da 2016 yılında gerçekleştirilen "Zihinden Makineye Bilgisayar Bilimleri ve Disiplinlerarası Eğitim" başlığıyla düzenlenen çalıştayda bir araya gelen 34 kişilik akademisyen ve öğretmenlerden oluşan grup STEM eğitimine alternatif olarak ele alınabilecek HAREZMİ Eğitim Modelinin temellerini atmışlardır. Pilot uygulama süreçleri, öğretmen eğitimleri, altyapı hazırlıkları sonunda öncelikle İstanbul genelinde uygulanan HAREZMİ eğitim modeli sonrasında ülke çapında yaygınlaştırılmıştır.

HAREZMİ eğitim modeli günlük yaşamda veya eğitim ortamlarında karşılaşılan herhangi bir problemin bilimsel araştırma süreçleri yürütülerek çözüme ulaştırılmasını hedeflemektedir. Öğrenci ve süreci yönetecek öğretmenlerin birlikte karar verdiği bir problemin çözüm aşamalarında farklı disiplinlerin işbirliği ile problemin çözümüne odaklanılır. Süreç adına karar verilen problemin çözümünde farklı disiplinlerin bir arada hareket ederek, bilgi işlemsel düşünme becerilerinin ve programlamanın kullanılması, robotik ve oyun tasarımlarının yapılması ve yaşam becerilerinin desteklenmesi beklenmektedir.

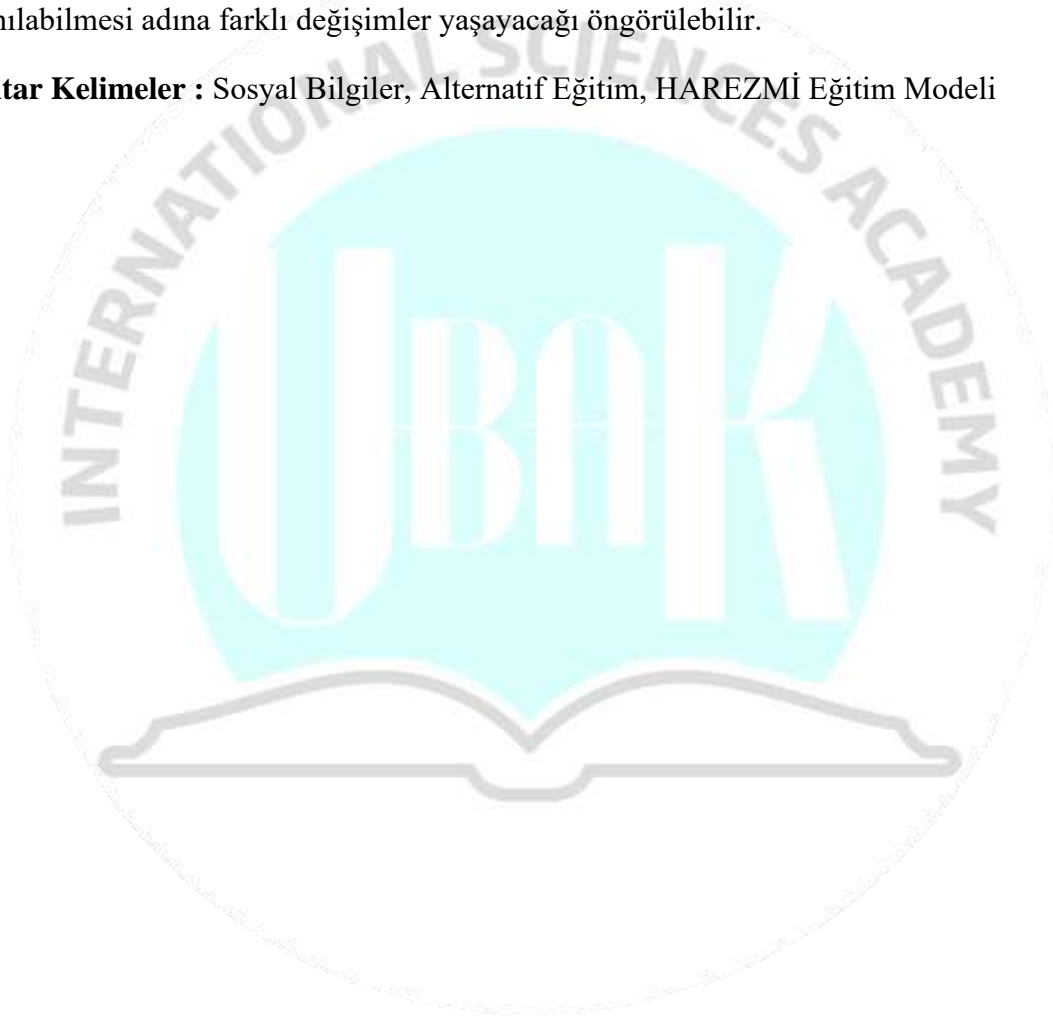
Bu çalışmada disiplinlerarası bir ders olan Sosyal bilgiler dersinde HAREZMİ eğitim modelinin kullanılarak ders içi öğretimin yapılması süreci araştırılmış ve bu sürecin öğrencilerin akademik başarılarına, üstbilişsel farkındalıklarına ve bilgi işlemsel düşünme becerisi öz yeterlik algılarına etkileri değerlendirilmiştir.

Milli eğitim bakanlığına bağlı bir devlet okulunda 7. sınıf öğrencileri ile yürütülen çalışmanın uygulama süreci 11 hafta devam etmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilerin aktif katılım

sağlayabileceği etkinlikler tasarlanmış, çalışma yaprakları hazırlanmıştır. Birden fazla disiplin öğretmenin birlikte yürüttüğü süreçte sosyal bilgiler öğretmeni ile birlikte bilişim teknolojileri, fen -teknoloji ve görsel sanatlar öğretmenleri sürece dahil olmuştur. Her etkinlik sonunda öğrenciler tarafından doldurulan öğrenci etkinlik günlükleri incelendiğinde; öğrencilerin HAREZMİ eğitim modelini farklı ve sıradışı olarak nitelendirdikleri, bu süreçte çok eğlendiklerini söyledikleri görülmüştür. Uygulama öğretmenleri; ders içinde genellikle pasif durumda olan öğrencilerin bile heyecanlı bir şekilde sürece dahil olmasının model için ayrı bir kazanım olduğunu belirtmişlerdir.

Yürütülen bu çalışma ve benzeri çalışmalar ile gelecek yıllarda HAREZMİ eğitim modelinin sadece ders dışı bir problemin çözümü sürecinde değil, ders içi öğretim metodu olarak kullanılabilmesi adına farklı değişimler yaşayacağı öngörülebilir.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Bilgiler, Alternatif Eğitim, HAREZMİ Eğitim Modeli

AKADEMİK NATIQLIYIN FUNKSIONAL SƏCİYYƏSİ

Professor, f.e.d İsmaylova Mirvari Abbas qızı

ADPU, Müasir Azərbaycan dili kafedrası

orcid: 0000-0002-2085-544X

Xülasə (Özet)

Məqalədə öz fəaliyyət dairəsinə görə geniş yayılmış akademik natiqliyin funksionallığı şərh olunur. Müasir dövrümüzdə akademik natiqliyin funksionallığını şərtləndirən fəaliyyət dairəsi kimi həm elmi müəssisələr, həm də tədris ocaqları nəzərdə tutulur. Akademik natiqlik öz dinləyicilərinə, auditoriyasına məqsədyönlü təsir edə bilən, bu və ya digər sahəyə aid biliklərin mənimsənilməsi və ya qavranılmasına kömək edən effektiv, peşəkar nitqin yaranma şəraiti və qanunauyğunluqlarını öyrənən sahəyə aid biliklər sistemi kimi daha geniş yayılmışdır. Mühazirə deyən müəllimin nitqi bütün dövrlərdə yüksək, ali, elitar (kübar) nitq mədəniyyəti nümunəsi hesab olunub. Akademik natiqliyin özünəməxsus böyük auditoriyası mövcuddur.

Ali məktəb müəllimi özünün nitq mədəniyyəti, nitqi, natiqlik məharətinin bütün parametrləri üzrə tələblərə cavab verən inkişaf etmiş dil kimliyi ilə başqalarından seçilməli, öz peşəkarlığı, yüksək mədəni ünsiyyəti ilə ali, elitar nitq mədəniyyətinə sahib olmalıdır. Ali məktəbdə peşəkar müəllim statusu qazanmaq istəyən hər bir kəs bu zirvəni fəth etməli, ya da bu zirvəyə çatmağa cəhd etməlidir. Ali məktəb müəlliminin dil kimliyi onun akademik natiqliyinin göstəricisidir. Akademik natiqlikmaksimal dərəcədə informativ, kifayət qədər elmi, eləcə də motivasiyaedici və inandırıcı olmalıdır. Lakin bu eyni zamanda müəllimin erudisiyasını, onun təfəkkürünü, nitqinin keyfiyyətini, anlaşılıqlı olmasını müəyyən edir. Pedaqoji təkmilləşmə - yalnız yeni metodikaların, klassik dərslərlərin, çoxəsrlik elmi məlumatların, nailiyyətlərin mənimsədilməsi demək deyil. Çox gözəl bir latın məsəli var: - "Docendo diskumus", yəni - "Öyrədərək özümüz öyrənirik" kəlamı hər bir müəllimin qızıl hərflərlə yazılmış devizi olmalıdır. Ali məktəb müəllimi öz pedaqoji fəaliyyəti prosesində bunu bir apriori (yəni təcrübədən asılı olmadan) kimi tez-tez xatırlamalıdır. Akademik natiqlik (burada monoloq) həm də elmi axtarışlar prosesidir. Təsadüfi deyil ki, məhz bu cür müəllimlər gələcəkdə ən yaxşı dərslərlərin müəllifləri olurlar. Və tələbələr bu prosesdə nə qədər yaxından iştirak etsələr, axtarışlar prosesində müəllimlə şərikli, orta fəaliyyət göstərsələr, problemlə nə qədər məlumatlı olsalar, özlərini bu prosesdə o qədər yaxından iştirak etmiş hiss edirlər. Bu zaman müəllimin auditoriyada nüfuzu bir o qədər yüksək olar. Müasir dövrümüzdə ritorika dərslərində tədris prosesində müəllim və tələbə arasında kommunikativliyin (ünsiyyətin) günün tələblərinə uyğun qurulmasına böyük önəm verilir. Bu prosesdə bir çox faktorlar diqqət mərkəzində olmalıdır: bura müəllim və tələbə arasında ünsiyyətin qurulmasının məqsəd və vəzifələrinin dərk olunması, nitqin hazırlanması, natiqin obrazı, dinləyicilərə emosional təsir etmək bacarığı, nitqin məzmunu, nitqin üslubu və kompozisiyası (sözlərin düzgün seçilməsi, tələffüz, fasilə, vurğu və s.), müəllimin obrazı, natiqlik məharəti, ünsiyyətə girmək, auditoriyanı duymaq, intellektual və emosional şərh etmək bacarığı və s. daxildir. Akademik natiqliyin ümumi qanunları: dialoqu ahəngdar edən

qanun, adresatın nitqin inkişafını izləyərək bələdçilik etməsi qanunu, məmnun olmaq, zövq almaq qanunu, ritorikanın əsas qanunları. Akademik natiqin peşəkar səriştəliliyinin komponentləri: dil səriştəliliyi, nitq səriştəliliyi, kommunikativlik səriştəlilik, etik səriştəlilik, natiqlik səriştəliliyi.

Açar sözlər: ali məktəb ritorikası, kommunikativ səriştəlilik, dil kimliyi, ortaqlıq, şəriklik

Функциональная характеристика академического ораторского искусства

Резюме

В статье раскрывается функциональность академической риторики, которая широко распространена по своему охвату. В современное время как научные учреждения, так и образовательные учреждения рассматриваются как сфера деятельности, определяющая функциональность академического ораторского искусства. Академическое ораторское искусство более широко используется как система полевых знаний, изучающая условия и закономерности эффективной, профессиональной речи, способная целенаправленно воздействовать на своих слушателей и слушателей, помогать им осваивать или осмысливать знания в той или иной области. Речь лектора всегда считалась образцом высокой, высокой, элитарной (аристократической) культуры речи. Существует большая аудитория академических спикеров.

Учитель высшей школы должен отличаться от других своей развитой языковой личностью, отвечающей требованиям по всем параметрам его речевой культуры, речи, ораторского мастерства, а также должен обладать более высокой, элитарной речевой культурой при своем профессионализме и высококультурное общение. Любой, кто хочет стать профессиональным учителем в высшей школе, должен покорить эту вершину или попытаться достичь ее. Языковая идентичность учителя высшей школы является показателем его академического красноречия. Академическая речь должна быть максимально информативной, достаточно научной, а также мотивирующей и убедительной. Но она же определяет и эрудицию учителя, его мышление, качество его речи, его понятность. Педагогическое совершенствование – это не только овладение новыми методами, классическими учебниками, многовековыми научными знаниями и достижениями. Есть красивая латинская пословица: - "Docendodiscimus", т.е. - "Мы учимся, обучая" должно быть девизом каждого учителя, написанным золотыми буквами. В процессе своей педагогической деятельности учитель вуза часто должен помнить об этом априори (т. е. независимо от опыта). Академическое ораторское искусство (здесь — монолог) — это тоже процесс научного исследования. Не случайно именно такие учителя станут в будущем авторами лучших учебников. И чем активнее студенты участвуют в этом процессе, чем больше они взаимодействуют с учителем в процессе поиска, чем больше они осознают проблему, тем более тесно они чувствуют себя

вовлеченными в процесс. В этом случае репутация преподавателя в аудитории будет настолько высока. В современных учебниках по риторике в учебном процессе большое значение придается налаживанию общения между учителем и учеником в соответствии с требованиями времени. В этом процессе необходимо учитывать множество факторов: понимание целей и задач общения учителя и студента, подготовку речи, образ оратора, умение эмоционально воздействовать на аудиторию, содержание речи, стиль речи и ее композицию (правильный выбор слов, произношение, пауза, акцент и др.), образ преподавателя, навыки публичных выступлений, умение общаться, слушать аудиторию, интеллектуально-эмоциональная интерпретация и др. включает в себя. Общие законы академического ораторского искусства: закон, гармонизирующий диалог, закон руководства адресатом путем следования за развитием речи, закон удовлетворения, закон риторики. Компоненты профессиональной компетентности академического оратора: языковая компетентность, речевая компетентность, коммуникативная компетентность, этическая компетентность, ораторская компетентность.

Ключевые слова: университетская риторика, коммуникативная компетенция, языковая идентичность, партнерство

FUNCTIONAL NATURE OF ACADEMIC ORATORY

Summary

The article explains the functionality of academic rhetoric, which is widespread in its scope. In modern times, both scientific institutions and educational institutions are considered as a sphere of activity that determines the functionality of academic oratory. Academic oratory is more widely used as a system of field knowledge that studies the conditions and patterns of effective, professional speech, which can purposefully influence its listeners and audience, help them to master or comprehend knowledge in one field or another. The lecturer's speech has always been considered an example of high, high, elite (aristocratic) speech culture. There is a large audience of academic speakers.

A high school teacher should be distinguished from others by his / her speech culture, developed language identity that meets the requirements on all parameters of speech, public speaking skills, and should have a high, elite speech culture with his / her professionalism and high cultural communication. Anyone who wants to become a professional teacher in high school must conquer this peak, or try to reach it. The language identity of a high school teacher is an indicator of his academic oratory. Academic speech should be as informative as possible, sufficiently scientific, as well as motivating and persuasive. But it also determines the teacher's erudition, his thinking, the quality of his speech, his comprehensibility. Pedagogical improvement is not just the mastery of new methods, classical textbooks, centuries-old scientific knowledge and achievements. There is a beautiful Latin proverb: -

"Docendodiscumus", ie - "We learn by teaching" should be the motto of every teacher written in golden letters. In the process of his pedagogical activity, a high school teacher should often remember this as an a priori (ie, regardless of experience). Academic oratory (monologue here) is also a process of scientific research. It is no coincidence that such teachers will be the authors of the best textbooks in the future. And the more closely students are involved in this process, the more they interact with the teacher in the search process, the more aware they are of the problem, the more closely they feel involved in the process. In this case, the teacher's reputation in the audience will be so high. In modern rhetoric textbooks, in the teaching process, great importance is attached to the establishment of communication between the teacher and the student in accordance with the requirements of the day. Many factors need to be considered in this process: understanding the goals and objectives of teacher-student communication, speech preparation, speaker image, ability to emotionally influence the audience, speech content, speech style and composition (correct word choice, pronunciation, pause, emphasis, etc.), teacher's image, public speaking skills, ability to communicate, listen to the audience, intellectual and emotional interpretation, etc. includes. General laws of academic oratory: the law that harmonizes dialogue, the law of guiding the addressee by following the development of speech, the law of satisfaction, the law of rhetoric. Components of professional competence of an academic speaker: language competence, speech competence, communicative competence, ethical competence, oratory competence.

Keywords: university rhetoric, communicative competence, language identity, partnership, partnership

THE IMPACT OF SCIENTIFIC CONTENT OF NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL ON DRAWING STYLE OF KINDERGARTEN CHILDREN

Ahmed Amin Mousa

Cairo University- Egypt

Mona Yacoub

Cairo University- Egypt

Abstract:

This study depends on tracking children style through what they have drawn after being introduced to 16 visual content through National Geographic Abu Dhabi Channel programs and the study of the changing features in their drawings before applying the visual act with them. The researchers used Goodenough-Harris Test to analyse children drawings and to extract the features which changed in their drawing before and after the visual content. The results showed a positive change especially in the shapes of animals and their properties. Children become more aware of animals' shapes. The study sample was 220 kindergarten children divided into 130 girls and 90 boys at the Orman Experimental Language School in Dokki, Giza, Egypt. The study results showed an improvement in children drawing with 85% than they were before watching videos.

Keywords: National Geographic, children drawing, kindergarten, Goodenough-Harris Test.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

MERVE BOZKURT

İstanbul Aydın Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-6907-169X

DOÇ. DR. SOMAYYEH SOYSAL

İstanbul Aydın Üniversitesi

- ORCID ID:0000-0002-9431-8081

ÖZET

Bu çalışma 2017 yılı ile 2021 yılları arasında yapılan okul öncesi eğitim ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirleme amacıyla yapılmıştır. Erken çocukluk yıllarının bireylerin tüm yaşamına etki eden kritik yıllar olması; bu alanda yapılan çalışmalar, verilen lisans ve lisansüstü eğitimin niteliklerini de önemli bir hale getirmiştir. Bu kritik yıllarda çocuklara etki eden iki önemli unsur; aile ve okul olmaktadır. Çocukları yetiştiren ebeveynlerin ve eğitimcilerin farkındalık sahibi, donanımlı bireyler olmaları, onların daha iyi yetişmiş bir şekilde hayatlarını sağlamalarına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle erken çocukluk yıllarında verilen eğitim ve lisansüstü çalışmalar oldukça önem göstermektedir. Çalışma 2017 ve 2021 yılları arasında yapılan tezlerden Ulusal Tez Merkezinden ‘okul öncesi’ anahtar kelimesi seçilmiş olup ulaşılan 764 tez incelenmiştir. Çalışmaya dahil edilen bütün tezlere “Tez Sınıflama Formu” kullanılarak doküman analizi yapılmıştır. “Tez Sınıflama Formu” yedi ana kısımdan oluşmaktadır. Tezin yapıldığı yıl, paradigma, anahtar kelime, araştırma desen/model, veri toplama biçimi ve veri kaynağı kitesi ve çalışma türü olmak üzere yedi başlıktır. Araştırma sonucunda tez türü kategorisinde en çok yüksek lisans tezi çalışıldığı, yıl kategorisinde en çok 2019 yılında tez yazıldığı, paradigma kategorisinde; nicel/ pozitivist paradigmanın en çok tercih edildiği, desen/model kategorisinde en çok tercih edilen modelin ilişkisel tarama modelinde çalışmalar olduğu, veri toplama biçimi kategorisinde birincil veri toplama şeklinin daha çok tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Hedef kitle kategorisinde en fazla öğretmenler seçilmiş olup, anahtar kelime kategorisinde ise “Erken çocukluk döneminde eğitim ve öğretim” ana teması en çok alt temayı içinde barındıran ana tema olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; araştırmacıların doktora programlarına katılımlarına olan teşvikin artabileceği, nitel/ yorumlamacı, karma/ pragmatizm yöntemlerini içeren çalışmaların daha artması, öğretmenler haricinde diğer hedef kitlelerin katılımı artarak bilginin çeşitlenmesine katkıda bulunabileceği, veri toplama araçlarının farklılaşabileceği çalışmalar ortaya konabilir. Erken çocukluk eğitimi hakkında çalışan araştırmacılara farklı bakış açıları gösterebilir.

Anahtar kelimeler: Okul Öncesi, Doküman Analizi, Lisansüstü Tezler, Türkiye

EĞİTİMİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Burcu GEZER ŞEN

Fırat Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0003-3782-2377

ÖZET

Etkililik kavramı, eğitim araştırmalarında birçok şekilde kullanılmaktadır. Eğitimsel etkililik, öğretimsel etkililik, okul etkinliği ve sistem etkinliği başta olmak üzere birçok kavramı kapsayan çok yönlü bir kavramdır. Eğitimsel etkililiğe ilişkin kuramsal yaklaşımlar, sistem, okul, sınıf, öğrenci ve öğretmen boyutları başta olmak üzere birçok faktörü ve bu faktörlerin birbirleriyle ilişkilerini konu almaktadır. Eğitimin niceliği önemli olmakla birlikte, eğitimin niteliği daha da önem taşır. Etkili eğitim ortamları, öğrencilerin her yönden gelişimini destekleme hedefine odaklanan ve bu hedefi gerçekleştirirken toplumun gelişimini de dikkate alan eğitim ortamlarıdır. Eğitim, bireylerin yaşam boyu gelişimlerinin desteklenmesinin yanı sıra topluma sağladığı faydalar bakımından da önemlidir. Toplum ve etkili okullar birbiriyle ilişkilidir. Toplumun öğrenme ilkeleri ve eğitime verdiği değer gibi faktörler hem öğretmen hem de öğrenci beklentilerinin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Okullar temelde toplumsal amaç ve ihtiyaçları karşılamak içindir. Bu amaç ve ihtiyaçlar zamana ve mekana göre değişmektedir. Bu nedenle, okul etkililiği üzerine yapılan araştırmalar her zaman yenilikçi ve gelişime açık bir yapıya sahiptir. Eğitimin etkililiği dinamik ve karmaşık bir kavramdır. Öğretme ve öğrenme, sürekli olarak değişen ihtiyaçlara ve fırsatlara uyum sağlayan dinamik süreçlerdir. Etkili eğitim ortamlarının sosyal değişimlere karşı etkili kalabilmeleri için değişimleri ve uyarlanmaları beklenir. Bu nedenle, etkili eğitim dinamik ve devam eden bir süreç olarak ele alınmalıdır. Eğitimin etkililiği hedefe yöneliktir ve mevcut kaynaklarla ilişkilidir. Eğitimin etkili olabilmesi için mevcut kaynakların, okul türü, öğrenci nitelikleri, öğretmen nitelikleri, okulların fiziki imkân ve donanımı ve sosyo-kültürel çevre gibi özelliklerin optimum düzeyde kullanılması gerekmektedir. Eğitimsel etkililik araştırmaları bazı okulların ve öğretmenlerin öğrenciler için daha iyi sonuçları teşvik etmede neden ve nasıl diğerlerinden daha etkili olduğunu açıklayan teoriler oluşturmaya çalışır. Eğitim sistemlerinin zayıf yönlerini tespit edebilen ve öğrenme ortamı ile ilgili politikalar geliştirebilen eğitim sistemleri daha başarılı olabilmektedir. Yapılan etkililik çalışmaları, öğrenci başarısı üzerindeki etkilerin çok boyutlu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada eğitimin etkililiğine ilişkin yaklaşımların tüm boyutlarıyla incelenmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitimin etkililiği, eğitimsel etkililik, etkili eğitim.

APPROACHES TO THE EFFICIENCY OF EDUCATION

ABSTRACT

The concept of effectiveness is used in many ways in educational research. Educational effectiveness is a multi-faceted concept that encompasses many concepts, especially instructional effectiveness, school effectiveness and system effectiveness. Theoretical approaches to educational effectiveness deal with many factors, especially the dimensions of the system, school, classroom, student and teacher, and the relations of these factors with each other. While the quantity of education is important, the quality of education is even more important. Effective educational environments are educational environments that focus on the goal of supporting the development of students in all aspects and take into account the development of the society while achieving this goal. Education is important in terms of the benefits it provides to society as well as supporting the lifelong development of individuals. Society and effective schools are interrelated. Factors such as the society's principles of learning and the value it places on education play an important role in shaping both teacher and student expectations. Schools are basically for meeting social purposes and needs. These goals and needs change according to time and place. For this reason, research on school effectiveness has always been innovative and open to improvement. The effectiveness of education is a dynamic and complex concept. Teaching and learning are dynamic processes that constantly adapt to changing needs and opportunities. Effective educational environments are expected to change and adapt in order to remain effective against social changes. Therefore, effective education should be considered as a dynamic and ongoing process. The effectiveness of training is goal-oriented and related to available resources. In order for education to be effective, the available resources, such as school type, student qualifications, teacher qualifications, physical facilities and equipment of schools, and socio-cultural environment should be used at an optimum level. Educational effectiveness research seeks to construct theories that explain why and how some schools and teachers are more effective than others in promoting better outcomes for students. Education systems that can identify the weaknesses of education systems and develop policies related to the learning environment can be more successful. Effectiveness studies reveal that the effects on student achievement are multidimensional. In this study, it is aimed to examine the approaches to the effectiveness of education in all its dimensions.

Keywords: Effectiveness of education, educational effectiveness, effective education.

FELSEFEDEKİ MİMEMİS KAVRAMI BAĞLAMINDA SİNEMADA ÖYKÜNME**Hüseyin Adem TÜLÜCE**

Çukurova Üniversitesi

– [0000-0003-3999-739X](https://doi.org/10.1501/0000-0003-3999-739X)**ÖZET**

Çalışmamızda sinemanın gerçekliği öykünme yolunu kullanarak nasıl bir şekilde ortaya çıkardığını çözümlenmeye çalıştık. Sinema, insanın gerçekliğini farklı yönlerden görüp bir öykünmenin yaratılmasını mümkün kılmaktadır. Bu yönüyle sinema, gerçekliği yeniden estetize ederek yeni bir gerçeklik yaratır. Sinemasal gerçeklik, gerçekliğe öykünmedir. Sinema gerçekliği kullanarak gerçekliğin ötesini imler. İnsan yaşamında genel olarak içsel ve dışsal gerçeklikler vardır. İçsel gerçeklik, insanın iç dünyasındaki psikolojik durumlarla ilgilidir. Dışsal gerçeklik ise toplum hayatındaki somut yansımalarıdır. Öykünme ve mimemis, sinemanın içsel ve dışsal gerçekliği bir kurgu ile yeniden yaratmasıdır. Böylece sinema hayatın öykülenmiş bir tekrarı olmaktadır. Hayattaki bir gerçekliğin sinemaya doğal biçimde yansıtılması onun başarısını gösterir. Hayattaki duygular belli bir sinematografiyle perdeye yansıtılır ve insana gerçeklik duygusu verilir. Öykünmenin derecesine göre gerçeklik duygusu şiddetli de olabilir zayıf da olabilir. Çalışmadaki amacımız sinemanın gerçekliği değiştiren, dönüştüren ve yaratan özelliğinin altını çizmektedir. Bu özellikler öykünmenin farklı yönlerine işaret ederler. Sinematografik öykünme, ne tamamıyla taklit ve temsildir ne de gerçekliğin belgesel benzer şekilde seyirciye ulaştırılmasıdır. Sinemadaki öykünme, taklit ve temsil yoluyla gerçekliğin bir benzerinin yaratılmasıdır. Öykünmeyle yaratılan bu gerçeklik sayesinde sinema, gerçekliğin ötesine geçme imkanını taşır. İnsan kendi doğal yetileri ve duyularıyla gerçekliğin ancak sınırlı bir kısmını tecrübe edebilir. Fakat günümüzde gerçeklikle kurulan temas, yapay zeka teknolojisi, internet ve çeşitli teknolojiler sayesinde oldukça genişledi ve derinleşti. İnsanın gözleri ve kulakları, geliştirilen görsel ve işitsel cihazların yardımı sayesinde olduğundan daha fazla gelişmiş ve bu özellikler bizi doğal kabiliyetlerimizin ötesine taşır hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler : Felsefe, Sinema, Mimemis, Öykünme.

ÖZNE-DENEYİM-HATIRA İLİŞKİSİNE**15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİ “YAŞAYANLARIN” GÖZÜNDEN BAKMAK****Rabia ZAMUR TUNCER**

İstanbul Üniversitesi

– ORCID ID: 0000-0001-9922-0334

ÖZET

Geçmişin, toplumun belleğinde yeniden yaşatılması ve canlı tutulması, Nora'nın “hafıza mekânları”nın da temelini oluşturmaktadır. Söz konusu temelin nasıl üretildiğini 15 Temmuz özelinde açıklığa kavuşturmak, Nora'nın hafıza mekânlarını anlamak için zaruridir. 15 Temmuz özelinde hafıza mekânlarının temel amacı darbe girişimini darbe girişimini sokakta ya da ekran başında deneyimleyen, bir başka deyişle, “yaşayanlar” ve “izleyenler” nezdinde canlı tutmak, medyanın bu mekânlara dair servis ettiği görüntülerle anlamsal/bağlamsal bir bağ kurulmasını sağlamak ve 15 Temmuz'a dair hatırlama sürecini canlı tutmaktır. Dolayısıyla bu canlılık ve kurulan bağ kendini hafıza mekânları ve medya üzerinden sürekli yeniden üretmekte ve zihinlerde mutlak bir gerçeklik olarak kendine daimi bir yer bulmaktadır. Darbe girişimini sokakta ya da ekran başında deneyimleyen kişiler açısından toplumsal bellek ve hafıza mekânı ilişkisinin, “yaşayanlar” ve “izleyenler” nezdinde hangi düzeyde karşılık bulduğunu, hangi tür anlamlar ve toplumsal özellikler içerdiğini, bellek – mekân, bellek – iktidar, iktidar – mekân ve iktidar – toplum ilişkileri bağlamında değişen iletişim koşulları ve araçları çerçevesinden incelemek, iletişim bilimi açısından da bir gereklilik ve önem arz etmektedir. Bu odak noktasından hareketle gerçekleştirilen çalışma, darbe girişiminin bu girişimi sokakta ya da ekran başında deneyimleyen katılımcıların bireysel hafızasında ne düzede karşılık bulduğunun görülmesi ve buna bağlı olarak da değişen toplumsal değerlerde, uzlaşma ve ayrışma noktalarının var olup olmadığını görebilmeyi amaçlamaktadır. Çalışmaya sokağa çıkanlar perspektifinden bakmak, 15 Temmuz'un deneyimleyen kişi için önemini ortaya koyan “deneyimleme”nin hafıza üzerindeki etki ve önemini kabul etmeyi gerektirir. 15 Temmuz gecesi sokağa çıkan katılımcılarda hafızanın geçmiş yaşanmışlıklarda kaydolması ve yaşanmışlıklarla ilişkilendirilerek hatırlanması 15 Temmuz'u algılama ve hatırlama biçimini etkilemektedir. Bu kapsamda, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine dayanan betimsel bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ise, sokağa çıkan katılımcıların

deneyimledikleri olaylar karşısında inşa edilen hafıza mekânlarına daha fazla anlam yükledikleri ve bu deneyimi bireysel anıları ile harmanlandıkları bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özne, deneyim, hafıza, 15 Temmuz darbe girişimi.

KÜLTÜREL DÖNÜŞ/COĞRAFI DÖNÜŞ: YENİ KÜLTÜREL COĞRAFYA**Miyase OKUR**

Marmara Üniversitesi

- ORCID: 0000-0002-6135-2224

Münür BİLGİLİ

Marmara Üniversitesi

- ORCID: 0000-0002-6841-4926

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, coğrafyanın kültürel dönüş ile geleneksel kültürel coğrafyadan yeni kültürel coğrafyaya dönüş yaptığını, bu dönüşle birlikte ortaya çıkan kültürel politikaları açıklamaktır. 1960'ların sonundan itibaren çok sayıda akademisyen, daha önce göz ardı edilen konulara, sorunlara karşı daha duyarlı hale gelmiştir. Örneğin, kadın hakları, eşcinsel hakları, ırkçılık karşıtı kampanyalar gibi toplumsal hareketlerde aktif ve ilham kaynağı olmuşlardır. Bu dönemde aktivistler, sosyal dışlanmanın sürdürülmesinde ve alternatif bakış açılarının marjinalleştirilmesinde özellikle kültürel normlara dikkat çekmişlerdir. Çünkü kültürel normlar feminist, eşcinsel hakları, ırkçı karşıtı kampanyaları provoke etmiş ve marjinalleştirmiştir. Dolayısıyla kültürel dönüş, 1980'lerin ortalarında beşeri ve sosyal bilimlerde gerçekleşen entelektüel değişimi ifade etmektedir. 1980'li yılların sonuna doğru İngiliz üniversitelerinde, coğrafi araştırmanın sosyal konulara ilgisi ve geleceğinin tartışılması, kültürel dönüşte ve yeni kültürel coğrafyanın gelişmesinde etkili olmuştur. Çünkü Carl Sauer tarafından Amerika'da kurulan geleneksel kültürel coğrafya tarihin, kırsalın yorumlanmasıyla sınırlı; kullandığı yöntem ve kavramların kültürle ilgili güncel konuların ele alınmasında aşırı betimleyici olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda geleneksel kültürel coğrafyacılar temsil, söylem, güç ilişkileri, sosyal dışlama ve eşitsizlikleri görmezden gelmişler, kültürü verili olarak kabul etmişlerdir. Ayrıca kültürel grupların etkilerini, faaliyetlerini öğrenmek için peyzajları sorunsuz bir şekilde okunabilecek, yorumlanabilecek olarak görmüşlerdir. Yeni kültürel coğrafyacılar, bu yaklaşımın sorunlu olduğunu, peyzajların kültürel olarak inşa edildiği temsil, söylem, sembol ve süreçleri görmezden geldiklerini belirtmişlerdir. Güç teorilerini içeren bir kültür teorisi istemiş, güç teorisi olmadan kültürün oluşturulduğunu anlamının zor olacağını düşünmüşlerdir. Bu nedenle yeni kültürel coğrafyacılar, çoğunlukla güç ve kültürel politika üzerinde durmuşlardır. Böylece, mekândaki toplumsal sorunlar daha görünür olmuştur. Dolayısıyla coğrafya cinsiyet, cinsellik, ırk, söylem, temsil, peyzaj, mekân, yer gibi kültürel konular, endişeler, teoriler, yöntemler ile meşgul olmuştur. Coğrafya, kültür konusundaki tartışmalara gömülmüş bir disiplin haline gelmiştir. Sonuç olarak, cinsiyet, cinsellik, ırk, yaş, engellilik doğal olmaktan çok toplumsal olarak inşa edilmiş ve olası toplumsal yeniden inşanın yeri olarak tanımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel dönüş, kültürel politika, yeni kültürel coğrafya

OĞUZ ATAY'IN UNUTULAN HİKÂYESİNDE PSİKANALİZME UZANAN FANTASTİK DOKU

Arş. Gör. Dr. Zehra Kaplan

Aksaray Üniversitesi

- ORCID: 0000-0003-0621-2269

ÖZET

Unutulan (1973), Oğuz Atay'ın hikâyelerini topladığı “Korkuyu Beklerken” adlı kitabının ikinci hikâyesidir. Hikâyede geçmişle hesaplaşmayı hep ötelemiş bir kadının benlik arayışı, ‘tavan arası’ metaforu üzerinden konu edilir. Dış gerçeklikten fantastik düzleme geçiş, metne anahtar kelime olarak yerleşmiş tavan arasına çıkma eylemiyle gerçekleşir. Tavan arası, kadın öznenin çıkmayı sürekli ertelediği, hesaplaşmaktan korktuğu, tozlanmasına ve örümcek ağlarıyla örülmesine seyirci kaldığı yeri, ‘bilinçaltı’ nı imler. İnsanın bilinçaltı tıpkı bir tavan arasına benzer. Tavan arası kullanılmayan, eskimiş, ihtiyaç duyulmayan eşyaların biriktirildiği, saklamaya yarayan kapalı bir alandır. Bilinçaltı ise insan zihninin kendini korumak adına baskıladığı duyuları sakladığı yerdir. Karakter odaklı bir anlatı akışının hâkim olduğu hikâyede geriye dönüşlerle anıları hatırlama, beklentiler ve hayal kırıklıkları, düşler ve sanrılar, öznenin tavan arasına çıkışı/bilinçaltını kurcalamasıyla başlar. Bilinç akışı yöntemiyle ve fantastik öğelerle bir yabancılaştırma yaratılırken baskılanmış duyular da dışarı vurulur. İlk olarak tavan arasında karşısına çıkan anne ve babasına ait eski fotoğraflar, sorunlu çocukluğuna ilişkin göndermeler taşır. Bu çerçevede bilinçaltında onu tutsak eden ilk yaşanmışlık, anne-babası arasındaki iletişimsizlik ve uzaklıktır. Kadın, çocuklukta baş edemediği bu olumsuz durumu sublime ederek (yücelterek) bilinçaltına kodlamıştır. Kadının baskıladığı ve yüzleşmekten korktuğu bir başka konu, geçmişte yaşadığı ilişkisi ve eski sevgilisiyle büyük bir nedene bağlayamasa da kopmalarıdır. Yaşadığı ilişkinin onda bıraktığı izler çok derindir ve ‘kendi tavan arasında’ tozlanmaya bırakmasında etkilidir. ‘Unutulan’ların yeniden hatırlanması oldukça travmatiktir. Bu noktada hikâyede alternatif düşsel bir gerçeklik yaratıldığı görülür. Olasılıklar üzerinden yeni zihinsel alanlar açılır ve metinde fantastik bir doku oluşur. Bu çalışma, hikâyede öne çıkan sembolik anlamlarla yüklü dış gerçeklik ve göndergelerden hareketle alternatif bir okuma yapmayı ve fantastik öğelerle örülü kurgunun olanak verdiği psikanalitik açılıma ulaşmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Unutulan, tavan arası, bilinçaltı, fantastik doku, psikanalizm

İNSANLARIN MƏNƏVİ DÜNYASI VƏ RƏNGLƏR

Şabanova Almaz

Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı

ÖZET

Rənglərin insanın həyatında rolu danılmazdır. Qədim zamanlardan hər bir rəngə müəyyən məna verilib. Dünyamızın rəngləri bizə təkcə psixoloji və emosional təsir etməklə qalmır, xarakter və sağlamlığımızda da iz qoyur. Rənglərin hər birinin öz mənası və insanlara təsir gücü vardır.

Qırmızı. Qırmızı rəngə üstünlük verən şəxslər fəal işgüzar, liderlik qabiliyyətlidir. Bu rəng cəsarətli, hökmlü, tez coşan insanların rəngidir.. Qırmızı sevinc, gözəllik, sevgi və həyat eşqinin simvolizə edir, digər tərəfdən isə ədavət, qisas, müharibə bildirir.

Qara. Güc və bağlılığı təmsil edir. Dünyanın əksər ölkələrində qara rəng matəm rəmzi sayılır. Qara rəngli geyimlərə üstünlük verən insanlara özünə qapalı, ciddi xarakterə malik şəxslər daxildir. Bizdə və qərbdə qara matəmi təmsil edərkən, Yaponiyada qara rəng xoşbəxtliyi simvolizə edir

Mavi . Bu rəngi çox vaxt sədaqət, etibar, məhəbbət simvolu hesab edirlər. Tədqiqatlar göstərir ki, mavi rəngə üstünlük verən adamlar sakit və sahmanlı olur, təmizliyi və saflığı təmsil edir.

Ağ. Azadlıq və istiqlalı bildirir. Bütün rənglərin sintezini təşkil edən ağ həm də ideal rəng hesab olunur. Bəzi ölkələrdə ağ rəng paklığı, bir sıra ölkələrdə isə ölümü simvolizə edir və matəm rəngidir. Ağ həm də xilaskar mənasını verir və buna görə də həkim xalası bu rəngdə olur.

Bənövşəyi. Qırmızı və mavinin qarışığıdır və bu rəngin müxtəlif yozumları var. Bənövşəyi həm də intihar edənlərin bəyəndiyi rəngdir. Geyimlərində bu rəngə üstünlük verən insanlar romantik, emosional olurlar.

Sarı. Ümid, nikbinlik, incəlik rəngidir. Sarı həm də xəstəlik, ölüm, o biri dünyanın rəngi olaraq qəbul edilir. Sarının digər rəmzi ayrılıqdır. Bəzi Asiya xalqlarında isə sarı rəng matəm, kədər rəngi hesab edilir. Sarı ayrıca qəmin və həsrətin rəngidir.

Açar sözlər: rəng,qırmızı, qara, mavi

COLORS AND THE SPIRITUAL WORLD OF PEOPLE

The role of colors in human life is undeniable. From ancient times, each color has a certain meaning. The colors of our world affect us not only psychologically and emotionally, but also in our character and health. Each color has its own meaning and impact on people. Black. Represents strength and commitment. In most parts of the world, black is a symbol of mourning. Among those who prefer black clothes, there are closed and serious people. While black represent mourning in our country and in the west, black in Japan symbolize happiness

Red. People who prefer red are active, business-minded and have leadership skills. This color is the color of brave, determined, quick-witted people. Red symbolize joy, beauty, love, and love of life, on the other hand, it symbolizes enmity, revenge, war.

Black. Represents strength and commitment. In most parts of the world, black is a symbol of mourning. Among those who prefer black clothes, there are closed and serious

people. While black represent mourning in our country and in the west, black in Japan symbolize happiness.

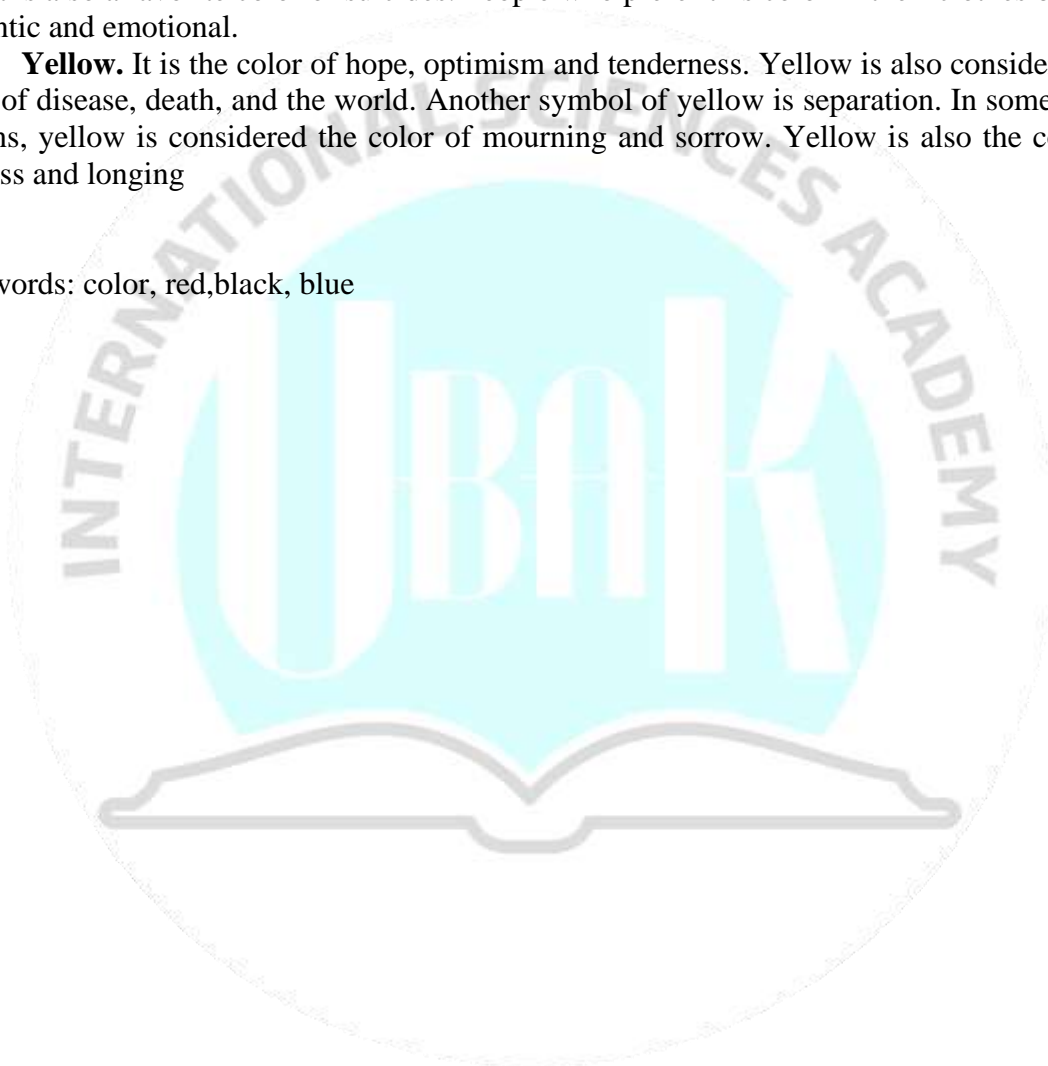
Blue. This color is often considered a symbol of loyalty, trust and love. Studies show that people who prefer blue tend to be calm and orderly, representing purity and purity.gown is this color

White. It signifies freedom and independence. White, which is a synthesis of all colors, is also considered an ideal color. In some countries, white symbolizes purity, and some countries, death and is the color of mourning. White also means savior and therefore the doctor's gown is this color.

Violet. It is a mixture of red and blue, and there are different interpretations of this color. Violet is also a favorite color of suicides. People who prefer this color in their clothes become romantic and emotional.

Yellow. It is the color of hope, optimism and tenderness. Yellow is also considered the color of disease, death, and the world. Another symbol of yellow is separation. In some Asian nations, yellow is considered the color of mourning and sorrow. Yellow is also the color of sadness and longing

Key words: color, red,black, blue

GEÇİŞ DÖNEMİ RİTÜELLERİNDE SÖYLENEN İLİŞKİ SÖZLERİNİN SÖZEDİMSSEL BAĞLAMDA İNCELENMESİ

Dr. Şahin BÜTÜNER

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

– 0000-0002-3801-7786

ÖZET

Atasözleri, deyimler, ikilemeler gibi kalıplaşmış kelime gruplarının dışında saygı, sevgi ve nezaket bildiren ilişki sözleri de kalıplaşmış sözler grubunda değerlendirilebilen sözlerdir. Bu sözler, Türk milletinin ilişkilerindeki nezaketi ve zarıflığı ifade eden, sosyal hayatın sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlayan, insanlar arasında sosyal akrabalık bağı oluşturan, Türklerin geleneksel dünya görüşü hakkında bilgi veren kültürel unsurlardır. Bir milletin günlük yaşamında kullandığı özlü söz ne kadar fazla ise o toplum, uygarlık alanında o kadar gelişmiştir. Türk kültürü bu özlü sözler açısından zengin bir millettir. Manevi değerlerin korunup saklanmasında, insan ilişkilerinin düzenlenmesinde ilişki sözleri çok önemli bir işlevi yerine getirmektedir. İnsanoğlunun hayatında önemli değişikliklerin olduğu üç önemli geçiş dönemi vardır: doğum, evlenme ve ölüm. Bu çalışmada çeşitli bilimsel çalışmalarda derlenen ilişki sözleri sözedimsel bağlamında incelenmiş ve yorumlanmıştır. İlişki sözlerinden hangisini ve neyi (anlam), ne zaman ve nerede (bağlam), nasıl ve niçin (işlev) kullanılacağı üzerinde sözedimsel bağlamda anlamsal, bağlamsal ve işlevsel rolü çözümlenmiştir. Sözedim kuramı üzerinden *doğum*, *evlenme*, *ölüm* ile ilgili geçiş dönemlerinde kullanılan ilişki sözleri anlamsal, bağlamsal ve işlevsel özellikleri yorumlandığında kültürel olarak çok önemli bilgiler sunmaktadır. İlişki sözleri, ifade ettiği birinci anlamın dışında bağlamına göre farklı anlamlar ve işlevleri de ifade etmektedir; sözü söyleyenin duygu, düşünce ve davranışlarını verirken aynı zamanda dinleyende de çeşitli düşünüş ve davranış biçimleri oluşturmaktadır. Geçiş dönemi süreci içerisinde bu sözler söyleyen ve dinleyende nasıl bir duygu, düşünce ve davranış değişikliği meydana getirmektedir? sorusu sözedimsel bağlamında yorumlanacaktır. İnsanoğlu, doğduğu andan itibaren belirli toplumsal örgütlenme değerlerinin içerisine katılmıştır ve yüzyıllardır süregelen belli kalıp sözler, süreç içerisinde ritüeller esnasında öğretilir. Kültür, bireyin davranışını sınırlandırır. İlişki sözleri de olumlu anlamlara sahip bir etken olarak bireyin neyi, ne zaman, nerede söyleyeceğini belirleyen kültürel bir değerdir. İnsanoğlu bazı kriz dönemlerinde ne yapacağını ne söyleyeceğini bilemediği hallerde bu sözleri kullanarak sevincini ve üzüntüsünü uygun bir şekilde paylaşmaktadır. İlişki sözleri, geçiş dönemi sürecinde, toplumun ve toplum içinde bulunan bireyin davranışlarını ve düşüncelerini düzenleyen ve yöneten temel unsurdur. İlişki sözleri, hazır söz kalıplarıdır ve bu sözler hazır bir şekilde toplum içinde kullanılarak kültürel bir süreklilik sağlamaktadır. İlişki sözleri, birer sosyal ilişki düzenleyen kalıplardır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, İlişki Sözleri, Sözeylem, Anlam, Bağlam, İşlev.

21. YÜZYIL MODERNİTESİNDE HEGEMONYA VE RIZA: ‘DON'T LOOK UP’ FİLMİ

Mehmet Fırat ÖZGÜR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
ORCID:0000-0003-0181-3874

Elif AYDIN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
ORCID:0000-0001-5667-9137

ÖZET

Amerika Birleşik Devletleri'nin, 45. Devlet Başkanı Donald John Trump'ın başkanlık döneminde, ülkesinde ve dünyada yol açtığı etkilerin siyasi ve kültürel alanda yankıları sürmektedir. Donald Trump dönemi, sosyal bilimler açısından 21. yüzyıl yönetim biçimlerini ele almak için önemli veriler sunmaktadır. Bu dönemde otoriter kapitalizm, popülizm, post-truth, rıza ve hegemonya kavramları, tartışmaların ve incelemelerin merkezine oturmuştur. Donald Trump'ın söylemleri ve politikaları, 2021 yapımlı *Don't Look Up* filmine konu edilmiştir. Film, Donald Trump döneminin ABD'nin toplumsal ve siyasal dönüşümüne etkilerini derlemekte, bunu izleyiciye Dünya'ya çarpmak üzere olan bir kuyruklu yıldız üzerinden aktarmaktadır.

Adam McKay yönetmenliğinde çekilen film, Netflix bünyesinde izleyiciye sunulmuştur. Trump döneminin bir yansıması olarak kurgulanan filmde, dünyanın sonunu getirecek bir kuyruklu yıldız tehlikesi gözlenmiş ve bunu fark eden bilim insanları, bu tehlikenin önlenilebilirliğini konuşmak üzere konuyu Beyaz Saray'a taşımışlardır. Fakat Beyaz Saray, bu kuyruklu yıldız politik ve ekonomik çıkarları doğrultusunda ele almıştır. Filmde kuyruklu yıldız karşı önlem alınması gerektiğini savunanlar ile kuyruklu yıldızdan ekonomik fayda sağlamak isteyen iki ayrı kutbun izlediği politika ve hegemonya mücadelesi anlatılmaktadır. Sosyal medyanın kullanım alışkanlıkları ve toplumsal gündeme etkileri, kapitalizmin bilim ve akademi ile ilişkisi, filmde dikkat çeken diğer bir konudur. ABD hükümetinin kuyruklu yıldız politikasına karşı aydınlar ve sivil toplum aracılığıyla kültürel mevzi kazanma çabası, kitleye otoriterleşme karşısında pasif direniş alanlarının etkin kullanımı üzerine de bir öneri sunmaktadır. İtalyan düşünür Antonio Gramsci'nin toplumsal mücadele alanına yerleştirdiği hegemonya, rıza ve mevzi kavramları, filmi incelemek için güncel tartışmalara konu edilen post-truth ve popülizm kavramlarını da kapsamakta, dolayısıyla daha merkezi bir inceleme alanına işaret etmektedir. Bu inceleme alanı, çalışmanın tartışma konusunu oluştururken amacını da açığa çıkarmaktadır. Gramsci'nin siyaset, kültür arasındaki stratejik bağlantıları açıkladığı kavramları, filme konu olan Trump döneminde somut bir yapılanmayla yeniden inşa edilmiştir. Filmde gösterilen olay ve durumları bu kavramlar üzerinden açıklamayı amaçlayan bu çalışmada, göstergebilimsel çözümleme yöntemi kullanılacak ve kuramsal çerçevesi Gramsci'nin Hegemonya kavramından yola çıkarak oluşturulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hegemonya, Medya, Organik Aydınlar, Don't Look Up, Donald Trump.

IDENTIFYING THE TRADITIONAL COLOR SCHEME IN DECORATIVE PATTERNS USED BY THE BAHNAR ETHNIC GROUP IN THE CENTRAL HIGHLANDS OF VIETNAM

Nguyen Viet Tan

FPT University, Vietnam

Abstract:

The Bahnar is one of 11 indigenous groups living in the Central Highlands of Vietnam. It is one among the four most popular groups in this area, including the Mnong who speak the same language of Mon Khmer family, while both groups of the Jrai and the Rhade belong to the Malayo-Polynesian language family. These groups once captured fertile plateaus, left their cultural and artistic heritage which affected the remaining small groups. Despite the difference in ethnic origins, these groups seem to share similar beliefs, customs and related folk arts after a very long time living beside each other. However, through an in-depth study, this paper points out the fact that the decorative patterns used by the Bahnar are different from the other ethnic groups, especially in color. Based on historical materials from the local museums and some studies in 1980s when all of the ethnic groups in this area had still lived in self-sufficient condition, this paper characterizes the traditional color scheme used by the Bahnar and identifies the difference in decorative motifs of this group compared to the others by pointing out they do not use green in their usual decorative patterns. Moreover, combined with some field surveys recently, through comparative analysis, it also discovers stylistic variations of these patterns in the process of cultural exchange with the other ethnic groups, both in and out of the region, in modern living conditions. This study helps to preserve and promote the traditional values and cultural identity of the Bahnar people in the Central Highlands of Vietnam, avoiding the fusion of styles among groups during the cultural exchange.

Keywords: Bahnar ethnic group, decorative patterns, the central highland of Vietnam, traditional color scheme.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MUSHAFLARDAKİ DEĞİŞİMLER ÜZERİNE

Dr. Hasan Yücel

Ankara Üniversitesi

– 0000-0002-1503-2799

ÖZET

Kur'an'ı Kerim Hz. Peygamber'in (sav) vefatının akabinde Hz. Ebû Bekir'in (ra) halifeliği esnasında iki kapak arasında toplanmıştır. Kur'an metninin iki kapak arasında yazılı olarak bir araya getirilmiş bu haline de *mushaf* adı verilmiştir. Hz. Osman'ın (ra) halifelik döneminde ise bu mushaf surelerin dizilişi, imla özellikleri gibi bazı hususlarda önemli düzenlemeler yapılarak yeniden imla ettirilmiştir. Elde edilen ve resmi mushaf olarak kabul edilen bu mushafa *İmam Mushaf* adı verilmiş ve çoğaltılarak İslam beldelerinin önde gelen merkez şehirlerine gönderilmiştir. Böylece dünyanın her yerinde müslümanların Kur'an okumada birliği sağlanmıştır. Elinizdeki çalışma, elimize ulaşan en eski mushaf veya mushaf parçalarından başlayarak (mevcut bilimsel verilere göre en eski mushaf parçaları, carbon-14 testi sonucu miladi 568-645 ile tarihlendirilen Birmingham Mushaf Varaklarıdır. Şu an Birmingham Üniversitesi, Cadbury Kütüphanesi, The Mingana Koleksiyonu, 1572a numarasında kayıtlıdır.) günümüze dek mushaflarda meydana gelen teknik ve sanatsal değişim ve dönüşümleri incelemektedir. Bu çerçevede nüzulünden bu yana her yüzyıldan en az bir adet olmak üzere günümüze dek yazılan mushaflar, yazılarındaki gelişme, ayetleri birbirinden ayıran fasılaların çeşitlenmesi ve kullanıma girmesi, secavend denilen durak işaretlerini içerip içermemesi gibi birtakım teknik yönleriyle karşılaştırmalı olarak gözden geçirilecektir. Ayrıca mushaflardaki sanatsal nitelikler (hat çeşidi, tezhip vb.) de benzer şekilde mukayese edilecektir. Öte yandan çalışma sadece yazma mushafları değil aynı zamanda matbanının icadı ile ortaya çıkan önemli basılı mushafları da aynı nazarla gözden geçirecektir. Neticede Kur'an-mushaf ayrımına dair bir farkındalık kazandırılmaya, ayrıca mushafın tarihsel gelişimi/dönüşümü gözler önüne serilmeye çalışılacaktır. Son olarak mushaf yazımında (yazısında, surelerin yazım biçiminde vb.) ne gibi yeniliklerin olabileceği, günümüz ilim adamlarının bu hususta ne gibi çabalarının olduğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler : Mushaf, Mushaf Tarihi, Kur'an, Hat, Elyazması Mushaflar, Basılı Mushaflar.

ÖLÜM ANLAYIŞI BAĞLAMINDA ARTHUR SCHOPENHAUER'İN DİN KARŞITLIĞI

Öğr. Gör. M. Ali YILDIZ

Muş Alparslan Üniversitesi

0000-0002-1737-6245

ÖZET

Arthur Schopenhauer dinlerle ilgili açık eleştirileriyle tanınan, keskin dilini her fırsatta dinlere yöneltmekten sakınmayan bir düşünürdür. Bu yüzden de genelde “ateist” olarak nitelendirilir. Hinduizmin kadim metinlerini temel kaynaklar olarak kabul etmiş olması bir yana, dinler karşısında Aydınlanma düşüncesinin bir tekrarı olarak nitelenemeyecek bir tavır sergilemiş olması da Schopenhauer için “ateist” nitelemesini kullanırken daha dikkatli olunması gerektiğini göstermektedir. İslam için “dinlerin en kötüsü” tespitini yapsa ve dinlere hasmane yaklaşımının altında Batı dünyasının Kilise’de cisimleşen tarihsel tecrübesi gibi yerel unsurlar bulunuyor olsa da daha önemli olarak onun varlık, yaşam ve özellikle de önü ve ardıyla birlikte ölümle ilgili düşüncelerinin bu din karşıtı tutumun en önemli gerekçesini sağladığı söylenebilir.

Schopenhauer kendi yaşam felsefesini, dinlerle etkileşim halinde gelişen klasik felsefelerdeki yaşam felsefeleriyle karşıtlık üzerine kurar. Kadim felsefelerde genelde insanın bir öze sahip olduğu, dünyada bedene bürünmüş olsa da aslolanın onun ruhsal doğası olduğu, insanın dünyadaki serüveninin -tanrısal olsun veya olmasın- bir anlamı ve amacı olduğu kabul edilir. Orta Çağ’ın din felsefelerinde bunlara ek olarak ölüm sonrası ebedi bir yaşamın bulunduğu ve bu öte yaşamın nasıl bir yaşam olacağına dünyadayken tanrısal buyruklara uygun yaşayıp yaşamamaya bağlı olduğu da vurgulanır. Schopenhauer’in din karşıtlığı da -başka kimi nedenlerle birlikte- bilhassa dinlerdeki bu yaşam ve ölüm anlayışından besleniyor görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din, Ölüm, İslam, Ateizm

FERHUNDE ERKİN'İN MÜZİK YAŞANTISINA GENEL BİR BAKIŞ**Demet AYDINLI GÜRLER**

Çankırı Karatekin Üniversitesi

– 0000-0002-0339-336X

ÖZET

Araştırmada öncelikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında müzik alanında yapılan atılımlardan bahsedilmiş ve bu süreçte Ferhunde Erkin'in sanatçı ve eğitimci yönüyle piyano alanına katkıları ele alınmıştır. Araştırmanın ilk kuşak sanatçıları tanıma ve Türkiye'de müzik alanında yaşanan gelişmelerin hangi aşamalardan geçtiğini ortaya koyma açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Türkiye'de piyano eğitiminin geçmişi 19. Yüzyıla uzanmakla beraber, yurt çapında yaygınlaşarak formel bir kimlik kazanması Cumhuriyet'ten sonra gerçekleşmiştir. Ferhunde Erkin, Cumhuriyet döneminde piyano eğitimi söz konusu olduğunda en önemli isimlerdendir. Erkin, ilk Türk kadın piyanist olarak, ülkemizde çoksesli müzik tarihinin dönüm noktalarından birisidir. Piyanist ve eğitimci olarak başarılı bir kariyer yürüten Erkin aynı zamanda, besteci olan eşi Ulvi Cemal Erkin ve iki çocuğuyla sürdürdüğü aile hayatı ile de toplumda “örnek kadın” figürü olmuştur. Bu aile aynı zamanda Ankara'da müzik kültürünün nüvesini oluşturmuştur. Erkin, başta eşi Ulvi Cemal Erkin olmak üzere çağdaş Türk bestecilerinin piyano eserlerinin ilk yorumlayıcısı olmuş, çok sonraları bu nedenle Sevda Cenap And Müzik Vakfı Onur Ödülü'ne değer bulunmuştur. Erkin hem solist hem eşlikçi olarak uzun bir konser kariyeri sürdürmüştür. Türkiye'de pek çok eserin ilk seslendirilmesini Erkin gerçekleştirmiştir. Ferhunde Erkin, Çağdaş Türk Müziğini benimseyen pek çok besteci, piyanist ve eğitimci yetiştirmiş, eğitim alanındaki çalışmalarıyla çağdaş Türk müziğinde yeni ufukların kapılarını aralamıştır. Cumhuriyet döneminin siyasi, ekonomik ve sosyal şartlarının oluşturduğu devingen konjonktür içinde Erkin, pek çok alanda öncülük ederek toplumsal algıyı çağdaş normlara uygun olarak biçimlendirme gücüne sahip çok yönlü bir Cumhuriyet dönemi kadın figürü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ferhunde Erkin, kültür sanat yaşamı içerisindeki ışıltılı varlığı ile Cumhuriyetin ilk yıllarında öncü bir kadın rol-model olmuştur. Ferhunde Erkin, başarılı bir konser sanatçısı ve müzik eğitimcisi olmanın ötesinde, çoksesli Türk müziğinin yaygınlaşmasına ve çağdaş ülkelerin düzeyine erişmesine önemli katkılar yapmış bir müzik neferidir.

Anahtar Kelimeler: Ferhunde Erkin, kadın piyanist, piyano eğitimi.

PERFORMANS SANATI ÇALIŞMALARINDA LİF SANATININ BİR İFADE BİÇİMİ OLARAK KULLANIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Cemal Meydan

Dokuz Eylül Üniversitesi

0000-0002-6185-0151

Gözde Ağca

Dokuz Eylül Üniversitesi

0000-0003-3268-6302

ÖZET

Plastik sanatlar içerisinde yer alan lif sanatı, zengin tekniği ve malzeme olanakları ile geniş bir anlatı alanı yaratmaktadır. 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısına kadar kendini iki boyutlu çalışmalar ile gösteren bu sanat sonrasında üç boyutlu özgün ve özgür çalışmalara kapılarını açmıştır. Kavramsal sanatın etkisi ile farklı sanat dallarında kendine yer bulan lif, lif sanatının disiplinler arası varlığının gelişmesi ve çeşitlenmesine katkıda bulunmuştur. Farklı birçok sanat akımı ile olduğu gibi lif sanatı bu dönemde performans sanatı ile ortak yaratımlarda bulunmuştur. Lif sanatı zengin teknik ve malzeme olanağı ile performans sanatı içerisinde değerlendirilen yaratımlara özgün bir ifade kazandırırken, performans sanatı lif sanatı çalışmalarında süreci eserden baskın kılmış ve meta boyutunun önüne geçmiştir.

Lif sanatının bir ifade aracı ya bir enstrüman olarak modern performans çalışmalarında kullanımının başlangıcı 1960'ları işaret etse de eserlerin zenginleşmesi ve çeşitlenmesi 21. Yüzyılın başlarına uzanmaktadır. Bu etkileşim dünya çapında Yoko Ono, Regina Frank, Anne Wilson, Beili Liu, Rachel Gomme, Ursula A. Johnson, Movana Chen, Bea Camacho, David Cata ve Leigh Magar gibi çeşitli sanatçıların eser verdiği bir alana dönüşmüştür. Çalışmalarında tekstil tekniklerinden örme, dokuma, dikiş, düğüm, baskı, boyama gibi teknikler üzerinde yoğunlaşan sanatçılar performanslarını gerçekleştirebilecekleri mekân tercihlerini kamuya açık alanlar, galeriler, ya da tiyatro sahnelerine yönlendirmiştir. Seçilen mekân performans tasarımının bir elemanı olarak kullanılmış ve seyircisi ile etkileşiminin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Yapılan çalışma kapsamında dünya çapından çeşitli sanatçıların 1960 sonrası performans çalışmalarında lif sanatının bir ifade biçimi olarak kullanımı; tema, tekstil tekniği, malzeme, mekân ve seyirci etkileşimi özellikleri ile listelenerek değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonuçları ile bağlantılı olarak lif sanatının performans yaratımları üzerindeki çeşitli yönleri ile tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lif Sanatı, Performans Sanatı, Feminist Sanat, Tasarım ve İfade

RESSAM FRIDA KAHLO’NUN OTOPORTELERİNDE ACININ İZLERİ

Arş. Gör. Eda Seda TOSUN

Giresun Üniversitesi Görele Güzel Sanatlar Fakültesi

– 0000-0002-1170-7664

ÖZET

Ressam Frida Kahlo’nun; asıl adı Magdalena Carmen Frida Kahlo Calderon’dur. Frida 1907 yılında Meksika’da dünyaya geldi. 20.yüzyıl ressamı olan Frida Sürrealist olarak anılsa da bunu kabul etmedi. Frida’yı tanımlayan acı ve kesin gerçeklik kelimeleridir. Frida yaşadığı fiziksel ve psikolojik sıkıntılardan beslenerek sanat hayatında önemli bir noktaya geldi. Frida’nın altı yaşında çocuk felci geçirmesi sonucunda bir bacağı zarar gördü. Bu yaşanan durum Frida’nın sanatına yansıyan acının başlangıcı oldu. Bu duruma rağmen Frida Ulusal Hazırlık Okulu’nda okudu. Okul sayesinde sanat, edebiyat ve felsefe gibi alanlara yöneldi. Frida henüz on yedi yaşındayken geçirdiği trafik kazası sonucunda sol kalçasının ağır hasar görmesi sebebiyle defalarca ameliyat masasına yatmak zorunda kaldı. Frida’nın felç olan bacağı kesilmiştir. Frida bu kadar yaşadığı acıları yatağa bağlı olduğu dönemde resim yaparak hafifletmeye çalışmıştı. Frida’nın 143 eserinin 55’i otoportreden oluşmaktadır. Frida’nın yatağa bağlı olduğu dönemlerde tavanda asılı olan ayna sanatçının otoportreler yapmasına aracı olmuştu. Frida’nın yapmış olduğu otoportreleri, günlük hayatının aynadaki yansımasını resmetti. Frida’nın özel hayatındaki değişen duygu durumları ve hayata tutunmak için sarf ettiği çaba sanatına da yansımıştı. Bu bağlamda; bir kadın ressam olarak Frida resim sanatına karşı duyduğu vazgeçilmez isteği, bir ömür süren acı onu sonsuz bir hazla hayata bağlayan tutkusu için ilham kaynağı olur. Frida’nın resimlerinde ki dinamik ve tamamlanmamış parçaların bütünü olarak kimliği yeniden aktive etmektedir. Bunu yaparken de, kendisinin yaşadığı ve deneyimlediği dolayısıyla öznelliğini bulabileceği, farklı kültürel içerikleri eserlerine katarak dinamizmi yakalar. Bu çalışmanın amacı, Frida’nın yaşadığı acıların otoportrelerine yansıyan izlerini ortaya koymaktır. Frida’nın otoportrelerinin bir kısmı ile sınırlandırıldı. Frida otoportrelerin de psikolojik olarak adlandırabileceğimiz güçlü bir çağrışım içerisinde içsel bir anlatım iletmeyi de başarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürrealizm, Otoportre, Acı, Resim

SUMMARY

Painter Frida Kahlo; Her real name is Magdalena Carmen Frida Kahlo Calderon. Frida was born in Mexico in 1907. Although Frida, a 20th century painter, was referred to as a Surrealist, she did not accept this. Pain and absolute truth are the words that define Frida. Frida came to an important point in her art life by feeding off her physical and psychological problems. One of her legs was damaged as a result of Frida's stroke at the age of six. This situation was the beginning of the pain reflected in Frida's art. Despite this situation, Frida studied at the National Preparatory School. Thanks to school, she turned to fields such as art, literature and philosophy. Frida had to lie on the operating table many times because her left hip was severely damaged as a result of a traffic accident when she was only seventeen. Frida's paralyzed leg was amputated. Frida tried to alleviate the pain she experienced by painting while she was tied to the bed. 55 of Frida's 143 works are self-portraits. During the period when Frida was tied to the bed, the mirror hanging on the ceiling helped the artist make self-portraits. She painted the self-portraits of Frida, the reflection of her daily life in the mirror. The changing emotional states of Frida in her private life and her efforts to hold on to life were also reflected in her art. In this context; As a woman painter, Frida becomes an inspiration for her indispensable desire for painting, her passion that connects her to life with an endless pleasure, a lifetime of pain. It reactivates the identity as the whole of dynamic and incomplete parts in Frida's paintings. While doing this, he captures the dynamism by incorporating different cultural contents into his works, which he has lived and experienced and therefore can find his subjectivity. The aim of this study is to reveal the traces of Frida's sufferings reflected in her self-portraits. Limited to some of Frida's self-portraits. Frida also manages to convey an inner expression within a strong connotation that we can call psychological in her self-portraits.

Keywords: Surrealism, Self-Portrait, Pain, Painting,

TÜRK MÜZİĞİ KEMAN EĞİTİMİ İÇİN BESTELENMİŞ ÖZGÜN SAZ ESERLERİ İLE İLGİLİ BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hakan BAŞ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

– 0000-0002-7156-4466

ÖZET

Keman eğitiminde tonal uygulamaların yanı sıra makamsal uygulamaların da kullanılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda Türk müziği keman eğitiminde kullanılabilir, keman çalma becerilerini geliştirmeye yönelik, yay tekniklerini içeren, içerisinde eser ile ilgili kazandırılmak istenen nazari bilgilerin bulunduğu kaynakların sayı bakımından yetersiz olduğuna dair veriler elde edilmiştir. Bu çalışmada, araştırmacının konservatuvarlarda eğitim gören öğrencilere yönelik, Acemaşîrân, Rast, Sûzinâk ve Hicaz makamlarının seyir özelliklerini kullanarak Türk müziği keman eğitimi ve diğer Türk müziği çalgıları için bestelemiş olduğu, Türk müziğinde küçük peşrev olarak nitelendirilen dört adet özgün saz eseri (medhâl) incelenmiştir. Araştırmada nitel verilerin incelenmesine yönelik olarak betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Literatürde var olan durum tespiti çalışmalarından hareketle yapılan bu çalışmada keman için yazılmış dört adet Türk müziği saz eseriyle alana katkı yapmak amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik yazılan saz eserleri sayesinde Türk müziği keman eğitiminde bir farklılık oluşturmak istenmiştir. Türk müziği keman eğitimindeki ihtiyaca yönelik gerçekleştirilen bu çalışma, bu alana farklı bir bakış açısı getirmesi ve bu çalgının eğitiminde kullanılabilir ana kaynak/yardımcı kaynak oluşturması bakımından önemli görülmektedir. Bu çalışmada, Türk müziği keman eğitimi için bestelenen medhâl formundaki eserlerde farklı geçki, çeşni ve kalışların yapıldığı, eserlerde iki farklı yay tekniği kullanıldığı, nüans işaretlerinin kullanıldığı, eserlerin bölüm olarak iki hâne ve bir mülâzime olarak bestelendiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Türk müziği keman eğitimine katkı sağlayacak, farklı makamlarda ve formlarda bestelenecek saz eserleriyle bu alana katkı sağlanması önerilmektedir. Ayrıca bestelenen eserler farklı yay teknikleriyle, nüanslarla, tempolarla ve akordlarla icra edilebilir. Türk müziği keman eğitiminin daha ileri seviyelere gelebilmesi adına benzer çalışmalar yapılması ve desteklenmesi önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Müziği, Keman, Keman Eğitimi, Türk Müziği Besteciliği, Medhâl.

KAPI TOKMAKLARININ İŞLEVLERİ VE GÖRSEL/FORMAL OLARAK İNCELENMESİ

Uzm. SEVGİ ÖZKIYIKCI

Yakın Doğu Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0002-2478-8942

Doç. Dr. YÜCEL YAZGIN

Yakın Doğu Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-3489-771X

ÖZET

Bu araştırmada, Kuzey Kıbrıs, Cunda Adası ve Gaziantep'te, günümüze kadar gelebilmiş kapı tokmakları, sanatsal ve bilimsel birer öge olarak incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan kapı tokmaklarının bir kısmı bulunduğu bölgelerde, kendi ortamında korunarak yaşam süresi uzatılmıştır. Bir kısmı ise ilgisizlik sonucunda geçen zamanın olumsuz etkileri ile yok olmanın eşiğindedir. Yapılan araştırmada tokmakların tarih bilgisine ulaşılamamıştır. Araştırmada tokmakların sahip olduğu form, figür, şekil, yapımlarında kullanılan malzemeler ve uygulama teknikleri incelenmiştir. Geçmişten izler ile insanlığın yaşam şekillerine dair bilgiler sunan, mimari değer bir parçası olan kapı tokmaklarının önemi ve gizemi araştırılmıştır. Mimari yapılarda kullanılan, önemli mimari detaylardan olan kapı tokmakları bulunduğu dönemin etkisini almış ve günümüze taşımış önemli ürünlerdir. Döneminin en etkili buluşu olan kapı tokmakları, kapı üzerinde birer işaretleyici, tanımlayıcı ve haberci özelliklerinin olduğu, kişileri güvenli ortamda ve çevresiyle sözsüz iletişimde tuttuğu belirlenmiştir. Şekil, boyut, ses ve tasarım özelliklerine göre anlamlara sahip olan kapı tokmakları, kullanılacağı konuma uygun tercih edildiği belirlenmiştir. Kullanıldığı konumdaki kişilerin sosyo-ekonomik durumunu, medeni halini, cinsiyetini, kültürel yapı, inanışlar ve yaşam biçimini tanımladığı saptanmıştır. Tokmakların sahip oldukları form ve tasarım ile yaptıkları dönemin sanat görüşü ve teknolojisi hakkında da bilgiler yansıttığı gözlemlenmiştir. Amaçlı örnekleme oluşturan bölgelerde tokmakların konumu, biçimi ile kültürel değerlerin, yaşam biçimlerinin ve amaçlarının birbirine benzer değerler taşıdığı belirlenmiştir. Kapı tokmakları hakkında yazılmış kitap ve araştırmanın sınırlı olması araştırma sürecini önemli seviyede etkilemiştir. Çok azının günümüze kadar gelebilmiş olması tokmakların yeterince korunmadığını göstermektedir. Amaç olarak, incelenen bu bölgeler için, kaybolmaya yüz tutmuş kapı tokmakları ile ilgili kültürel mirası canlı tutmak, geleceğe bilimsel bir kaynak sunmak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kapı tokmağı, Tokmak kültürü, Stilize tokmaklar, Tokmak figürleri.

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN GEREĞİ OLARAK 21. YY BECERİLERİ**Dr. Öğr. Üyesi Süheyla Erikli**

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0002-5817-6469

Pınar Salih

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-1069-5777

ÖZET

İlk kez 2011 yılında Hannover Fuarında gündeme gelen ve küresel değer zincirinin nasıl düzenleneceğini anlatmak amacıyla kullanılan Endüstri 4.0 veya bir diğer adıyla 4. sanayi devrimi, önceki devrimlerden farklı olarak çok daha hızlı ve çok daha geniş ölçekte bir dönüşümü tanımlamaktadır. Söz konusu devrim ile yapay zekâ, akıllı robotlar, bulut teknolojileri, nesnelerin interneti gibi birçok yeni kavram literatüre girerek ülke ekonomilerinin öncelikli gündem maddesi haline gelmiştir. 2019 yılının Mart ayında ilan edilen Covid-19 pandemisi ise dijital ekonomiye geçiş sürecini hızlandırmıştır. Bu dönemde tele-çalışma, uzaktan öğrenme, teletıp ve diğer çevrimiçi hizmetlerin kullanımı yaygınlaşmış, teknolojiye veya gerekli altyapıya sahip olmayan bölgeler ise dezavantajlı hale gelmiştir.

Dijital dönüşüm, sürdürülebilir ekonominin verimliliği ve etkinliği üzerinde pozitif bir etki yaratmakla birlikte aynı zamanda işgücü piyasasında önemli dönüşümlere yol açmaktadır. Bu süreç yeni meslekler yaratmasının yanı sıra bazı mesleklerin revize edilmesini gerekli kılmaktadır. Dönüşüme uyum sağlayamayan veya dönüşümün gerisinde kalan ülkelerde ve bazı sektörlerde ise “dijital boşluk” sorunu ortaya çıkmaktadır. İşgücü açısından sorunun üstesinden gelinmesinde 21. yüzyıl becerilerine sahip olmak belirleyici olmaktadır. Bir diğer ifade ile çalışanların gerekli becerilere sahip olarak yeniden vasıflandırılması gerekmektedir. Nitekim Dünya Ekonomik Forumu’nun 2020 yılı raporuna göre şirketler, çalışanlarının yaklaşık olarak yüzde 40’ının altı aya kadar becerilerini güncellemeleri gerektiğini bildirmiş, şirketlerin %94’ü ise çalışanların yeni beceriler kazanmaları gerektiğini belirtmiştir.

Bu çalışmanın amacı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Ekonomik Forumu (WEF) ve Dünya Bankası (WB) başta olmak üzere çeşitli uluslararası kuruluş raporlarından yararlanarak dijital ekonominin işgücü piyasasında yarattığı değişime değinerek gelişmekte olan ekonomilerin bu dönüşümün gerisinde kalmaması için oluşturmaları gereken politika önlemlerine yer vermektir.

Anahtar Kelimeler: Dijital dönüşüm, işgücü piyasası, beceriler

ÇAĞDAŞ DİJİTAL SANAT

Mehmet Akif Özdal

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

, 0000-0003-3148-8988

ÖZET

Günümüze kadar döneminin üslubunu taklit eden sanat, insan doğası ve çağın getirileri çerçevesinde kültür, teknoloji ve bilim ile beraber şekillenmiş ve kendini yenilemiştir. U kapsamda dönemimizdeki. Yeni iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, bilgi akış yönünü değiştirmiş ve sanat sınırlarını teknoloji aracılığı ile çağımızda geliştirmiştir. Farklı bir deyişle Sanat, teknoloji ile melezleştiği nesnesini tamamen dijital imgelere bırakmıştır. ve İzleyici artık teknoloji kullanıcısı olarak, belli bir teknik altyapıya sahip, eserin bir parçası ve bir nevi üreticisi haline gelmiş ve. Elektronik ortamda üretilen sanat olarak tanımlanabilen dijital sanat, çağdaş bilgiyi, bakışı ve şuuru, teknolojiye ilişik teorileri ve kavramlarını değiştirmiş ve dönüştürmüştür.

Tarihsel süreçte Çağın gereksinimleri dahilinde farklılaşan sanat ve estetik kavramına baktığımızda ise Sanatın ve estetiğin tanımını yapmak hiç bir dönem tam olarak mümkün olmamıştır. Her gün taze besin isteyen seyirci; artık hiç bir şeyin saklanmadığı ortamlarda bireyler arasındaki sınırı aşmış, büyük şehrin kabaresi içinde modernleşen dünyada bireyin yalnızlığından, topluma karşı yabancılaşmaktan şikayet eder olmuştur. İşte bu insan-makine iletişim ve bilgi aktarımı içinde, dünya ve birey arasındaki bağlantılar kurulan yeni bilinç ile sanatçı, eser ve izleyici arasında oluşan ilişkiler düzeyi de tamamen bu devamlılıkla değişmiştir. Ve Dijital sanat, her yeni gelişen sanat biçiminde olduğu gibi benzer biçimde geniş bir bağlamda ve çoklu bakışı tercih eden uzun müddetli çalışmalarla sanatçılar tarafından çağın getirileri dahilinde tanımlanmaya ve sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda yapılmakta olan bu çalışma dijital sanatın kavramsal ve teorik olarak anlamlandırılabilirliğini incelemesi ile birlikte. Kaynak tarama ile yapılandırılmış ve mantıksal akıl yürütme yöntemi kullanılarak, Bu Konuda geçmiş süreçte yapılmış olan veri taramalarının açıklanmasıyla sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital, çağdaş, sanat, teknoloji, resim

CONTEMPORARY DIGITAL ART

ABSTRACT

Art, which imitates the style of its era to the present day, has been shaped and renewed together with culture, technology and science within the framework of human nature and the benefits of the era. In this context, our period. The spread of new communication technologies has changed the direction of information flow and improved the boundaries of art in our time through technology. In other words, Art has left its object, which it has hybridized with technology, entirely to digital images. and the viewer has become a part of the work and a kind of producer, and, now, as a user of technology, has a certain technical infrastructure. Digital art, which can be defined as art produced in an electronic environment, has changed and transformed contemporary knowledge, view and consciousness, theories and concepts related to technology.

When we look at the concept of art and aesthetics that has become different within the requirements of the Era in the historical process, it has never been possible to define art and aesthetics for a period of time. The audience, who wants fresh food every day, has crossed the border between individuals in environments where nothing is stored anymore, decays about the loneliness of the individual and the alienation of society in a modernized world in the cabaret of a big city. This human-machine communication and information transfer in the world and established links with a new awareness between the individual, the artist, the work and the level of relationship that occurs between the viewer to the continuum has been changed completely. Digital art, each new art forms emerging in a broad context and multi similarly as in work by artists who prefer the benefits of the era with the look of long muddetli was tried to be defined and classified. In this context, this study is carried out together with the study of the conceptual and theoretical meaning of digital art. It is structured by source scanning and using the logical reasoning method, resulting in the disclosure of data scans that have been performed in the past process on this issue.

Keywords: Digital, contemporary, art, rechnology, painting

BAROK DÖNEMİ “GECE NÖBETİ” İSİMLİ YAPITIN SANATSAL ELEŞTİRİSİ

Mehmet Akif Özdal

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

, 0000-0003-3148-8988

ÖZET

Eleştiri kelimesi günlük yaşamda genellikle olumsuz fikirleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Ya da olumlu eleştiri, olumsuz eleştiri olmak üzere ikiye ayrılarak kullanıldığını çoğu zaman görmekteyiz. Gerçekte eleştiri bir tespittir. Herhangi bir şey hakkında farklı parametrelerden hareketle bir fikir ortaya koymanın yöntemidir. Sanata ilişkin değerlerin dogmatik ve skolastik anlayıştan uzaklaşarak kişiselleşmeye ve özgürleşmeye başlamasına paralel olarak eleştiri de gelişmeye başlamıştır. Bu bağlamda Tarihsel süreç içerisinde birçok sanatçı eleştiri adına önemli katkılarda bulunmuştur. Modern anlayışta baktığımızda ise eleştirinin kaynağı 17. ve 18. yüzyıllarda sanat akademilerinin kurulmasına dayanması ile birlikte. Sanata ilişkin eğitim süreçlerinin aynı zamanda kendini sorgulamayı da beraberinde getirmekte olduğunu görmemiz ile birlikte. Sanat olgusuna ilişkin eleştirinin sanat bilimine ilişkin donanımın biçimlendirdiği profile sahip olanlar tarafından eleştirel ve objektif bakış açısı çerçevesinde yapılmaktadır. Bu kapsamda Yapılmış olan araştırmada ise, dönemine damga vurmuş bir ressam olan Rembrandt'ın, günümüzde ülkesinin ulusal bir eseri olma özelliğini kazanmış "Gece Nöbeti" isimli eserine eleştirel bir açıdan bakıp yeni bir inceleme yapılmıştır. Araştırma, bilimsel araştırma yaklaşımlarından nitel araştırmanın tümevarım yönteminden ve veri toplama yöntemine göre konuyla alakalı, tez, yayın, video belgesel, kitap vb. den yararlanılarak hazırlanmıştır. Toplanan veriler detaylandırılırken, ihtiyaç duyulduğunda Erwin Panofsky'nin "İkonografik Sanat Eleştirisi" yönteminden de yararlanılmıştır. Araştırma döneminin öncesinde veya döneminde yapılan diğer benzer eserlere atıfta bulunularak, "Barok Sanat, Rembrandt ve Gece Nöbeti" eseriyle sınırlı tutulmuştur. ve araştırmada eserin, pedagojik eleştiri yönteminin tematik yorumlama ve yargı aşamalarına göre sanatsal eleştirisi yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre ise Rembrandt'ın, Caravaggio'nun başlatmış olduğu chiaroscuro ışığını en iyi kullanabilen ve daha sonraki çağlarda da bir çok sanat alanında kullanılmak üzere chiaroscuro ışığıyla ilham olabilen bir sanatçı olma unvanını kazandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rembrandt, gece nöbeti, eleştiri, barok, sanat.

ARTISTIC CRITICISM OF THE WORK OF THE BAROQUE PERIOD "NIGHT VIGIL"

ABSTRACT

The word criticism is often used in everyday life to express negative ideas. Or we often see that it is used by dividing it into two parts: a positive review and a negative review. In fact, criticism is a determination. It is a method of putting forward an idea about anything based on different parameters.

In parallel with the fact that the values of art began to become personal and emancipated, moving away from the dogmatic and scholastic understanding, criticism also began to develop. In the research conducted in this context, a new review was made by looking at Rembrandt's work "Night Watch", which has become a national work of his country today, a painter who has made a mark on his era, from a critical point of view. The research is related to the subject according to the method of induction of qualitative research and the method of data collection from scientific research approaches, dissertations, publications, video documentaries, books, etc. it has been prepared by injuring the den. While detailing the collected data, the method of "Iconographic Art Criticism" by Erwin Panofsky was also used when the need arose. It was limited to the work "Baroque Art, Rembrandt and the Night Watch", with reference to other similar works made before or during the research period. and in the research, artistic criticism of the work, the method of pedagogical criticism according to the stages of thematic interpretation and judgment was carried out. According to the results reached, it was concluded that Rembrandt won the title of being an artist who can best use the chiaroscuro light started by Caravaggio and be inspired by the chiaroscuro light to be used in many art fields in later ages.

Keywords: Rembrandt, night watch, criticism, baroque, art.